

Torsdagen den 17 februari

Kl. 12.00–19.39

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 27 januari justerades.

§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2021/22:18 för tisdagen den 15 februari från trafikutskottet och
prot. 2021/22:34 för tisdagen den 15 februari från socialutskottet.

§ 3 Riksrevisionens rapport om att komma till Sverige som anhörig

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU8
Riksrevisionens rapport om att komma till Sverige som anhörig (skr. 2021/22:29)
föredrogs.

*Riksrevisionens
rapport om att
komma till Sverige
som anhörig*

Anf. 1 MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Fru talman! Krigsförbrytare går omkring på svenska gator. Det säger Patricia Rakic Arle som är chef för polisens krigsbrottsgrupp. Men när polisen söker på deras namn för att deras offer har känt igen dem finns de inte registrerade här, för de är här under falsk identitet.

Identitetsfrågor kan tyckas vara lite abstrakt, men de är otroligt viktiga. Att vi klarlägger identiteten på dem som kommer till Sverige och EU från andra länder är fundamentalt av flera skäl: dels att motverka illegal invandring och människohandel, dels att förebygga alla typer av hot.

De senaste åren har anhöriginvandringen till Sverige varit mycket stor. Den som vill ha uppehållstillstånd och flytta till en anhörig i Sverige lämnar in handlingar och genomför intervju vid en utlandsmyndighet. Migrationsverket i Sverige fattar sedan beslut om uppehållstillstånd.

Riksrevisionen har granskat om Migrationsverket och utlandsmyndigheterna, det vill säga svenska ambassader och konsulat, säkerställer att handläggningen av anknytningsärenden håller hög rättslig kvalitet. Det korta svaret är nej, det gör den inte.

Granskningen visar att det finns stora brister, framför allt vad gäller att klargöra den sökandes identitet. På ren svenska: Vi har inte koll på vilka som kommer hit.

En förklaring är att Migrationsverket inte i tillräcklig utsträckning har försett utlandsmyndigheterna med teknisk utrustning, kompetensutveckling och vägledning för att de ska kunna granska dokument och id-handlingar. Dessutom har utlandsmyndigheterna enligt rutinerna inte ansvar för att kontrollera dokumentets äkthet. Trots det utgår handläggare i Sverige som regel från att utlandsmyndigheterna genomför tillräckliga kontroller och att identiteten på den sökande därmed är klarlagd.

Med nuvarande rutiner, resurser och ansvarsfördelning är det ingen aktör som fullt ut kontrollerar äktheten i den sökandes handlingar.

Svenska myndigheter har alltså inte koll på vilka som kommer hit som anhöriga, slår Riksrevisionen fast i sin rapport. Det är oerhört allvarlig kritik.

När en sådan här rapport kommer från Riksrevisionen ska regeringen lämna sitt svar på rapporten i en skrivelse till riksdagen. Det är den vi nu debatterar.

I regeringens skrivelse uppvisas i det här fallet en anmärkningsvärt passiv inställning. Det framstår som att regeringen väljer att helt blunda för bristerna och deras allvarliga konsekvenser. Regeringen tycker dessutom, till skillnad från Riksrevisionen, att den rättsliga kvaliteten är säkerställd. Jag förstår inte hur det är möjligt.

Bristerna i kontrollen över vilka som vistas i Sverige får mycket allvarliga konsekvenser för både enskilda individer och samhället i stort. Det öppnar upp för skenäktenskap och människohandel och för att barn utnyttjas och far illa, och det skapar en grogrund för organiserad brottslighet och bidragsfusk. Att vi inte vet vilka som befinner sig i landet undergräver ytterst tilltron till den reglerade invandringen och innebär ett hot mot landets säkerhet.

Regeringen hänvisar till Migrationsverkets egna kvalitetsuppföljningar till stöd för att regeringen inte delar Riksrevisionens bedömning att den rättsliga kvaliteten i anknytningsärenden inte är säkerställd.

Detta argument går dock att vända på. Är det inte in själva verket särskilt allvarligt att den ansvariga myndighetens egna utredningar inte ens indikerar att det finns så allvarliga brister som Riksrevisionens har hittat?

Riksrevisionen är också tydlig med att det är oklart hur Migrationsverket kommer fram till att den rättsliga kvaliteten är hög, och enligt Riksrevisionens bedömning vilar Migrationsverkets bedömning på godtycklig grund. Hur kan regeringen nöja sig med det?

Riksrevisionens rekommendation om enklare informationsutbyte mellan myndigheter är inte ny. Berörda myndigheter har efterfrågat enklare informationsutbyte under en längre tid. Det har även riksdagen gjort upprepade gånger.

Svenska myndigheter sitter på en guldgruva, men vi får bara borra i den med plaströr, säger Skatteverkets generaldirektör apropå att myndigheterna inte kan dela information med varandra.

Under den socialdemokratiskt ledda regeringen har ett flertal utredningar presenterats med förslag om ökat informationsutbyte. Men ansvariga ministrar har varit helt passiva, och inga förslag har kommit till riksdagen. I stället har man valt att begrava frågan i ytterligare utredningar.

Eftersom Riksrevisionens kritik är så allvarlig och eftersom regeringen inte tycks villig att ta in den är jag glad att en bred utskottsmajoritet slår regeringen på fingrarna på tre punkter.

För det första måste identitetskontrollerna skärpas och arbetet med identitetsfrågor prioriteras högre av regeringen och myndigheterna. För det andra måste regeringen se till att den rättsliga kvaliteten i anknytningsärenden säkerställs, och för det tredje ska regeringen skyndsamt lägga fram lagförslag som syftar till enklare informationsinhämtning och informationsutbyte mellan myndigheter.

Fru talman! Det ska inte förekomma att säkerhetshot tar sig in i Sverige via anhöriginvandring för att identitetskontrollen är undermålig. Men så är det i dag, och Socialdemokraterna blundar för det.

Jag är som sagt glad att en bred majoritet i riksdagen kommer att kräva att regeringen agerar på dessa tre punkter. Men om jag ska vara helt ärlig, fru talman, har jag inte så stora förhoppningar. Jag är övertygad om att det krävs en borgerlig regering för att få ordning på Sverige.
(Applåder)

Anf. 2 CARINA OHLSSON (S):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 1 i betänkandet, men jag står naturligtvis bakom våra övriga reservationer också.

Det är viktigt att framhålla när vi debatterar betänkandet om Riksrevisionens rapport *Att komma till Sverige som anhörig – rättssäkerheten i anknytningsärenden* att Migrationsverket både före och efter Riksrevisionens granskning har arbetat med att stärka id-arbetet på utlandsmyndigheterna. Dessutom bedrivs ett omfattande arbete på EU-nivå i syfte att förbättra kontroller av personer som reser till Schengenområdet.

Migrationsverket har under 2021 beslutat om en åtgärdsplan för att hantera de brister som Riksrevisionen påtalat. Bland annat stationerar myndigheten permanent ett flertal identitetsexperter vid strategiskt utvalda utlandsmyndigheter. Dessa experter kommer att ha ett regionalt ansvar för att öka kvaliteten i kontroll och granskning av identitetshandlingar och säkerställa att det finns en enhetlig och standardiserad miniminivå på kompetensen vid samtliga utlandsmyndigheter.

Myndigheten ska även se till att utlandsmyndigheterna får tillgång till ny teknisk utrustning för att bättre kunna genomföra granskningar av resehandlingar, införa en rutin där ett dokumentgranskningsprotokoll registreras i tillståndsärenden för att öka transparensen och kommunikationen mellan utlandsmyndigheterna och Migrationsverket samt öka tillgången till utbildning för personal både vid utlandsmyndigheternas migrationssektioner och vid Migrationsverkets tillståndsenheter.

Regeringen har i regleringsbrevet för 2022 gett Migrationsverket i uppdrag att senast den 1 september i år återrapportera om genomförandet av åtgärder enligt den åtgärdsplan som myndigheten tagit fram, för att se till att man faktiskt gör det som man har sagt att man ska göra för att stärka identitetsfrågorna vid myndigheten och att handläggning av anknytningsärenden verkligen sker regelrätt, bra och med god säkerhet.

Som ett led i att tillvarata andra länders erfarenheter gällande id-frågor ger regeringen Migrationsverket i uppdrag att inhämta mer kunskap om hur andra Schengenländer arbetar med identitetsfrågor kopplat till migra-

tion samt analysera vilka ytterligare möjligheter till förbättringar som finns på området.

När det gäller att omhänderta Riksrevisionens rekommendationer om effektivt informationsutbyte mellan myndigheter tillsatte regeringen en utredning den 20 juni 2021 som bland annat ska bedöma om det finns behov av ändrade regler för att få till stånd ett mer ändamålsenligt och effektivt informationsutbyte. Den ska också se på vad som behöver förändras och om förändringar behöver göras i större omfattning för att få ett mer ändamålsenligt och effektivt informationsutbyte och, om det behövs, föreslå nödvändiga författningsändringar.

Fru talman! Det ska även sägas att vi naturligtvis välkomnar granskningen som ett värdefullt underlag till regeringens styrning av Migrationsverket. Det är oerhört viktigt att säkerställa att Migrationsverket förbättrar arbetet med att klarlägga de sökandes identitet.

Flera av EU:s medlemsstater har under senare år sett en ökad förekomst av falska dokument. Migrationsverket startade därför i september 2018 ett projekt för att utveckla och testa en metod för att stärka Migrationsverkets identitetskontroller vid svenska utlandsmyndigheter.

Om handläggningen av anknytningsärenden inte utförs rättssäkert och enhetligt finns en risk för att sökande som har rätt till uppehållstillstånd får avslag på sin ansökan, och omvänt att sökande som inte uppfyller villkoren ändå får uppehållstillstånd.

Det finns också en risk för att familjer som har rätt att återförenas inte kan göra det, att skenäktenskap och människohandel inte upptäcks och att barn utnyttjas och far illa. Brister i handläggningen kan även leda till onödigt lång väntan på beslut, vilket kan innebära stora påfrestningar, särskilt för barnfamiljer, och ökade kostnader.

I förlängningen finns en risk för att allmänhetens förtroende för migrationsverksamheten påverkas negativt. Det är därför viktigt att Migrationsverket och utlandsmyndigheterna har utredningsrutiner som säkerställer att beslutsunderlaget håller hög kvalitet. Detta är oerhört viktigt.

Under den period som Riksrevisionens granskning avser har regeringen ställt krav på att Migrationsverket ska ha definierade och kvantifierade mål för den rättsliga kvaliteten. Migrationsverket har tidigare inte redovisat sådana indikatorer i myndighetens årsredovisning, vilket har föranlett kritik från Riksrevisionen. Numera gör man detta.

Regeringen har i sin bedömning av den rättsliga kvaliteten i anknytningsärenden tittat på ändringsfrekvensen i domstol. Vi har fått en redogörelse i dag från Migrationsverket när det handlar om rättssäkerhet och mått för ändringsfrekvensen. När det handlar om anknytningsärenden var den 5 procentenheter 2016, och för åren 2017–2020 var den cirka 2 procentenheter. Migrationsverket genomför på årsbasis olika typer av uppföljningar av den rättsliga säkerheten. Det är oerhört viktigt att man jobbar med detta hela tiden.

För att öka kvalitetsuppföljningarna jobbar man på ett sätt som innebär att det är flera som hanterar ärendena och granskar dessa när det handlar om anknytningsärenden. Under 2019 granskades 3 500 anknytningsärenden och under 2020 cirka 1 900 ärenden, vilket kan jämföras med 2018 då bara 400 granskades. Det är en kvalitetshöjande del att granska hur ärendena ser ut och skrivs.

Vi socialdemokrater tar inte alls lättvindigt på rapporten, utan vi följer arbetet och de åtgärder som Migrationsverket och även regeringen gör med anledning av Riksrevisionens rapport.

(Applåder)

Anf. 3 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik:

Fru talman! Riksrevisionens kritik är väldigt allvarlig, och jag blir nästan rädd när jag läser den.

Migrationsverket har alltså inte försett utlandsmyndigheterna med teknisk utrustning, kompetensutveckling eller vägledning för att kunna granska dokument och id-handlingar för dem som ansöker. Dessutom har utlandsmyndigheterna enligt rutinerna inte ansvar för att kontrollera om dokumenten är äkta, men i Sverige utgår man från att en sådan granskning har skett. Detta innebär att ingen i dag fullt ut kontrollerar äktheten hos de sökandes handlingar.

Svenska myndigheter har på ren svenska inte koll på vilka som befinner sig här som anhöriga. Krigsförbrytare kan resa in under falsk identitet. Barn kan komma hit med personer som påstår sig vara deras föräldrar men inte är det.

Den socialdemokratiska regeringen svarar att den inte delar Riksrevisionens bedömning att den rättsliga kvaliteten inte är säkerställd. Men, fru talman, om ingen kontrollerar äktheten hos handlingar som en person åberopar för att komma hit som anhörig, hur kan Socialdemokraterna då påstå att den rättsliga kvaliteten är säkerställd?

Anf. 4 CARINA OHLSSON (S) replik:

Fru talman! Som jag sa i mitt anförande tar vi kritiken på största allvar. Att läsa om hur det var före de föreslagna åtgärder som jag läste upp skulle göra mig också mycket oroad och göra att jag faller in i Maria Malmer Stenergards oro. Men man har faktiskt redovisat att det görs åtgärder. Och det är inte de enda åtgärderna, utan det är en skrivelse utifrån Riksrevisionens rapport. Maria Malmer Stenergard vet också att det inte är det enda som regeringen har förändrat och förändrar i översynen av att se på identitet.

Vi kommer framöver att prata om arbetskraftsinvandring, anhöriginvandring och så vidare, så det är inte så att det inte har skett några förändringar eller förbättringar i lagstiftningen. Men vi ska naturligtvis följa upp detta noga så att inte fortsätter att vara så som Maria Malmer Stenergard målar upp utan att åtgärderna faktiskt följs och det blir en förbättring.

Vi ska också följa det arbete som görs inom EU på detta område. Det är oerhört viktigt att man samarbetar och ser om det finns andra metoder för att höja kvaliteten och rättssäkerheten.

Anf. 5 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik:

Fru talman! Det är bra att Socialdemokraterna är beredda att följa upp ett regelverk som leder till att krigsförbrytare kan resa hit under falsk identitet. Jag önskar dock att man hade vidtagit betydligt kraftfullare åtgärder, för jag känner mig helt enkelt inte trygg som svensk medborgare.

Prot. 2021/22:68

17 februari

*Riksrevisionens
rapport om att
komma till Sverige
som anhörig*

Det är rätt påfallande att regeringen tycks blunda för en rad samhällsproblem. Och om man till viss del ser dem begraver man dem i utredningar som, trots mer än sju års regeringsinnehav, inte tycks resultera i några förslag.

Ett sådant problem är frågan om informationsdelning mellan myndigheter. Vi har det berömda fallet där en person som vistades här illegalt påträffades i anslutning till statsministerns bostad. Då ser sekretessregelverket på ett sådant sätt att om det hade varit Skatteverket som hade upptäckt detta hade de alltså inte ens fått lyfta luren och informera polisen eller Migrationsverket om det. Det tycker jag talar för att det finns lite problem kopplade till möjligheten att dela information mellan svenska myndigheter.

I stället säger Carin Ohlsson i sitt anförande här att *om* det finns behov av ändrade regler för informationsutbyte mellan myndigheter ska vi naturligtvis titta på det. Och det är någonting som då begravs i en utredning, som man brukar göra. Detta gör mig väldigt bekymrad.

Återigen: Är det så att Socialdemokraterna över huvud taget inte ser problemen? Deras egen generaldirektör på Skatteverket sa nämligen nyligen i Dagens Nyheter att svenska myndigheter sitter på en guldgruva men bara får borra i den med plaströr.

Det är inte bara hon som säger detta, utan myndighet efter myndighet har skrivit till regeringen och sagt att man måste ändra sekretessregelverket. Men man har ändå inte gjort det.

Jag vill därför ställa frågan rakt ut: Ser Carina Ohlsson problem med att svenska myndigheter inte får dela information?

Anf. 6 CARINA OHLSSON (S) replik:

Fru talman! Jo, jag ser problem. Det handlar om brott inom välfärdssektorn. Det handlar också om att titta på detta med identitet, som Maria Malmer Stenergard lyfter fram.

Jag sa inte bara *om*, utan jag sa faktiskt också att om det behövs lagändringar för att tillgodogöra sig information mellan myndigheter så måste det, och även författningsändringar, till.

Naturligtvis ser jag också de problem som Maria Malmer Stenergard lyfter fram, men jag kanske inte målar riktigt lika mycket i svart som hon gör.

De förändringar som ändå har åstadkommit och som nu görs har skett under en socialdemokratisk regering, även om det är lång tid med sju år.

Men vi ska, precis som vår statsminister säger, vända på varje sten.

Det som vi ser i Riksrevisionens rapport är en del, men det finns många fler delar som vi behöver se över. Jag lyfte bland annat fram arbetskraftsinvandring och saker som man ser inom välfärdssektorn. Naturligtvis måste vi ta itu med det för att förändra.

Jag lyssnar fortsättningsvis gärna på förslag och synpunkter från Maria Malmer Stenergard. Jag tar detta på mycket stort allvar, och jag nonchalerar inte på något vis de förslag som Maria Malmer Stenergard lyfter fram. (Applåder)

Anf. 7 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD):

Fru talman! Som alla här i kammaren naturligtvis vet, men kanske inte alla ute i stugorna, granskar Riksrevisionen regelbundet myndigheterna för att se till att de gör sitt arbete på rätt sätt.

Tack vare, eller kanske mer på grund av, migrationskrisen 2015 har även migrationsområdet blivit mer granskat. Detta är förstås helt nödvändigt utifrån de svåra irreversibla konsekvenser som det har medfört för stora delar av samhället.

Men nu är det inte migrationsfrågan i sin helhet som är fokus i dagens debatt utan mer specifikt hur Migrationsverket har arbetat med anhöriginvandring. Det handlar alltså om utlänningar som flyttar till Sverige för att vara med en fru, en make, en sambo, eller för den delen barn och föräldrar. Just anhöriginvandringen har stått för en mycket stor del av invandringen till Sverige de senaste åren, samtidigt som kraven på hur det ska gå till har varit på tok för låga.

Försörjningskraven har varit låga eller rent av obefintliga. Det har inte funnits några krav på integration. Invandrare har tillåtits fylla på i redan överbefolkade utanförskapsområden, samtidigt som kontroller saknats och regelverket har varit fullt av kryphål. Det finns alltså mängder av infallsvinklar – många trådar att dra i och massor av knutar att lösa upp.

Men det som Riksrevisionen mer specifikt har tittat på just den här gången är om handläggningen av anknytningsärenden har hållit en god rättslig kvalitet. Det är ett begränsat område där Riksrevisionen ändå har hittat många problem. Ett grundläggande sådant är att Migrationsverket är dåligt på att kontrollera de sökandes identitet. Hur ska vi ha kontroll över vilka som får befinna sig i Sverige om vi inte ens vet vilka det är som vi släpper in?

Om man ska försöka förklara detta problem på ett ganska enkelt sätt är det ungefär på följande sätt: Migrationsverket har huvudansvaret för att utreda ärenden om anhöriga som befinner sig utomlands och att fatta beslut om vilka som får komma hit. Men eftersom de sökande normalt sett befinner sig utomlands måste man förlita sig på personal som också befinner sig utomlands på ambassader och konsulat. De intervjuar utlänningarna, kontrollerar olika handlingar och skickar över sina slutsatser till kollegorna i Sverige. Så långt är allt gott, fru talman. Problemet är att kommunikationen och ansvarsfördelningen däremellan inte fungerar som den borde.

Migrationsverket å sin sida utgår från att personalen utomlands har gjort vissa kontroller, ställt vissa specifika frågor och kontrollerat äktheten på olika dokument, trots att det många gånger inte sker.

Personalen utomlands å sin sida tycker att de har gjort vad de har kunnat utifrån de direktiv som finns, även om det inte alls motsvarar vad Migrationsverket egentligen efterfrågar. Inte heller finns det någon utrustning som kontrollerar handlingar och som skannar äktheten på dokument av olika slag, utan det sker mer godtyckligt och utan egentlig expertis.

Alla tycker alltså på något sätt att de har tagit sitt ansvar, och på detta sätt byggs problemet in i systemet.

Svaret på frågan vem som tar ansvar för att anhöriga som kommer till Sverige verkligen är de som de utger sig för att vara är alltså någon annan, eller med andra ord ingen.

Prot. 2021/22:68

17 februari

*Riksrevisionens
rapport om att
komma till Sverige
som anhörig*

Även rutiner, handböcker, rättsliga ställningstaganden och andra typer av vägledning har brustit både här hemma och där ute. Det kanske låter lite tråkigt att tjata om dessa eviga dokument, men när man som handläggare på Migrationsverket eller som tjänsteman på en ambassad ska arbeta med ett ärende måste man få juridiskt stöd. Man måste veta *vad* man ska göra, och man måste veta *hur* man ska göra det.

Även i efterhand, alltså vid uppföljningen av olika beslut, finns det brister. Riksrevisionen skriver rakt ut att Migrationsverket har för stora brister för att kunna mäta den rättsliga kvaliteten i handläggningen.

En annan fråga relaterad till det som Riksrevisionen tar upp rör kompetensförsörjningen. Som en annan ny rapport har visat har Migrationsverket genomgått ett stålbad sedan krisen 2015, och tusentals erfarna och kunniga handläggare har lämnat verket på bara några år. Detta får förstås konsekvenser för handläggningen även av anknytningsärenden. Med kortare erfarenhet följer mindre kompetens, lägre effektivitet och kanske även sämre rättssäkerhet. Detta slår inte bara mot de sökande, utan det får även konsekvenser för Sverige som nation. Vi måste kunna lita på att alla som arbetar med den kontrollerade invandringen har förutsättningar att göra sitt jobb och hålla Sverige säkert.

Med dålig kompetensförsörjning ökar risken för skenäktenskap och människohandel. Det ökar också risken för att personer tar barn till Sverige som inte är deras egna och som utnyttjas och far illa på olika sätt eller för att en person kan fungera som anknytningsperson flera gånger i olika ärenden.

Fru talman! Det är naturligtvis regeringen som är ytterst ansvarig för allt detta. Regeringen styr riket, regeringen utser chefer för myndigheter, regeringen beslutar om uppdrag och anslag för myndigheter och ska konstant se över dem. Det har regeringen bevisligen misslyckats med i detta fall, precis som i många andra fall.

Vi sverigedemokrater har alltid haft en annan syn på migrationspolitiken än regeringens hopplöst naiva låtgåattityd. Vi har förordat ansvar, försiktighetsprinciper och konsekvensanalyser. Naturligtvis måste detta även gälla för anhöriginvandringen. Det finns inga ursäkter för att inte skärpa identitetskontrollerna.

Det bör vara en självklarhet att man ska förbättra arbetet på utlandsmyndigheterna, ge ordentliga förutsättningar för en rättssäker och effektiv handläggning och se till att det finns kompetent personal både här och i utlandet.

Fru talman! Naturligtvis kan och bör vi fortsätta diskutera migrationspolitik, volymer och allt sådant fram till valet för att ge väljarna en så stor chans som möjligt att avgöra vilket alternativ som är bäst för ett framtida Sverige. Men alldeles oavsett valet 2022 – oavsett om Sverige ska ha en naiv, socialdemokratisk migrationspolitik eller en ansvarsfull sverigedemokratisk migrationspolitik – måste vi kunna vara överens om att en reglerad invandring kräver gedigna kontroller. Inga fler krigsförbrytare! Inga fler irakiska försvarsministrar! Inga fler Rakhmat Akilov på våra gator! Det går inte att likt regeringen satsa allt på att ha en stor invandring och sedan strunta i kontrollerna. Det kan aldrig bli bra.

Fru talman! Jag vill avsluta med att särskilt tacka Vänsterpartiet och Centern för att de tillsammans ställde sig bakom våra yrkanden under de punkter som rör identitetsfrågor, rättslig kvalitet och informationsinhämt-

ning, så att vi fick en majoritet för de texterna. Det sänder en stark signal till regeringen om allvaret i sakfrågorna. Jag vill även yrka bifall till reservation 5.

(Applåder)

I detta anförande instämde Eric Palmqvist (SD).

Anf. 8 TONY HADDOU (V):

Fru talman! När det gäller den där berättelsen som kom i slutet av Jonas Anderssons anförande vill jag bara rätta till följande: Vänsterpartiet hade egen kritik, men i betänkandet skriver utskottet ihop det under reservationen. Ljuga ska man nog inte hålla på med, vill jag säga.

Vänsterpartiet välkomnar Riksrevisionens granskning av regeringens och Migrationsverkets hantering av anhöriginvandringen. Granskningen är avgränsad, och det finns områden som skulle behöva belysas närmare. Det får vi dock ta vid ett annat tillfälle.

Det vi kan ta nu är däremot de allvarliga bristerna i form av att Migrationsverkets arbete bland annat inte bedrivs på ett sätt som säkerställer att handläggningen i anknätningsärenden håller hög rättslig kvalitet. Bristerna är särskilt allvarliga när det gäller Migrationsverkets och utlandsmyndigheternas arbete med att kartlägga identiteten på den sökande, där utlandsmyndigheterna bistår Migrationsverket.

Tittar vi några år tillbaka ser vi att Migrationsverket mellan 2017 och 2020 genomgick en av de snabbaste och största neddragningarna inom den svenska statsförvaltningen på många år. Det har funnits brister när det gäller såväl planering som genomförande. Till exempel förväntade sig både regeringen och Migrationsverkets ledning att produktiviteten hos myndigheten skulle öka under åren 2017 och 2018, vilket regeringen använde som en motivering för minskade anslag.

Migrationsverket lyckades dock nå målen, och det ledde bland annat till att asylsökande och personer som söker uppehållstillstånd tvingades till onödigt långa tider i mottagningssystemet. Samtidigt infördes nya och delvis komplicerade regler i utlänningslagen, vilket gjorde myndighetens uppdrag ännu svårare.

Fru talman! Jag tänkte stanna upp vid just handläggningstiderna en stund. I början av 2021 riktade nämligen JO stark kritik mot Migrationsverket i flera beslut rörande långa handläggningstider.

JO konstaterar att det sedan flera år är många som vänder sig till dem med klagomål på långsam handläggning. Att handläggningstiderna var långa under åren efter 2015, då många människor sökte asyl i Sverige, är förståeligt. Men ökningen av migrationen klingade ju av redan 2016, och Migrationsverket har haft bra med tid att anpassa sin verksamhet efter de nya förhållandena. JO landar i slutsatsen att det, även om det kan finnas kvardröjande effekter, inte längre går att ursäkta långa handläggningstider hos Migrationsverket med hänvisning till 2015.

Vänsterpartiet har vid flera tillfällen kritiserat de långa handläggningstiderna och bristerna i regeringens arbete med att förkorta dem. För anknätningsärenden väntas Migrationsverket nå de styrda handläggningstiderna 2022. Att det sker först sju år efter 2015 är ju oacceptabelt.

Jag tycker ändå att rapporten vi debatterar i dag visar på den största socialdemokratiska lögnen i modern tid, nämligen att vi behövde ett så

kallat andrum för asylmottagandet för att förbättra kapaciteten. Det var det som utlovades när den tillfälliga lagen trädde i kraft. Men vad har Socialdemokraterna använt den här tiden till? Ja, inte har det varit till att stärka mottagandet och förkorta handläggningstiderna, utan det har enbart handlat om att strama åt och tävla om vem som kan behandla människor på flykt mest illa.

De som har förlorat och blivit brickor i regeringens spel är barnfamiljer som splittras och hamnar i kläm och barn som berövas sin barndom över en natt. Ska regeringen dra något slags lärdom av den rapport vi debatterar i dag måste det vara att kapaciteten i mottagandet ska öka och beredskapen stärkas i stället för att möjligheterna till familjeåterförening ska begränsas. Att medvetet och aktivt införa hinder för barnfamiljer och inte låta dem leva tillsammans är oanständigt – precis som de långa handläggningstiderna, som håller barn skilda från sina familjer.

Ambitionerna måste vara att få en betydligt snabbare handläggning med stark rättssäkerhet. Därför yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation 8 i betänkandet.

Jag ser att jag har talartid kvar, fru talman, så innan jag avslutar vill jag passa på att hälsa skolklassen uppe på läktaren välkommen hit till kammaren. Innan jag kom till riksdagen tidigt i morse träffade jag den här klassen, det vill säga de elever som sitter uppe på läktaren. Det är så att deras klasskamrat Zarif och hans familj har ett utvisningsbeslut över sig, vilket eleverna länge har protesterat emot.

Zarif har en stark anknytning till Sverige genom skola och aktiviteter, och han har bott här i nästan hela sitt liv – precis som era barn, ni här i kammaren. Han pratar flytande svenska och vet ingenting annat än den trygghet och identitet han har här. Föräldrarna arbetar här. De kommer från Bangladesh från början och har gjort exakt allting rätt, ända sedan dag ett när de kom hit för över elva år sedan. De har till och med mött de tuffa krav som finns i lagstiftningen. Zarif har bott här i princip hela sitt liv, och ändå vill Sverige utvisa barnfamiljen till ett land som barnen inte vet särskilt mycket om eller har någon anknytning till.

Ni här i kammaren borde fråga er vad detta gör med ett samhälle och med hur vi ser på varandra. Vad betyder detta för klassen där uppe på läktaren? Asylrätten måste få vara en internationell försäkring för dem av oss som måste fly, och fler måste kunna få stanna. Allt annat är oanständigt. Att fortsätta utvisa barn på det här sättet är vansinne, och jag tycker faktiskt att de som står bakom den här politiken kan ta och träffa dessa modiga elever efteråt och svara på deras frågor.

Till er som sitter uppe på läktaren – till er, till andra barnfamiljer och till ensamkommande som lyssnar och som har hamnat i kläm på grund av regeringens politik – vill jag säga att ni också har rätt till frihet. Ni har rätt till era familjer och rätt till tryggheten. Vi kommer i alla fall att göra allt vi kan för att ni ska få ta del av den här rätten.

Till dig, Zarif, vill jag säga att du inte är ensam. Ditt liv, din familj och din framtid räknas också.

Ni där uppe på läktaren borde vara riktigt stolta över er själva som kommer hit och protesterar och tar kampen mot den här skitpolitiken. Hop-
pas att vi ses strax. Det är ni som gör rätt när politikerna gör fel!

(Applåder)

Anf. 9 ANDRE VICE TALMANNEN:

Trots det ömmande fallet vill jag erinra om att vi inte diskuterar enskilda ärenden här i kammaren.

Anf. 10 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD) replik:

Fru talman! Det här var ett ytterst märkligt anförande på många sätt, måste jag säga. Bland annat anklagade Tony Haddou mig för att ljuga.

Det räcker ju att titta i betänkandet SfU8 och titta på förslagen till riksdagsbeslut: Under punkterna 1, 2 och 3 finns det ingen reservation från Vänsterpartiet. Då får man väl anta att Vänsterpartiet står bakom majoritetstexten. Den enda reservationen från Vänsterpartiet rör ju handläggningstider. Jag vet alltså inte riktigt varför Tony Haddou anklagar mig för att ljuga. Menar Tony Haddou att Vänsterpartiet har gjort fel och inte riktigt förstått hur arbetet i utskottet och riksdagen fungerar, eller är det någonting annat som har gått snett?

Jag hade ju en förhoppning om att även Vänsterpartiet kanske hade vaknat till liv och börjat förorda en ansvarsfull migrationspolitik, men menar Tony Haddou att han tänker rösta på annat sätt i kammaren när det här kommer upp till beslut?

Anf. 11 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Jag yrkade ju bifall till reservation 8 i det här betänkandet. Om det är någonting som behöver redas ut har vi väckt en motion som har blivit en reservation i betänkandet.

Om Sverigedemokraterna blir kränkta över att jag säger att de ljuger kan jag väl säga att de vrider på sanningen när de står där uppe och säger att vi backar upp Sverigedemokraterna.

Anf. 12 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD) replik:

Fru talman! Jag har ingen aning om vem som är kränkt här. Också detta är en lite märklig anklagelse, kan jag tycka. Jag känner mig inte alls speciellt kränkt. Jag tycker bara att det vore rimligt om Vänsterpartiet även i kammaren kunde stå för vad man har sagt i utskottet. Där har man ju inte reserverat sig mot punkt 1, 2 eller 3, så jag antar att man står bakom majoritetstexten. Har man gjort fel kanske man borde tacka för informationen, be om ursäkt och göra rätt nästa gång.

Anf. 13 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Jag har inget att tacka för och inget att be om ursäkt för. Vi har väckt vår motion, och jag har yrkat bifall till den reservation som vi också röstar på i kammaren senare i dag.

Anf. 14 MARIA MALMER STENERGÅRD (M) replik:

Fru talman! Det är i dag 206 dagar kvar till valet. För varje dag som går blir det väldigt mycket tydligare vilka två regeringsalternativ vi har.

På ena sidan finns fyra partier som vill ha ett maktskifte och som tycker att den här socialdemokratiska regeringen har fått över sju år och kastat bort dem. Det är Moderaterna, Sverigedemokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna. Vi är överens om mycket. Vi är överens om att få ordning på Sverige och om att säkra tryggheten.

Vi är också överens om att Sverige behöver en minskad invandring för att klara att vända integrationskrisen, där så många – inte minst barn – far illa i utanförskap. Om Sverige fortsätter att sticka ut med ett högt asylmottagande kommer Sverige inte att klara att vända utvecklingen.

På andra sidan har vi – tror jag – ett alternativ bestående av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet. Om de på något sätt ska bilda regering eller gå samman för att stödja en regering behöver de ju också komma överens om politik. Där är till exempel trygghetsfrågorna uppenbarligen inte prioriterade.

Vi har en socialdemokrati som numera säger att man är för en hållbar invandring. Retoriken stämmer inte helt överens med praktiken, men man påstår detta.

Samtidigt har vi Vänsterpartiet, som kallar den nuvarande migrationspolitiken för skitpolitiken, för att citera Tony Haddou.

Jag är naturligtvis väldigt nyfiken – och det tror jag att väljarna också är – på vilka krav Vänsterpartiet kommer att ställa på migrationspolitiken för att släppa fram en S-ledd regering.

Anf. 15 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Jag tror att Maria Malmer Stenergard vet väldigt väl att Vänsterpartiet går fram på Vänsterpartiets politik. Jag kanske skulle ha bjudit med Malmer Stenergard på Vänsterpartiets kongress för en vecka sedan. Där beslutade vi om en valplattform där vi beskriver asylrätten. Det är någonting vi går till val på. Det är Vänsterpartiets politik.

Jag vill säga att trygghetsfrågor är viktiga också för Vänsterpartiet, eftersom Maria Malmer Stenergard nämnde detta. Man ska absolut vara trygg på jobbet; det tycker jag är jätteviktigt. Man ska vara trygg i sitt bostadsområde.

Jag delar inte den uppfattning och verklighetsbeskrivning som förs fram från Moderaterna här om att strama åt invandringen.

Jag vill bolla tillbaka en fråga. Nu pratar Moderaterna om vad som kommer att krävas för att släppa fram den här regeringen och så vidare. Det är långt kvar till valet, men frågan som Moderaterna behöver ställa sig är vad SD kommer att kräva för att släppa fram Ulf Kristersson. Det kanske ni i Moderaterna behöver fråga er och fundera på för att se vilket läge ni har satt er i.

Anf. 16 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik:

Fru talman! Jag har inga problem alls med den frågan. Moderaterna, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Liberalerna lade ju fram ett gemensamt motförslag när migrationspropositionen behandlades förra året. Förslaget föll i den här kammaren med en röst. Det visar ju att de fyra partier som vill byta ut den här regeringen också är överens om ett alternativ när det gäller migrationspolitiken. Det tycker jag är ganska tydliga besked.

Däremot har vi alltså på andra sidan ett parti, som Tony Haddou företräder, som kallar den nuvarande politiken – som har drivits igenom av Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Centerpartiet, som man avser att samarbeta med – för skitpolitik. Jag uppfattar det inte som att det egentligen finns någon samsyn. Därför tycker jag att min fråga fortsatt är relevant och fortsatt kräver ett svar.

Jag fick svaret att Vänsterpartiet har presenterat en valplattform där man har gått fram med sin migrationspolitik. Det var absolut inte ett svar på vad man är beredd att kompromissa om.

Alla vet ju att det behöver ges och tas när det ska tas fram ett regeringsunderlag. Vad är Vänsterpartiet inte berett att kompromissa om? Kommer man till exempel att gå med på språkrav för permanenta uppehållstillstånd och medborgarskap? Jag är i och för sig inte säker på att detta är någonting som Socialdemokraterna kommer att kräva.

Hur kommer man att se på regelverket för anhöriginvandring? Det är också något som jag tror att svenska folket är rätt intresserade av och som har koppling till dagens debatt.

Anf. 17 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Det finns jättemånga frågor som Moderaterna vill ha svar på, men jag tycker inte att vi behöver sitta här och spekulera när vi inte vet läget över huvud taget.

Migrationslagstiftningen har tagits upp i debatten. Ni hade ju inte majoritet. Ni har inte majoritet i dag heller. Ni har ju försökt att få en statsminister vald några gånger under den här mandatperioden, men ni har inte haft någon majoritet. Jag tror inte att ni får någon majoritet sedan heller.

Det som är lite märkligt, helt ärligt, är att ni står här och räknar med Liberalerna. Det är ju som att räkna med regn i Sahara. Det har jag svårt att se.

Moderaterna kan stå här i debatten och ställa frågor och spekulera på det här sättet, men det ger ingen tydlighet i debatten – tvärtom.

(Applåder)

Anf. 18 HANS EKLIND (KD):

Fru talman! Vår egen gränspolis har konstaterat att vi har ett parallellsamarbete som bara växer och att vi har tappat kontrollen över vilka som är här. Med detta tror jag att var och en som lyssnar förstår att detta med identitetsfrågor är någonting mycket viktigt.

Vi har i dag en debatt om att komma till Sverige som anhörig, och som underlag har vi Riksrevisionens rapport, eller larmrapport, kring detta.

Migrationsverket får en rad rekommendationer från Riksrevisionen om hur man kan förbättra sitt arbete med att klarlägga den sökandes identitet. Vi må vara oense här i kammaren om hur stram den svenska migrationspolitiken ska vara, och naturligtvis om hur den är, men det som förvånar mig lite grann är att vi inte är rörande överens om att identiteten på en person som kommer till Sverige och får stanna måste klarläggas. Vi ska veta vilka det är som befinner sig i vårt land. En ansvarsfull politik tummar inte på detta, menar jag, och den viftar absolut inte bort de åtgärder som föreslås.

Fru talman! Jag säger detta därför att det överraskande nog är precis det som regeringen gör. Man slår ifrån sig när Riksrevisionen menar att regeringens resurstilldelning kan ha varit för låg.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt, inte minst mot bakgrund av att Migrationsverket påpekade att det skulle bli en konsekvens när man den 1 januari 2020 fick överta ansvaret för den migrationsverksamhet som bedrivs vid utlandsmyndigheterna. Migrationsverket konstaterade att man därmed fick ett underskott på 30 miljoner kronor och att man, om man inte

fick dessa pengar, skulle tvingas att omfördela resurser från tillståndsprövningen till asylprövningen.

Tillståndsprövningar skulle alltså prioriteras ned som en konsekvens av detta; det var man tydlig med från Migrationsverket. Tillståndsprövningar – det är ju där vi hittar det vi står och debatterar här och nu, nämligen anknytningsärenden.

Migrationsverket skrev så här 2000 i samband med en utredning – häng med nu: ”Den person som A uppgav vara hans hustru är hans syster. A och B är inte föräldrar till barnen. Två av barnen är barn till A:s bror. Ytterligare två barn är bröder till A och har dessutom uppnått myndig ålder. Det är fortfarande oklart vilka föräldrarna till de övriga fyra barnen är.”

Att identitetsklargörandet är viktigt kan inte missförstås av den som läser den här rapporten från Riksrevisionen. Det går heller inte att missförstå att Migrationsverket varnade för att de måste prioritera ned tillståndsprövningen om de inte får de här pengarna. Vi kristdemokrater såg därför till, tillsammans med moderater och sverigedemokrater, att rätta till detta i den budget som riksdagen antog och tillföra de här 30 miljoner kronorna. Ord måste kopplas till handling.

Fru talman! Vikten av att identiteter klarläggs går inte att understryka nog. Det är så oerhört avgörande för att vi över huvud taget ska kunna ha något som vi kallar för rättssäkerhet. Felaktig information, osäkerhet och bristande tilltro till myndigheter kan göra att asylsökande gör sig av med identitetshandlingar eller inte vågar uppge korrekt information i och med att de tror att det kan påverka deras möjligheter att få stanna negativt. Detta äventyrar dock rättssäkerheten, inte bara för systemet utan för den asylsökande själv. En hög legitimitet för asylsystemet är viktigt, såväl för den asylsökande som för allmänhetens syn på invandringen och för våra möjligheter till integration.

Vi kristdemokrater har på det här området ett helt annat förslag, som jag tror skulle kunna bidra till att förstärka rättssäkerheten när det gäller anknytningsärenden. Vi menar att det borde införas en regel om att en asylsökande inom tre månader ska uppge samtliga anhöriga som är aktuella för familjeåterförening. Då vet vi redan från början när en person får lov att stanna här vilka som är hans eller hennes anhöriga. Då dyker det inte helt plötsligt upp personer från ingenstans som menar att de har anknytning.

Fru talman! Identitetsfrågan kan vi prata hur länge som helst om. När det brister i kontroll eller rutiner öppnar det möjligheter för skenäktenskap, människohandel och att barn utnyttjas och far riktigt illa. Det visar den här rapporten från Riksrevisionen.

Problem gällande fastställande av identitet öppnar också dörren för det som vi kallar för välfärdsbrottslighet, alltså bidragsfusk, men också organiserad brottslighet. Välfärdsbrottsligheten beräknas kosta svenska skattebetalare mellan 15 och 18 miljarder kronor årligen. Att inte veta vilka som är här i Sverige och som tillåts vara här är ett direkt hot mot rikets säkerhet.

Vi kristdemokrater ställer oss därför bakom punkterna 1, 2 och 3 i utskottets betänkande, det vill säga majoritetens ståndpunkt. Vi ställer oss också bakom Sverigedemokraternas förslag om att utreda ett nationellt id-center. Som det är i dag delas det ansvaret på en rad olika myndigheter. Ansvaret för att granska de här utländska handlingarna ligger också på olika myndigheter. Att samla ihop detta till ett nationellt id-center menar

vi, precis som Sverigedemokraterna, att det finns behov av att utreda. Vända på varje sten, säger regeringen. Gör det, för då kanske vi kan få bättre kvalitet!

Tillsammans med Sverigedemokraterna har vi kristdemokrater också lagt fram ett förslag om att regeringen ska prioritera en ordentlig och långsiktig utveckling av Migrationsverkets digitalisering. Vi måste kunna använda tekniken, när den faktiskt finns, för att göra ett bättre jobb.

Fru talman! Kristdemokraterna, Moderaterna och Liberalerna har en reservation där vi bland annat menar att regeringen ska ge Migrationsverket i uppdrag att i samverkan med berörda myndigheter utreda hur Migrationsverket enklare ska kunna ta del av de nödvändiga uppgifter som behövs i handläggningen av anknytningsärenden.

Jag yrkar bifall till reservation 4.

(Applåder)

Anf. 19 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Vi debatterar nu Riksrevisionens rapport om att komma till Sverige som anhängig och de tillämpningar som görs av Migrationsverket.

Jag vill börja med att säga några ord om möjligheten till familjeåterförening i stort och vilka villkor det är som gäller för att anhöriga över huvud taget ska ha möjlighet att återförenas. Det är en fråga som är otroligt viktig och som vi har diskuterat mycket, både här och i den migrationskommitté som satt och jobbade samt i andra sammanhang. Det är en fråga som vi från de politiska partierna har väldigt olika syn på. För Miljöpartiets del är det otroligt viktigt att föräldrar och barn inte ska vara åtskilda, att partner ska få leva tillsammans och att familjer hålls ihop.

Fru talman! Sverige har och ska ha en reglerad invandring. Det finns villkor som man behöver uppfylla för att få uppehållstillstånd. Om man inte når upp till dem har man inte rätt att vara kvar i Sverige. Att rätts säkerheten är så hög som möjligt är grundläggande. Det är någonting som vi behöver jobba med hela tiden. Nu på förmiddagen var Migrationsverket i utskottet och redogjorde för sitt arbete med detta. Jag tror att vi är överens över alla partigränser i just den frågan – detta är någonting som man aldrig blir färdig med utan som det hela tiden behöver jobbas vidare på.

I rapporten från Riksrevisionen har man pekat på att det finns brister och att förbättringar behöver ske när det gäller anhängiginvandring, framför allt när det handlar om att styrka identiteten. Att det sker är en viktig rätts säkerhetsfråga.

I betänkandet föreslås ett antal tillkännagivanden. En del av dem gäller sådant som pågår. Att informationsdelning ska ske mellan myndigheter finns det en utredning som jobbar med. Den tillsattes för ett år sedan. Sekretessfrågor är inget som man kan ändra från en dag till en annan. Det krävs en utredning och en beredning för att man ska göra det på ett välavvägt sätt. Migrationsverket har också fått i uppdrag i regleringsbrev att arbeta med de frågor som det pekas på i rapporten.

Fru talman! En annan sak som jag tycker är viktig i det här sammanhanget är att Migrationsverket får vettiga planeringsförutsättningar. Det är en myndighet som emellanåt har behandlats på ett styvmoderligt sätt. De har redan från början ett svårt uppdrag. De har haft olika regelverk som de fått med kort framförhållning. De har haft en ganska stram anslagsram,

som också har krympt. De har dessutom olika tidsgränser som de måste hålla. För att upprätthålla rättssäkerheten är det viktigt att Migrationsverket får de förutsättningar som det behöver.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till reservation nummer 2.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

§ 4 Riksrevisionens rapport om Försäkringskassans arbete med att förebygga sjukskrivning

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU9

Riksrevisionens rapport om Försäkringskassans arbete med att förebygga sjukskrivning (skr. 2021/22:60)
föredrogs.

Anf. 20 MATTIAS VEPSÄ (S):

Fru talman! En viktig del i arbetet för att hjälpa fler långtidssjuka att komma tillbaka i arbete och att bli friska är rehabilitering. Nu debatterar vi Riksrevisionens rapport om Försäkringskassans arbete med att förebygga sjukskrivning. I rapporten framgår det att det finns ett behov av att göra mer för att förstärka det förebyggande och rehabiliterande arbetet.

Jag instämmer därför i utskottets uppfattning om att arbetsplatsinriktad rehabiliteringsstöd och förebyggande sjukpenning är viktiga verktyg för att uppnå målet om att frånvaron från arbete på grund av sjukdom ska ligga på en långsiktig och stabil låg nivå.

Men även om vi välkomnar den breda uppslutningen i utskottet om att det är viktigt med förebyggande arbete anser vi att regeringens svar på skrivelsen är tillräckligt. Vi socialdemokrater står därför bakom våra reservationer, men för tids vinning yrkar jag bifall endast till reservation 1.

Sjukförsäkringen ska ge trygghet vid sjukdom. Vi betalar in vår premie när vi arbetar. Om vi drabbas av sjukdom ska vi under tiden det tar att komma tillbaka vara skyddade ekonomiskt och ha rätt till stöd och insatser för att så snabbt som möjligt återfå vår arbetsförmåga.

Olycka och sjukdom kan drabba oss alla. Men samtidigt vet vi att det är fler kortutbildade som drabbas av långtidssjukdom. Det är fler kvinnor som drabbas, och de drabbas i högre utsträckning än män. När sjukförsäkringen inte fungerar, när människor inte ges rätt till den ekonomiska trygghet de betalar för eller när rätt stöd uteblir, bidrar detta till ökad ojämlikhet och otrygghet i samhället.

Reformtakten i sjukförsäkringen är hög. Vi vill ha ordning och reda. Därför måste vi ta tillbaka den demokratiska kontrollen i välfärden, och det gäller givetvis också i sjukförsäkringen.

Under mandatperioden har flera steg tagits som nu ger effekt. Vi har höjt taket i sjukpenningen och förbättrat ekonomin för sjukskrivna. Det förstärker den viktiga inkomstbortfallsprincipen och stärker tilltron till försäkringen.

I mars för ett år sedan ändrade vi regelverket för prövning vid dag 180. Bara för några veckor sedan rapporterade Försäkringskassan att andelen utförsäkringar efter sex månaders sjukskrivning har minskat betydligt un-

der föregående år. När fler ges möjlighet att stanna kvar i sjukförsäkringen ökar också möjligheten till rehabilitering och att få bli frisk.

I dagarna träder andra viktiga förändringar i regelverket i kraft som också kommer att bidra till att öka fokus på rehabilitering. Det kommer att bli enklare att få sjukpenning och rehabilitering efter 365 dagar. Det handlar om att fler ska få genomföra sin rehabilitering för att få komma tillbaka till arbetet. Det är en seger för såväl individen som samhället.

Timanställda ska ha rätt till sjukpenning. Det är en grupp som trots att de många gånger betalar in premien inte kvalificeras till sjukförsäkringen. Den omfattar många kvinnor som jobbar inom vård och omsorg, i butik eller i hotell- och restaurangbranschen.

Trots att vi nu håller högt tempo i förändringsarbetet måste vi göra mer för att det förebyggande arbetet och rehabiliteringen ska fungera bättre. Utskottet väljer att föreslå ett antal tillkännagivanden i detta ärende. Vi menar att det arbete som redan är igång måste fortsätta och att utskottet riskerar att slå in öppna dörrar.

Regeringen har förtydligat Försäkringskassans arbete med att förebygga sjukskrivning genom att tydliggöra detta i myndighetens regleringsbrev 2021. Försäkringskassan ska fokusera på förebyggande insatser och tidigare rehabiliteringsinsatser, och det ska ske bättre samordning.

I höstas tog regeringen emot utredningen *En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet*, med förslag om en ny förmån: preventionersättning. Det är en förmån som ska kunna beviljas en försäkrad som gör inkomstförlust för att genomgå en förebyggande medicinsk eller arbetslivsinriktad åtgärd i syfte att förkorta sjukdomstid eller förhindra nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom.

Andra viktiga förslag i samma utredning handlar om Försäkringskassans ansvar att föra statistik och ett förtydligat ansvar för sitt samordningsuppdrag genom att man ska ta fram en plan för återgång i arbete och rehabilitering inom 60 dagar vid sjukdomsfall.

Vidare analyserar Statskontoret Försäkringskassans arbete med hur man följer upp och mäter ändamålsenligt för att kunna se till att de försäkrade får den hjälp som de har rätt till. Det uppdraget ska delredovisas senare i vår i mars och vara klart nästa år. Vi menar att det är avgörande att vi kommer vidare med analysarbetet och att vi fortsätter att bereda de färdigutredda förslag som finns framför oss.

Fru talman! Låt oss erkänna: Vår sjukförsäkring har inte fungerat tillräckligt bra de senaste åren. Många har på grund av hårda regelverk och snäva tolkningar av de regelverken drabbats hårt. Vi har under lång tid fått ta del av berättelser där människor blir sjukare i kontakten med myndigheterna. I flera utredningar och analyser de senaste åren går det att se att det är regelverken som gör det svårt att arbeta förebyggande och rehabiliterande.

För oss socialdemokrater är sjukförsäkringen en viktig del av vår välfärd. Om man inte får rätt stöd och insatser riskerar man att drabbas ekonomiskt men framför allt mänskligt. Den som är sjuk ska känna sig trygg med att sjukförsäkringen fungerar, och fattigdom gör absolut ingen frisk.

Den här debatten handlar om det förebyggande och om rehabilitering. Men det går inte att frikoppla det från helheten. Vi har de senaste åren påbörjat ett arbete med att laga sjukförsäkringen så att människor får det de betalar för.

Prot. 2021/22:68

17 februari

Riksrevisionens rapport om Försäkringskassans arbete med att förebygga sjukskrivning

Det handlar om respekt. Vi vet att om vår välfärd sviker drabbas människor som redan har det hårt och tufft. En fungerande rehabilitering och en trygg sjukförsäkring är därför nödvändiga delar om man har som mål att öka jämlikheten i samhället.

(Applåder)

Anf. 21 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet utom vad gäller punkt 4 som handlar om samverkan där jag yrkar bifall till reservation 4.

Riksrevisionens granskning har inriktats på Försäkringskassans arbete med att förebygga sjukskrivningar genom förebyggande sjukpenning och arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd.

Granskningen visar att arbetet med förebyggande sjukpenning och arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd är lågt prioriterat inom Försäkringskassan, och här faller ett stort ansvar på regeringen.

Regeringens uppdrag till Försäkringskassan om det förebyggande arbetet är inte tydligt och konsistent över tid. Uppdraget är otydligt vad gäller både ansvar och innehåll. Inte heller har regeringen säkerställt att insatsernas effekter utvärderas.

Det är lätt att göra bedömningen utifrån den skrivningen, givet Försäkringskassans nuvarande tillämpning av uppdraget, att myndighetens möjligheter att med dessa ersättningar påverka sjukpenningstal och ohälsotal är starkt begränsade.

Det är allvarligt, inte minst i ljuset av att det är ett viktigt verktyg för att uppnå det av riksdagen beslutade målet att frånvaron från arbete på grund av sjukdom ska ligga på en långsiktigt stabil och låg nivå.

Dessutom är det ur ett mänskligt perspektiv bättre med tidigare insatser som kan bidra till att frånvaro från arbetet på grund av sjukdom kan undvikas när så är möjligt.

Nuvarande regering har innehaft regeringsmakten de senaste sju åren. Som framgår av Riksrevisionens rapport har Försäkringskassan under denna tid inte fått några uttryckliga skrivningar om att myndigheten ska arbeta förebyggande mot sjukskrivningar. Det var först nyligen som Försäkringskassan fick ett förändrat regleringsbrev med formuleringar om förebyggande insatser.

Det är dock inte enbart skrivningar i regleringsbrev som påvisar den bristande styrningen. Enkät svar från de lokalt samverkansansvariga ger en tydlig bild av denna bristande styrning från regeringen.

Likaså pekar Riksrevisionen på att Försäkringskassan i olika sammanhang påtalat att det finns otydligheter i uppdraget med att förebygga sjuk-skrivning. Skrivningen i regleringsbrevet som lyder ”med fokus på förebyggande insatser” är i nuläget inte tillräckligt tydligt för att i praktiken ge önskvärt genomslag.

Moderaterna och en majoritet i utskottet anser därför, likt Riksrevisionen, att regeringen behöver förtydliga Försäkringskassans ansvar och uppdrag när det gäller att förebygga sjukfrånvaro, arbetsoförmåga och sjuk-skrivningar.

Riksrevisionens granskning visar vidare att det finns bristande möjligheter att utvärdera effekterna av de förebyggande insatser som kan ges med ersättning från Försäkringskassan. En följd av detta är att det natur-

ligtvis är svårt att uttala sig om ersättningarnas betydelse som ett effektivt instrument för att förebygga sjukskrivning.

Därför är det otroligt viktigt att regeringen skyndsamt återkommer med en plan för hur effekterna av de förebyggande insatser som kan ges med ersättning från Försäkringskassan tidigare kan utvärderas.

Anf. 22 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Vi debatterar i dag socialförsäkringsutskottets betänkande gällande Riksrevisionens rapport om Försäkringskassans arbete med att förebygga sjukskrivning och de ersättningar som tillhör detta arbete.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut i punkt 1–3. I övrigt står vi bakom samtliga av våra reservationer, men jag väljer att yrka bifall endast till reservation 7 i betänkandet.

Fru talman! Svensk sjukförsäkringspolitik har varit omdebatterad och, enligt mig, instabil under de senaste mandatperioderna. Antingen har politiken slirat ned i diket där personer har fastnat i långtidssjukskrivningar utan tillräckliga insatser till vård och rehabilitering för återgång till arbete för dem där det är möjligt, eller så har politiken slirat ned i diket där höga sjukskrivningstal reglerats nedåt genom utförsäkringar av svårt sjuka personer. I stället hade man kunnat satsa på insatser som på riktigt kan hjälpa människor till bättre hälsa och återgång i arbete.

Fru talman! Det är på tiden att vi får en fungerande sjukförsäkring och även en fungerande process överlag kring de personer som på olika sätt drabbas av såväl fysisk som psykisk ohälsa. En oroande trend vi ser i dag är att den vanligaste orsaken till sjukskrivning är psykisk ohälsa. Däribland är stress och utbrändhet bland kvinnor vanligt förekommande.

Här menar jag, fru talman, att det borde kunna finnas en potential att tidigt fånga upp dessa personer och på olika sätt med förebyggande insatser kunna bidra med hjälp innan det går så långt att sjukskrivning blir nödvändig för återhämtning.

Fru talman! Sjukpenning i förebyggande syfte, kallad förebyggande sjukpenning, infördes för snart 30 år sedan i samband med den så kallade rehabiliteringsreformen 1992. Sedan dess har denna lagstiftning varit oförändrad. Syftet med både själva förmånen och med den medicinska behandling eller rehabilitering som krävs för ersättning är att hindra att en person blir sjuk och därmed får nedsatt arbetsförmåga och måste sjukskrivas. Det kan också handla om att förkorta sjukdomstiden eller att häva personens nedsatta arbetsförmåga. Det krävs däremot inte att personen redan har en nedsatt arbetsförmåga.

Riksrevisionen har i rapporten *Försäkringskassans arbete med att förebygga sjukskrivning – ett otydligt uppdrag* undersökt Försäkringskassans arbete med denna ersättning. Tyvärr visar rapporten att det preventiva arbetet med att förebygga sjukskrivningar inte alls har varit något som prioriterats från Försäkringskassan. Regeringen har också varit otydlig med sina skrivelser till Försäkringskassan. I regleringsbrevet till Försäkringskassan under perioden 2005–2020 fanns inte några specifika mål rörande den förebyggande sjukpenningen. Det fanns inte heller några krav på att Försäkringskassan skulle återrapportera hur förmånen används för att förebygga och minska sjukfrånvaron.

Prot. 2021/22:68
17 februari

Riksrevisionens rapport om Försäkringskassans arbete med att förebygga sjukskrivning

I stället för att faktiskt förebygga sjukskrivning har ersättningarna dessutom främst använts till personer som redan har varit sjukskrivna sedan tidigare, och då faller ju lite grann hela syftet med det förebyggande arbetet. Enligt en rapport från Inspektionen för socialförsäkringen kring den förebyggande sjukpenningen är det endast 10 procent av dem som har fått förmånen som faktiskt har fått den i förebyggande syfte. Då menar jag att man verkligen har missat målet med ersättningen. Det har också visat sig att det finns stora regionala skillnader i hur ersättningen används och i vilken utsträckning.

Granskningen från Riksrevisionen visar även att regelverket i sig kring den förebyggande sjukpenningen har varit problematiskt och bidragit till det låga användandet av ersättningen.

Fru talman! Vi i Sverigedemokraterna ser allvarligt på de brister som framkommer. Det är bra att regeringen nu har tillsatt en utredning för att titta på regelverket, men vi anser samtidigt att de genomförda förändringarna på området inte är tillräckliga och att de kommer i senaste laget.

Utskottet föreslår därför att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att den ska förtydliga Försäkringskassans ansvar och uppdrag att förebygga sjukfrånvaro och tillstyrker därmed ett yrkande rörande detta från oss i Sverigedemokraterna, Moderaterna och Vänsterpartiet.

Fru talman! Det har även visat sig i Riksrevisionens granskning att det finns brister i Försäkringskassans uppföljande arbete och när det gäller att utvärdera de förebyggande insatserna. Men för att kunna arbeta effektivt måste ju Försäkringskassan få veta vilka förebyggande insatser som fungerar och har effekt. Utskottet föreslår därför att riksdagen ska tillkänna för regeringen att den ska säkerställa att effekterna av de förebyggande insatser som ges med dessa ersättningar från Försäkringskassan utvärderas. Därmed tillstyrks förslag om detta från Moderaterna och Kristdemokraterna i betänkandet.

Fru talman! Riksrevisionen pekar också på stora brister när det gäller aktörernas kunskap om det förebyggande arbetet och den förebyggande sjukpenningen. Men om ersättningen ska användas och i rätt syfte är det avgörande att de inblandade aktörerna faktiskt vet om att denna möjlighet finns och hur den kan användas.

Utskottet instämmer i den uppfattning som framförs i motioner från oss i Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet om att aktörernas kunskap på området måste öka. Utskottet föreslår därför att riksdagen ska rikta ett tillkännagivande till regeringen om att den ska vidta åtgärder för att öka aktörernas kunskap om detta.

Fru talman! Att regelverket kring den förebyggande sjukpenningen ställer till svårigheter för att den ska kunna användas ser vi som ett problem som behöver åtgärdas. Samtidigt som psykisk ohälsa är den vanligaste orsaken till sjukskrivning är den förebyggande sjukpenningen i dag särskilt svår att tillämpa och använda vid psykisk ohälsa och diffusa fysiska symtom.

Detta är problematiskt, då det är just där den verkligen skulle behövas och kunna göra nytta. Det var också något som efterfrågades av intervjupersonerna i en utredning från Inspektionen för socialförsäkringen. Enligt utredningen *En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet* kan en av orsakerna till att ersättningen inte används så mycket vara att det finns ett krav på att man ska använda minst en fjärdedel av arbets-

tiden. Det kan ställa till problem om en person till exempel behöver gå på samtalsterapi i en timme. Då får man inte rätt till ersättningen.

En annan orsak kan vara att hälso- och sjukvården tror eller misstänker att Försäkringskassan inte kommer att godkänna behandlingsplanen för att den innehåller pedagogiska och sociala inslag. Man rekommenderar därför inte detta. Det har varit särskilt svårt att använda ersättningen just i förebyggande syfte, innan problem uppstår. Därmed ställer regelverket till så mycket problem att det inte ens kan användas i det syfte det är till för. Jag menar att detta är väldigt problematiskt.

Därför har vi ett yrkande och en reservation där vi anser att regeringen ska återkomma med förslag på att införa preventionersättningen, som utredningen föreslår.

Jag satt själv med i referensgruppen till utredningen, och jag anser att detta förslag på en ny form av förebyggande ersättning, som kallas preventionersättning, löser många av problemen kring regelverket. Ersättningen ska till exempel kunna ges timme för timme, och det blir inte riktigt lika smalt när det gäller vilken typ av insatser som ska kunna godkännas för ersättning.

Jag vill därmed yrka bifall till reservation 7 från oss i Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet om att denna nya preventionersättning behöver införas så snart som möjligt.

Jag vill be om ursäkt för att jag överskred min talartid.

Anf. 23 MARTINA JOHANSSON (C):

Fru talman! Det är otroligt viktigt att känna att man har ett arbete man kan gå till eller att man kan studera för att utvecklas och jobba med det man vill framöver. Det är viktigt för trygghet och delaktighet i samhället.

Just detta är målet med den utbildning vi har i Sverige: att vi faktiskt ska kunna ha ett arbete att gå till.

Om du drabbas av sjukdom riskerar du dock att tappa en del av denna trygghet som vårt samhälle bidrar med. Du riskerar att drabbas av ekonomisk eller social otrygghet. Många tappar också meningsfullheten, för att känna meningsfullhet handlar många gånger om det: att ha ett arbete att gå till, att få vara delaktig i samhället och bidra på olika sätt.

Fru talman! Det är himla viktigt att med alla medel motverka att människor drabbas av sjukdom. Det handlar om många olika delar. Det handlar om att vi behöver ha en bra arbetsmiljö på våra arbetsplatser. Vi behöver ha möjlighet att omskola oss under arbetslivet och byta arbete. Det handlar också om att i skolmiljön, redan från unga skolår, låta hälsa och rörelse vara en naturlig del av skolan, så att vi skapar ett hållbart sätt att se på vår egen hälsa.

Men det handlar också om att tillsammans på en arbetsplats jobba förebyggande för att få en både fysiskt och psykiskt bra arbetsplats. Och när man drabbas av sjukdom är det viktigt att jobba med rehabilitering för att kunna återgå i arbete.

För att vi ska kunna jobba med alla de här sakerna är det många som har ett ansvar för att det faktiskt fungerar. Det handlar om mig som individ – att jag tar ansvar för min hälsa, uppmärksammar när saker och ting inte är bra och också deltar i de olika gemensamma insatser som sker för att förebygga ohälsa. Arbetsgivaren har ett stort ansvar – både för arbets-

Prot. 2021/22:68

17 februari

Riksrevisionens rapport om Försäkringskassans arbete med att förebygga sjuk-skrivning

miljön, som jag har varit inne på, och för det förebyggande arbetet samt för att hjälpa till med rehabilitering när jag har drabbats av sjukdom.

Också Arbetsförmedlingen har ett ansvar för att se till att det funkar, att jag får stöd så att jag kan byta arbete om jag inte kan återgå till mitt ordinarie arbete.

Sedan har vi också Försäkringskassan, som vi ofta pratar om. Försäkringskassan har ett stort ansvar för samordning, förebyggande arbete och rehabilitering.

I den rapport som vi hanterar i dag riktar Riksrevisionen kritik och lämnar ett antal rekommendationer till regeringen om att tydliggöra Försäkringskassans ansvar och uppdrag att förebygga sjukfrånvaro samt att säkerställa att insatsernas effekter följs upp. Man riktar också rekommendationer till Försäkringskassan om att samla in uppgifter för att kunna göra utvärderingar, att jobba med kunskap och förebyggande arbete, att sprida detta till olika aktörer som behöver jobba med de här sakerna, att sprida kompetensen inom sin egen myndighet samt att förenkla för företag så att fler kan ansöka om rehabiliteringsstöd.

Alla dessa bitar är viktiga, som jag har varit inne på. Vi är många som delar på ansvaret för att se till att det fungerar. Jag förväntar mig att regeringen styr sina myndigheter i att göra just de saker som ska göras och att man tar till sig de rekommendationer som finns i rapporten så att det förebyggande arbetet faktiskt kan bli bättre.

Med det vill jag yrka bifall till reservation nummer 6 och hänvisar i övrigt till mitt särskilda yttrande.

Anf. 24 IDA GABRIELSSON (V):

Fru talman! Under många år har vi haft en illa fungerande sjukförsäkring i Sverige. Människor får inte det de har rätt till. Tusentals sjuka och personer med funktionsnedsättning har kastats ut ur systemet. Samhället har tappat kontrollen över syftet med socialförsäkringarna: att ge trygghet. Utförsäkringar har skett på löpande band. Så har Sverige fungerat alltför länge.

För de drabbade har detta förstås fått katastrofala konsekvenser. Det är en enorm skandal och en stor skam för välfärdslandet Sverige.

Också Riksrevisionens rapport om att förebygga sjukskrivning visar på brister i Försäkringskassans arbete. Samordningen fungerar inte, och insatserna kommer för sent. Jag hoppas att alla partier som nu visar ett engagemang i frågan också agerar när det väl gäller.

Det finns utredda, konkreta förslag om förebyggande, sjukpenning och bättre insatser vid rehabilitering. Utredningen blev klar i somras, och jag utgår från att regeringen lägger fram förslagen på riksdagens bord. Då skulle vi kunna komma till rätta med en del av problemen. När det sker vore det klädsamt om alla de partier som i dag pratar om hur viktigt detta är också tar tillfället i akt att ta sitt ansvar. Annars riskerar det återigen att bli tomma ord – mycket snack och lite verkstad.

Den så kallade rehabkedjan, som Alliansen införde under sin tid vid makten, fungerar inte. I stället har det blivit en utförsäkringskedja. Rehabiliteringen och det förebyggande arbetet har inte blivit bättre. Tidsgränserna används i stället till att på ett magiskt sätt friskförklara folk på löpande band som i själva verket är sjuka.

Vi som är förtroendevalda, valda av folket att representera medborgarna, ska agera handlingskraftigt, inte blunda och främst agera pratmakare. De löften vi ger ska vi genomföra. Jag har all förståelse för att många har tappat tron på politiken efter alla år av försämringar. Politiker säger en sak men gör en annan. De politiska beslut som fattats har varit helt andra än de som utlovats i valrörelser.

Fru talman! Vänsterpartiet ska i stället stå för det vi lovat. Vi representerar våra väljare, inte oss själva. Vi kompromissar och är konstruktiva, men vi kräver politiskt inflytande för våra kärnfrågor om våra mandat krävs.

Därför har nu också flera förstärkningar av sjukförsäkringen genomförts. I höstbudgeten krävdes för första gången under denna mandatperiod Vänsterpartiets röster. Utredningarna har förstås regeringen tillsatt, men fram till det att Vänsterpartiet ställde kraven låg de och dammade i någon byrålåda på departementet. Vänsterpartiet behövdes i budgetomröstningen, och därför skedde också förbättringarna.

Det är inga småsaker vi pratar om. Fler beviljas nu ersättning, och nivåerna höjs.

Fru talman! Bidragspolitik, säger några i högerblocket. Andra, som Sverigedemokraterna, pratar sig varma om sjukförsäkringen men viker ned sig så fort Moderaterna kommer in i rummet. M, KD och SD sänkte i stället skatten endast för dem som jobbar och skapade därmed en ny straffskatt för landets sjukpensionärer. Det är illa. Så jobbar inte Vänsterpartiet. Medan andra pratar agerar vi, och det ska vi göra också framåt. Det har ni mitt ord på.

Det kanske inte är så märkligt att högern är emot en förstärkt sjukförsäkring. Det ska löna sig att arbeta, säger de. Men de begriper inte att fungerande socialförsäkringar som alla som jobbar har avsatt en del av sin lön till är en del av ett sådant system om vi ska ha starka och trygga löntagare i Sverige. Att förebygga och rehabilitera verkar för dem främst gå ut på att spara pengar på en försäkring som vi medborgare finansierat själva genom just vårt avstådda löneutrymme.

Vi har importerat en amerikansk arbetslinje i Sverige där löneutvecklingen hålls nere genom just dåliga ersättningsnivåer. I stället för starka omställningsförsäkringar och kraftfull jobbpolitik har politiker agerat för att göra löntagarna otrygga och fattiga genom rekordlåga ersättningsnivåer. Många får inte ens rätt till de låga ersättningarna utan tvingas i bästa fall försörja sig på anhöriga eller via socialtjänsten. I stället har skattesubventioner och branschstöd till redan lönsamma företag i mångmiljardklassen genomförts.

Fru talman! Alliansen genomförde dagens system. De steg fram som den nya tidens helbräddagörare, som tvärtemot Sveriges samlade läkarkår, medicinsk expertis och rådande forskningsläge genom ett trollslag kunde bota 90 000 sjuka. Tyvärr fortsatte S och MP inriktningen och införde 2015 ett mål om antalet sjukdagar. Då fyrdubblades avslagen utan att någon lagändring egentligen gjordes.

Under brinnande pandemi utförsäkrades rekordmånga, men nu har det vänt, och vi ska se till att det som nu sker bara är början. Målet i regleringsbrevet har tagits bort efter att Vänsterpartiet satte hårt mot hårt, och reglerna är delvis ändrade. Fokus på att förebygga och rehabilitera kan endast bli till goda insatser om det överhängande målet om att hålla sjuk-

talen nere inte styr verksamheten. Bara då kan man göra vettiga, individanpassade insatser.

Fru talman! Folk blir inte friskare utan sjukare av den behandling som systemet utsätter dem för. Att inte bli trodd är höjden av förnedring. Det är så man tillintetgör en människa. I dag är vi friska, men i morgon kan det vara du eller jag som blir sjuk.

Vänsterpartiet har bland annat tillsammans med alla er som är aktiva i olika upprop och i fackförbund för att förändra sjukförsäkringen baxat regeringen och andra partier framför oss. Nu behöver också de som har utförsäkrats genom åren ges upprättelse och ekonomisk ersättning, och de behöver få sin SGI tillbaka.

Det finns mycket kvar att göra. De skarpa tidsgränserna behöver tas bort, läkarintyg ska gälla och den som är kroniskt sjuk eller har en funktionsnedsättning måste få rätt till varaktig ersättning. Därför behöver de redan utredda förändringarna av sjukersättningen läggas fram av regeringen senast i samband med vårandringsbudgeten. Inte minst skulle det här ha betydelse för att kunna förebygga och rehabilitera.

Fru talman! Välfärdsloftet måste återupprättas. Vänsterpartiet kommer att fortsätta ligga på till dess att alla förändringar är genomförda. Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation 7 under punkt 7.

Anf. 25 HANS EKLIND (KD):

Fru talman! I dag debatterar vi den granskning som gjorts av Riksrevisionen gällande Försäkringskassans arbete med att förebygga sjukskrivningar och med ett särskilt fokus på den förebyggande sjukpenningen och arbetsplatsinriktad rehabiliteringsstöd som ska ge tillgång till förebyggande behandlingar och insatser för att, om det är möjligt, undvika sjukskrivning med sjukpenning.

Jag tror att det finns en samfäll uppfattning bland partierna här i kammararen om att vi måste få ned sjukskrivningstalen, och det finns också ett engagemang, tror jag, för detta. Jag skulle som kristdemokrat vilja understryka att det förebyggande arbetet, som vi debatterar i dag, måste ges ett väldigt brett perspektiv om vi ska få de resultat som vi strävar efter. Jag tror inte att det räcker med att ha ett förebyggande arbete som bara fokuserar på arbetsplatsen och de problem som kan uppstå där. För mig är det uppenbart att för den enskilde är det möjligheten att få ihop sitt unika livspussel, om man nu kallar det så, som påverkar måendet.

Fru talman! Jag minns så väl än i dag när jag som KDU:s förbundsordförande fick representera Kristdemokraterna i Arbetstidskommittén 1995 och 1996, som jag tror att det var som jag satt med där. Kommittén flög in experter och föreläsare från många delar av vår glob, och jag minns alldeles särskilt en professor som berättade för oss att vi i framtiden skulle få höra talas om att människor gått in i väggen. Det här väckte då lite munterhet, och vi undrade: Vadå gå in i väggen? Han förklarade det och berättade också om ett annat uttryck som han menade skulle användas, nämligen att man bränt ut sig.

Det här är inte så länge sedan. Jag frågade ungefär så här: Hur kommer det sig att människor går in i väggen och bränner ut sig – arbetstidsmässigt har vi aldrig haft kortare arbetstider än nu, och arbetsmiljön har ju faktiskt gått framåt? Jag minns hans svar. Han menade att den moderna människan har två jobb, inte ett. Först går man till jobbet, och när man kommer hem

väntar ett jobb till. Den moderna människan är, enligt hans uttryck, en upplevelsenarkoman som inte bara kan vara stilla och ha tråkigt. Han poängterade att han absolut inte var religiös men menade att det här med vilodagen inte är så tokigt, för det ger en chans att ladda batterierna.

Fru talman! Det finns också anledning att lyfta fram hälso- och sjukvårdens situation och förmåga att svara upp mot de behov som finns. Vi kristdemokrater menar som bekant att staten bör överta ansvaret för sjukvården. I samband med detta, och det har bäring på det som vi pratar om här i dag, vill vi att budgetansvaret för sjukförsäkring och hälso- och sjukvård integreras. När kostnaden för att inte förebygga ohälsa blir tydligare tror vi att det naturligt kommer att uppstå fler förebyggande åtgärder och prioritering av dessa.

Sedan behöver vi sammanställa mycket mer kunskap. Det finns en hel del forskning, och ibland säger resultaten emot varandra, men här ser vi också att det finns anledning för oss att gå vidare.

Fru talman! Det här kanske var ett lite brett perspektiv på den här frågan som handlar om Riksrevisionens rapport om arbetet med att förebygga sjukskrivning. Riksrevisionen har lämnat en rad synpunkter, och givet den vikt som det förebyggande arbetet har är naturligtvis kritiken som lämnas allvarlig i sig.

Trots att vi som deltar i den här debatten är överens om att betydelsen av förebyggande arbete är viktigt konstaterar Riksrevisionen: ”Försäkringskassans uppdrag att förebygga sjukskrivningar är inte tydligt. Riksrevisionen konstaterar att uppdraget inte har uttalats explicit i regeringens regleringsbrev sedan 2013.”

Jag noterar att regeringen instämmer i Riksrevisionens påpekande om att Försäkringskassans uppdrag om det förebyggande arbetet ska vara tydligt. Det instämmer man i. Då är det väl ändå, fru talman, högst egendomligt, även givet det som yttrats här i dag, att sedan den här regeringen tillträdde har detta med det förebyggande arbetet inte funnits med i något av regleringsbrev till Försäkringskassan förrän nu. Det är lite svårt att förstå, inte minst mot bakgrund av den utveckling som vi har haft under de senaste åren gällande sjuktalet.

Att den förebyggande sjukpenningen i så stor utsträckning används i rehabiliterande syfte är ett misslyckande, och här bär regeringen det yttersta ansvaret, inte minst när man säger att man känt till detta och trots det inte styrt upp det via regleringsbrevet.

Arbetsgivares och primärvårdens bristfälliga kännedom om ersättningarna är en direkt konsekvens av Försäkringskassans bristfälliga arbete med samverkan, menar vi. Bland små och medelstora företag används ersättningen i lägre grad än i större företag. Att kunskapen om dessa ersättningar dessutom är låg inom primärvården blir ett stort problem då det framför allt drabbar personer med psykisk ohälsa vars behandling ofta sker där.

Försäkringskassan måste alltså säkerställa att kännedomen om ersättningarna finns i primärvården för att på så sätt tillse att möjligheten att ansöka om förebyggande sjukpenning inte beror på vilken problematik som finns och därmed vilken vårdgivare man kommer i kontakt med.

Fru talman! Det förebyggande arbetet kräver ett aktivt samverkansarbete med en rad olika aktörer: Försäkringskassan, arbetsgivare och vårdenheter. Därför tycker vi att det borde stå i regeringens regleringsbrev till Försäkringskassan, och här borde, givet den vikt som vi alla tillskriver det

förebyggande arbetet, också finnas med som en prioriterad fråga för Försäkringskassan. Det gör det inte.

Jag yrkar därför bifall till reservation 4 av oss kristdemokrater, moderater och sverigedemokrater om att regeringen ska säkerställa att Försäkringskassan samverkar aktivt med både arbetsgivare och primärvård.

Anf. 26 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Det här är en debatt om Riksrevisionens rapport om Försäkringskassans arbete med att förebygga sjukskrivning. Riksrevisionen har bland annat tittat på två olika stödformer. Det ena stödet är förebyggande sjukpenning, som en person kan få om man har ökad risk för sjukdom som i sin tur skulle göra att det finns risk för nedsatt arbetsförmåga.

Det andra stödet har den inte helt lätta titeln arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd – det är ibland lite snåriga begrepp. Ett sådant bidrag kan en arbetsgivare få om man behöver expertstöd av något slag för att en arbetstagare kan riskera nedsatt arbetsförmåga på grund av arbetsrelaterade eller icke arbetsrelaterade sjukdomar och skador. Vilken sorts sjukdom det handlar om är alltså oväsentligt.

Båda stöden har använts i alldeles för liten omfattning. Otydligheten i Försäkringskassans roll lyfts fram i Riksrevisionens rapport. Det kan vara ett skäl till att stöden används på olika sätt ute i landet. Handläggare tycks uppfatta sin roll olika och så även samarbetspartner.

Att det finns möjlighet att få förebyggande sjukpenning är uppenbarligen inte heller tillräckligt känt, varken hos enskilda eller hos arbetsgivare. Det är förstås bekymmersamt. För individen är möjligheten att inte bli sjuk, att inte hamna i en längre sjukskrivning och att snabbt kunna komma igen hur viktig som helst. Den förebyggande sjukpenningen är ett verktyg i detta.

Försäkringskassan verkar inte ha informerat tillräckligt väl om att de här stöden finns. Det har också uppfattats som trassligt att söka dem för dem som har velat ansöka. Det är de större arbetsgivarna och de som har företagshälsovård som tycks ha gjort det i större utsträckning.

Fru talman! Miljöpartiet var fortfarande en del av regeringen när den svarade på det som Riksrevisionen lyfter upp i sin rapport. Regeringen instämmer också i mycket av det som lyfts fram i rapporten. Regeringen säger bland annat det som svar i sin skrivelse i fråga om det räcker eller inte. Miljöpartiet menar att det gör det i stor utsträckning. Regeringen har gjort mycket på socialförsäkringsområdet. Man har ringat in problematik och har tillsatt ett antal utredningar som också har kommit med viktiga förslag.

En utredning har bland annat haft i uppgift att se över regelverket för förebyggande sjukpenning och rehabiliteringsersättning. Det betänkandet kom i augusti 2020. Där lyftes fram hur man arbetar förebyggande på ett bättre sätt och en ny förmån som kallas preventionsersättning. Den ska innehålla möjligheten till både så kallad preventionspenning och preventionsbidrag. Syftet är att det ska bli enklare för den enskilde att delta i förebyggande åtgärder. Försäkringskassan föreslås sammanställa statistik som rör detta. Det finns också förslag om att staten ska tillsätta medel för forskning om effekter av olika rehabiliteringsinsatser.

Vad vi har förstått har de här förslagen mottagits väl, i breda drag, av remissinstanserna. Vi hoppas nu att regeringen kommer att lägga fram förslag baserade på utredningen. Vi tror att det skulle leda till viktiga förändringar.

Också själva instruktionen till Försäkringskassan har ändrats. Målet är numera att Försäkringskassans samlade arbete ska leda till att sjukpenningtalet minskar långsiktigt med fokus på förebyggande insatser, tidigare rehabiliteringsinsatser och bättre samordning. Det ska med andra ord vara helt klart att det förebyggande anses höra till huvuduppdraget. Det tycker vi är en viktig förändring. Det kommer att bli bättre för alla som är sjuka och beroende av sjukförsäkringen att få stöd från myndigheten.

Fru talman! Att Miljöpartiet är kritiska till den så kallade rehabiliteringskedjans grundkonstruktion har vi nämnt i många sammanhang tidigare. När alliansregeringen införde en bortre gräns i sjukförsäkringen för att få ned antalet sjukskrivna var det många som för illa i systemet. Sjukdomstillstånd och chansen att åter bli frisk och i så fall när har skärskådats. En del har passerat nålsögat för de skarpa tidsgränserna, andra inte. Inte sällan har man kunnat bli förfärad när reportage har lyft fram skeenden och hur det har drabbat enskilda.

Fru talman! Systemet har förbättrats på många punkter. Vi hoppas att det genom de nya ersättningarna ska bli större fokus på de förebyggande insatserna, bättre informationsinsatser och stöd för det nya målet.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till reservation nummer 2.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

§ 5 Deltagande på distans i styrelsesammanträden i samordningsförbundet

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU10
Deltagande på distans i styrelsesammanträden i samordningsförbundet
(prop. 2021/22:67)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 10.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.45 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 6 Frågestund

Anf. 27 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras av justitie- och inrikesminister Morgan Johansson, statsrådet Ardalan Shekarabi, klimat- och miljöminister Annika Strandhäll och kulturminister Jeanette Gustafsdotter.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Kulturbegreppet

Anf. 28 KRISTINA AXÉN OLIN (M):

Fru talman! Vi är många som har kultur som livsluft. Det är därför med stort intresse och engagemang vi följer en ny socialdemokratisk minister och undrar vilken inriktning kulturpolitiken nu ska få.

Vi har också följt flera intressanta intervjuer, bland annat av den duktiga Stina Oscarson som ställde många intressanta frågor – som dock förblev obesvarade.

Min fråga till kulturministern är därför: Vad anser kulturminister Jeanette Gustafsdotter att kultur är?

Anf. 29 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Jag har inte läst allt som har skrivits om mig, och det är för att jag inte ska tappa fokus på varför jag tog uppdraget, det vill säga för att motverka att det demokratiska samtalet drunknar i hat och hot, för att säkra att kulturen finns över hela landet för alla oavsett bakgrund och såklart för starka, fria, oberoende medier.

Jag tror att om jag fokuserar på det som har skrivits om mig nu tappar jag styrfarten på det som är det absolut viktiga.

Anf. 30 KRISTINA AXÉN OLIN (M):

Fru talman! Jag tycker inte att jag fick svar på min fråga vad kulturministern anser vara kultur. Jag kan snäva in lite mer: Anser kulturministern att det finns något som är svensk kultur, och vad är det?

Anf. 31 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Det finns någonting som heter kultur i Sverige. Det är det absolut viktigaste för mig. Det ska finnas kultur över hela landet för alla, oavsett bakgrund. Det är a och o. Vi ska inte ha demokratiska samtal som dränks i hat och hot, och vi ska ha fria, starka medier.

Det som vi också ska fokusera på nu är att få ut kris- och återstartsmedel.

Anf. 32 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Min fråga går till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll, som är ansvarigt statsråd för reduktionsplikten.

I dag har vi en situation där hårt drabbade hushåll och blödande småföretagare inom åkeri- och lantbruksnäringen straffas ut för att de råkar vara baserade i Sverige. I Finland är dieseln 2,50 kronor billigare. I Danmark är den mer än 3 kronor billigare. Om vi jämför med Tyskland är prisskillnaden 4,50 kronor.

Sverige är i dag, trots sin storlek, världens största konsument av den biobaserade dieseln HVO. Vi står för 30–40 procent av marknaden i EU, och vi importerar över 90 procent av det här.

Det är uppenbart att det här är en orimlig politik som andra länder inte kan ta efter utan en miljökatastrof som följd. Min fråga till ministern är därför: Är man beredd att sänka reduktionsplikten och återställa svensk konkurrenskraft?

Anf. 33 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Martin Kinnunen, för frågan!

Reduktionsplikten är kanske ett av våra absolut viktigaste verktyg för att nå våra utsläppsmål, och det har tjänat oss väldigt väl så här långt.

Förra året var Sverige det land i EU som hade flest nybilsinköp av elbilskaraktär, vilket är ett fantastiskt betyg. Omställningen går mycket snabbare än vad vi egentligen från början trodde. Den är dessutom viktig för att driva på investeringarna i biodrivmedel. Vi från Socialdemokraterna och regeringen vill ju se mer biodrivmedel från Sverige och mindre olja från Saudiarabien.

Nu är vi på god väg att få en inhemsk produktion av biodrivmedel, och det är tack vare reduktionsplikten.

Anf. 34 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Jag konstaterar att ministern alltså inte är beredd att verka för lägre reduktionsplikt.

Ministern talade om många vinnare. Jag undrar vad privathushållen, åkerinäringen och lantbruket har tjänat på detta. Varför tycker ministern att de här näringarna och dessa människor ska få en extra prischock 2023?

Anf. 35 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tänker inte upprepa de argument jag precis förde fram. Vi kan bara inledningsvis konstatera att om vi skulle sätta lägre krav skulle takten i omställningen också sakta ned.

Med detta sagt gav regeringen innan jul Energimyndigheten i uppgift att just ta fram ett underlag för en så kallad kontrollstation. Det handlar dels om att analysera hur väl reduktionsplikten funkar, dels vilka ekonomiska konsekvenser detta får för hushåll och näringsliv.

Kartläggning av brott mot företag

Anf. 36 MALIN BJÖRK (C):

Fru talman! Min fråga går till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson.

Förra året drabbades mer än vartannat företag i Sverige av brott. Det handlar om alltifrån upprepade stölder till systematiska bedrägerier. Det här framgår av en färsk rapport från Svenskt Näringsliv.

Den här brottsligheten kostar oerhört stora pengar, både för företagen själva och även för samhället i stort. Flera av dem som drabbas överväger om det alls är värt att fortsätta att kämpa.

Trots detta hör vi knappt talas om företagare som brottsoffer. Än mindre syns de i statistiken. Det finns nämligen ingen systematisk registrering och insamling av data kring företagare som utsätts för brott. För att vidta rätt åtgärder måste vi veta hur den brottsligheten ser ut. Brå sitter på enormt mycket statistik men saknar brottskoder som ger en heltäckande bild av de brott som begås mot företag.

Min fråga är därför vad ministern avser att göra för att kartlägga brottsligheten mot landets företag.

Anf. 37 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag menar nog att vi ganska väl vet vilken typ av brottslighet det handlar om, inte minst bedrägeribrotten, och polisen arbetar väldigt aktivt mot dessa bedrägerier. Jag kan konstatera att antalet bedrägerier faktiskt har minskat de senaste åren till följd av att polisen och de andra brottsbekämpande myndigheterna går in på det sätt som man gör.

När det gäller att kartlägga, registrera och så anser jag nog inte att det är den vägen vi ska gå, utan vi ska skärpa och utöka de brottsbekämpande myndigheternas möjligheter att komma åt den här kriminaliteten. Där vet Malin Björk att vi gör fantastiskt mycket.

Från januari finns störst antal poliser i Sverige någonsin. Det är 21 929 poliser. Lite senare under året kommer det också att vara störst antal poliser per invånare i Sverige till följd av att de satsningar vi har gjort innebär att allt fler poliser går ut från sina utbildningar, färre slutar och fler återrekryteras.

Vi måste fortsätta att skärpa arbetet med brottsbekämpningen i de delarna.

Anf. 38 MALIN BJÖRK (C):

Fru talman! Vi anser att det är viktigt att kartlägga vad det handlar om för brottslighet för att kunna vidta rätt åtgärder. Jag förstår faktiskt inte varför det inte finns brottskoder hos Brå som registrerar att det är företag som utsätts för brott. Det finns inte heller någon trygghetsundersökning som riktar sig till företagare, men det finns trygghetsundersökningar som avser allmänhet och även oss förtroendevalda.

Vad tänker ministern göra för att synliggöra brottsligheten?

Anf. 39 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Nu blir det lite mer konkret. Först och främst är det Brå som sitter på brottskoderna. Brå bestämmer dem. Om det finns alltför

många brottskoder innebär det en enorm administrativ uppgift för polisen att registrera.

Däremot pekar Malin Björk på en annan sak som kan göras om man vill lyfta upp denna typ av brottslighet, nämligen att titta på trygghetsundersökningarna och trygghetsmätningarna. Det är en idé som jag gärna tar med mig, och jag ska se om vi kan göra något där.

Prot. 2021/22:68

17 februari

Frågestund

Utsläppen från vägtransporter

Anf. 40 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag har en fråga till klimatminister Annika Strandhäll.

Vi behöver minska utsläppen från transportsektorn med minst 70 procent till 2030. Det är bara åtta år kvar till dess. Härefter kom Trafikverket med ny statistik om utsläppen från våra vägtransporter. De minskade med bara 0,3 procent i fjol. Det är alldeles för lite. Är klimat- och miljöministern nöjd med statistiken?

Man kan tänka sig statlig medfinansiering till kollektivtrafiken, ökade satsningar på elektrifiering av fordonsflottan och en vägslitageavgift på de tunga transporterna för att flytta över transporter från väg till järnväg.

Jag vill veta vad klimat- och miljöministern tänker göra för att vi snabbt ska minska utsläppen från vägtransporterna så att vi når vårt klimatmål till 2030. Det måste väl ändå vara planen?

Anf. 41 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tackar Jens Holm för frågan.

Den här regeringen jobbar stenhårt för att öka takten i den gröna omställningen. Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland. Som Jens Holm sa kom alldeles nyligen statistik från Trafikverket som visar att utsläppen förra året minskade med 0,3 procent. Vi har nyligen också fått färsk statistik över utsläppen generellt som visar att det har varit rekordstora utsläppsminskningar under 2020. Det är något som jag tycker är mycket glädjande. Naturligtvis ser vi också en effekt av pandemin, nämligen att vi flyger mindre. Delar är alltså en pandemieffekt.

Men det råder inget tvivel om att vi behöver öka takten. Därför är det glädjande att vi ser att Sverige ligger i topp i EU vad gäller nybilsinköpen av elbilar. Regeringen tänker fortsätta att stötta utvecklingen med en utbyggnad av fler laddstationer.

Anf. 42 JENS HOLM (V):

Fru talman! Det är märkligt att klimatministern verkar så nöjd med statistiken. Utsläppsminskningarna är inte alls tillräckliga. Precis som ministern är inne på är de till största delen en effekt av pandemin.

Men vi kan dra nytta av förändrade beteendemönster som har skett under pandemin. Dessvärre har regeringen subventionerat flygtrafiken med 16 miljarder kronor. Järnvägstransporterna har inte fått motsvarande stöd. Vad tänker ministern göra för att främja de hållbara transporterna?

Anf. 43 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Som jag nämnde inledningsvis ska vi ha en hög ambition, och det är otroligt viktigt att få ned utsläppen från transportsektorn med många olika medel. Vi måste fasa ut de fossila bränslena.

Biobränslen är en av delarna för att nå dit. Jag talade initialt om att vi står upp för reduktionsplikten. Det är en viktig del. Även bonus malus-systemet har visat sig vara framgångsrikt. Vi fortsätter på inslagen väg.

Islamistisk kampanj mot socialtjänsten

Anf. 44 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Det pågår en internationellt koordinerad islamistisk påverkanskampanj mot Sverige, och socialtjänsten är i fokus. Lögner sprids att barn kidnappas, att de tvingas bära kors och att de tvingas ta av slöjan. Syftet är att väcka vrede i den muslimska världen. Enligt Myndigheten för psykologiskt försvar utnyttjas känslor av utanförskap, okunskap om det svenska samhället och misstro mot myndigheter som finns i den muslimska målgruppen. De falska ryktena riskerar att socialsekreterare och skolpersonal utsätts för ökat hot och våld.

I Sverige har den utvisningsdömda imamen Abo Raad, som utgör ett hot mot rikets säkerhet, tillsammans med det radikala partiet Nyans deltagit i den islamistiska propagandan. Islamismen måste bekämpas.

Vad gör regeringen för att motverka situationen?

Anf. 45 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag börjar med att instämma i det Andreas Carlson säger. Det här är en allvarlig kampanj riktad mot Sverige. Det finns lite olika bakgrunder till detta. Bland annat finns de som vill svärta ned och smutskasta Sverige som sådant. De finns alltid, och jag är inte särskilt oroad för detta. Sveriges rykte i omvärlden är starkt; vi har ett gott rykte.

Det jag är mer orolig för är dels vad Andreas Carlson tar upp om att kampanjen kan leda till ökat hot och hat mot dem som jobbar i socialtjänsten, dels att människor inte vågar ta kontakt med socialtjänsten – det gäller människor som behöver det stöd och den hjälp som socialtjänsten kan erbjuda – eftersom de tror att de ska bli orättvist behandlade.

Jag var i kontakt med Myndigheten för psykologiskt försvar i förra veckan. MPF stöder andra myndigheter som kan gå in med motbudskap, och exempelvis har Socialstyrelsen gjort så. Vi gör mycket på många olika plan för att försöka motverka kampanjen.

Anf. 46 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Svenska islamister har en fördel jämfört med deras kampanjer från andra länder eftersom det här i Sverige är fritt fram för utländska stater att finansiera extrem verksamhet. Länder som Turkiet och Saudiarabien har en direktlina in till svenska moskéer, där påverkanskampanjen pågår för fullt.

Kristdemokraterna vill strypa den möjligheten. Hur ser justitieministern på förslaget att stoppa finansieringen av utländska extremister?

Anf. 47 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är ännu värre än så. Det friskolesystem som finns sedan många år är helt vidöppet för den typen av extrema rörelser att ta över.

Den förra regeringen, alliansregeringen, öppnade friskolesystemet. Det är vi som nu stänger skolorna där det har funnits islamistiska kopplingar, och vi kommer att fortsätta att göra det. Just frågan om finansiering av moskéer har jag själv tagit upp i EU-sammanhang, och det kommer jag att fortsätta att göra. Glöm inte att friskolesystemet är ett stort bekymmer i det avseendet.

Samsyn kring en långsiktig kulturpolitik

Anf. 48 CHRISTER NYLANDER (L):

Fru talman! Sverige har öppnats. Konserthus och teatrar börjar att få publik igen. Men samtidigt har många det tufft. Vi har haft en jobbig period bakom oss, och uppbyggnaden kommer att ta tid. Konsekvenserna kommer förmodligen att bli långvariga. Därför behövs en ambitiös och långsiktig politik för att stärka kulturlivet och återuppbyggnad, och det kommer sannolikt att ta många år. Det handlar om att locka tillbaka publik, att våga återanställa, att locka framtida talanger och att satsa på kulturen i stället för något annat.

Fru talman! Det vore klokt om vi fick en bred samstämmighet i svensk politik om en långsiktig och förutsägbar kulturpolitik som gör att det går att känna trygghet i öppnandet. Den tryggheten är svår att uppnå när det råder ett svagt parlamentariskt stöd. Det har lagts fram få propositioner från kulturministerns sida till riksdagen, och det vore klokt om kulturministern samlade riksdagen bakom sig.

Är kulturministern beredd att samla en bred politisk uppslutning bakom en långsiktig kulturpolitik?

Anf. 49 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Ja, det stämmer verkligen – kulturbranschen har nyligen genomgått den största krisen på mycket länge. Kulturbranschen har också tagit ett stort eget ansvar för detta.

För regeringen är det av yttersta vikt att föra en nära dialog med branschen och dess företrädare. Därför har vi också inrättat ett nytt kris- och återstartsrad. Vi ska faktiskt ha ett nytt möte i morgon. Parallellt med detta pågår remisstiden för återstartsutredningen *Från kris till kraft*.

Christer Nylander efterfrågar en bred kulturpolitisk samling för att diskutera kulturens långsiktiga villkor. Jag för gärna en dialog med riksdagspartiernas företrädare om hur vi tillsammans kan utforma kulturpolitiken.

Anf. 50 CHRISTER NYLANDER (L):

Fru talman! Jag välkomnar verkligen att det finns ett nära samarbete med kulturbranschen. Jag välkomnar också att det, som jag uppfattade ministern, snart kommer en inbjudan till riksdagens partier om nära samverkan om hur vi ska få en långsiktig, ambitiös och förutsägbar kulturpolitik. Jag tror verkligen att det behövs.

Just nu är det enstaka kulturpolitiska propositioner på väg till riksdagen. Jag tror inte att det är tillräckligt. Här behövs verkligen handlingskraft, och för att få långsiktig handlingskraft behövs det också bredd.

Har jag uppfattat kulturministern rätt? Kommer det ganska snart en inbjudan till riksdagens partier?

Anf. 51 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Nu är det fokus på att få ut kris- och återstartsmedlen. Där-efter är det fokus på att sätta ihop remissvaren så fort som möjligt. Efter det är den exakta formen inte klar ännu – där förväntar jag mig att återkomma snarast. Men jag ser fram emot en fortsatt dialog med Christer Nylander framöver.

Dumpningen av gift i Öresund

Anf. 52 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Just nu pågår en massiv dumpning av giftigt slam i Öresund från den danska sidan. Det är ett akut hot mot havet, mot kusten och mot Natura 2000-områden. Det pågår protester mot detta från organisationer och politiska partier.

Jag vill med anledning av detta fråga miljöminister Strandhäll vad regeringen tycker om dumpningen av gift i Öresund som sker just nu. Vidtas det några åtgärder för att stoppa det här?

Anf. 53 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tackar Rasmus Ling för en väldigt viktig fråga.

Låt mig inleda med att säga att arbetet med att skydda Öresunds marina ekosystem är högt prioriterat av regeringen. Det är också av stor vikt att vi samarbetar med våra grannländer om sådant som på ett betydande sätt kan påverka vår gemensamma miljö.

Från svenskt håll har regeringen, bland annat genom min företrädare, tydligt framfört synpunkter om brister i underlaget rörande projektet Lynetteholmen samt invänt mot valet av dumpningsplats för muddrade massor. Trots detta godkände folketinget byggnationen av Lynetteholmen, och de fysiska arbetena har nu inletts.

Svenska myndigheter bevakar nu utifrån sina respektive expert- och ansvarsområden bland annat miljöövervakningen av den pågående dumpningen av muddermassor.

Anf. 54 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Jag är medveten om beslutet som folketinget tog i den här frågan. Det var otroligt olyckligt. Eftersom man har påbörjat det här och läget är så akut – det pågår i detta nu – måste regeringen agera och protestera mot det som sker. När det väl har hänt ligger det på botten och förgiftar havet, och då är det för sent. Det är nu möjligheten fortfarande finns att göra något, och jag hoppas att Annika Strandhäll och regeringen kan göra det skyndsamt.

Anf. 55 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Min bedömning är att i läget som vi är i nu är det nog de svenska myndigheterna som har de bästa förutsättningarna att föra en konstruktiv dialog om projektets genomförande med hänsyn till dess olika miljöeffekter. Myndigheterna har ju länge och engagerat deltagit i samrådet om projektet.

Jag kommer dock att fortsätta följa frågan, och jag utesluter inte några ytterligare åtgärder från regeringens sida.

Höjda inbetalningar till pensionssystemet

Anf. 56 ALEXANDER OJANNE (S):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till statsrådet Ardalan Shekarabi.

I mitt yrke som facklig ombudsman på Seko träffar jag mängder av arbetare. Det är telearbetare, grävmaskinister, vägarbetare, brevbärare med flera. När de når pensionsåldern får många av dem en inkomstpension som i princip är lika med garantipensionen. Några av våra medlemmar som tjänar något bättre får ändå en pension som landar väldigt nära garantipensionen eftersom de haft tunga jobb och inte orkat jobba ett helt yrkesliv. Det här skadar legitimiteten för systemet ute på våra arbetsplatser.

Jag skulle vilja veta om statsrådet delar uppfattningen att det är dags att höja inbetalningarna till inkomstpensionerna. Och vad gör regeringen för att säkerställa sjysta pensioner för dem som jobbat ett helt arbetsliv i LO-yrkena?

Anf. 57 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Jag tackar Alexander Ojanne för frågan.

Vi ska visa respekt för svenska pensionärer. Det sker inte bara med ord, utan det sker också med pensionshöjningar. Pensionerna måste höjas.

Vi har nu i flera steg höjt pensionerna. I september infördes pensions-tillägget. Vid årsskiftet höjdes pensionen. Nu har vi ett förslag om ett garantitillägg som lyfter de fattigaste pensionärerna. Runt 1 miljon svenska pensionärer får höjd pension, varav hälften får maxbeloppet 1 000 kronor skattefritt i månaden. Men det räcker inte. Pensionerna måste fortsätta höjas.

Därför har regeringen tagit ställning för en höjning av avsättningarna till det allmänna pensionssystemet så att vi får förutsättningar att långsiktigt fortsätta höja pensionerna. Den frågan hanteras av Pensionsgruppen, och vi hoppas kunna nå politisk enighet i Pensionsgruppen så att pensionsavgiften kan höjas i syfte att höja pensionerna för svenska pensionärer.

Anf. 58 ALEXANDER OJANNE (S):

Fru talman! Jag vet att regeringen gör väldigt mycket bra på det här området. Men det finns fortfarande en brist på legitimitet ute på arbetsplatserna. När vi höjer garantinivåerna väldigt mycket blir det så att de som har jobbat ett helt yrkesliv och lever på inkomstpension kommer att leva på i stort sett samma pension som om de inte hade jobbat alls.

Det här är en oerhört viktig fråga för att skapa legitimitet ute på arbetsplatserna hos våra medlemmar.

Anf. 59 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Det är precis därför som en höjning av lägstanivån genom införandet av ett garantitillägg måste följas av en höjning av de allmänna pensionerna, som bygger på livsinkomsten.

En höjning av pensionsavgiften, alltså avsättningarna till det allmänna pensionssystemet, är en förutsättning för att vi ska kunna visa respekt för våra pensionärer och en förutsättning för legitimiteten för det svenska pensionssystemet.

(Applåder)

Rättsintyg från Rättsmedicinalverket

Anf. 60 MIKAEL DAMSGAARD (M):

Fru talman! Väl utförda rättsintyg utgör ofta viktig bevisning i rättegångar.

Dessvärre har antalet rättsintyg som utförs av Rättsmedicinalverket minskat kraftigt det senaste decenniet. Antalet rättsintyg utfärdade av Rättsmedicinalverket som baseras på kroppsundersökningar har halverats sedan Morgan Johansson tillträdde som justitieminister, från 2 487 år 2014 till 1 243 förra året.

Det har i stället blivit vanligare att polis och åklagare enbart använder sig av patientjournaler som skadedokumentation, vilket inte minst i ärenden som handlar om sexualbrott och våld i nära relationer ofta ger ett betydligt sämre underlag i rättsprocessen.

Jag vill därför fråga justitie- och inrikesminister Morgan Johansson vilka åtgärder han avser att vidta för att polis och åklagare i framtiden ska beställa fler rättsintyg och kroppsundersökningar från Rättsmedicinalverket.

Anf. 61 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! När det gäller hur brottsbekämpning genomförs i detalj, vem som beställer vad från vilken myndighet, måste det nog trots allt vara polis och åklagare som bestämmer. Det kan man inte gå in och detaljreglera som politiker. Det blir fel, helt enkelt.

Det finns många olika källor i en brottsutredning. De här intygen är en av dem. Sedan har vi allt det som polisen själv beställer från sin egen enhet, NFC, som också är bevisspårning och olika utredningar som förundersökningen kan behöva. Det handlar om fingeravtryck och om blodspår och andra typer av spår. Men det måste trots allt vara polis och åklagare själva som bestämmer det.

Jag har faktiskt inte hört någon, varken Rättsmedicinalverket eller polisen, ta upp det här som ett problem. Om det skulle komma upp ett sådant problem, ja, då får vi naturligtvis vara beredda att göra något. Men lita på de brottsbekämpande myndigheternas förmåga att själva bestämma var de ska hämta sin information! Det brukar jag göra.

Anf. 62 YASMINE ERIKSSON (SD):

Fru talman! Min fråga går till justitie- och inrikesministern. Att smuggla in hundar till Sverige kan vara en mycket lukrativ affär för kriminella, men det sker på djurens bekostnad. Inte sällan kommer valparna från valpfabriker där de lever under miserabla förhållanden. Detta var ett problem redan före coronapandemin, men tyvärr framgår det tydligt av Tullverkets siffror att den illegala införseln av hundar ökar. De kommer in i Sverige genom att de antingen hålls gömda i transporter eller har förfalskade papper eller genom att man rent av chansar och hoppas på att inte fastna i en kontroll.

Trots att arbetet pågår för att motverka hundsmugglingen fortsätter denna illegala verksamhet. Av statistiken att döma ser den ut att öka. Min fråga till Morgan Johansson är därför om ministern menar att de åtgärder som finns i dag är tillräckliga. När kan vi i så fall få se ett slut på denna handel?

Anf. 63 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! En del kriminella utnyttjar naturligtvis alla möjligheter att tjäna pengar, även när det gäller att bedriva handel med helt oskyldiga djur på ett sätt som många gånger är hemskt att se.

Hur gör vi då för att motverka detta? Vi har naturligtvis de allmänna satsningarna på brottsbekämpningsområdet, med mer resurser till polisen. Men vi behöver också stärka det svenska gränsskyddet generellt sett. Jag skulle tro att i och med att vi nu sedan 2015 har gränskontroller har upptäcktsrisken ökat även för dessa smuglingsmöjligheter.

Sedan har vi också förstärkt Tullverket väldigt kraftigt. Vi har sedan 2017 förstärkt Tullverkets anslag med 30 procent, och vi har ytterligare 100 årsarbetskrafter på gång till Tullverket under det här året.

Vi genomför alltså en stor satsning på tullen och också på gränsskyddet, och då kommer man åt även denna typ av kriminalitet.

Avfallshantering

Anf. 64 MAGNUS EK (C):

Fru talman! Min fråga riktar sig till miljöminister Annika Strandhäll. Sedan den breddade definitionen av kommunalt avfall infördes har vi sett att mer verksamhetsavfall faller under det kommunala avfallsmonopolet. Detta har skapat bred oro runt om i näringslivet och runt om i landet för att man inte ska kunna fortsätta med den utarbetade avfallshantering man har och för att ens arbete för hållbarhet och ökad återvinning ska försvåras.

Detta torde inte vara några nyheter för klimat- och miljöministern, men min fråga är vad regeringen avser att göra för att lindra denna oro, försöka lösa problemen och se till att man kan fortsätta arbeta för att öka återvinningen även för det verksamhetsavfall som ligger utanför, och ska ligga utanför, det kommunala avfallsmonopolet.

En tätt sammankopplad fråga är varför regeringen inte har valt att lägga frivalsutredningens förslag på riksdagens bord. Varför kan man inte gå fram med en proposition utifrån frivalsutredningen, som ju fastslog att det

är gynnsamt för cirkulärekonomin om fler verksamheter kan hantera sitt eget avfall och välja vem som hanterar det åt dem?

Anf. 65 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Magnus Ek, för detta! Avfallsfrågorna tillhör regeringens och klimat- och miljöområdets mer prioriterade frågor. Vi måste på alla sätt öka återvinningen av vårt avfall. På EU-nivå pågår nu ett stort arbete för att se avfallet som den resurs det faktiskt är, liksom dess bidrag till den cirkulära ekonomin.

Jag tar i övrigt med mig Magnus Eks fråga gällande den proposition som han lyfter upp här och avser att återkomma.

Polisens resurser och resultat

Anf. 66 LINDA WESTERLUND SNECKER (V):

Fru talman! Gängbrottsligheten i Sverige är stor och komplicerad. Polisen har under väldigt många år fått extremt stora ekonomiska resurser. Man har fått ändrad lagstiftning och fler hemliga tvångsmedel.

Polisledningen skrev decemberbeskrivningen, med ett stort antal önskemål. Lärare ska få större förmåga att sätta gränser, utan att man kunde precisera vad det skulle innebära. Beviskraven ska vara lägre, utan att polisen kan svara på hur det skulle hjälpa. Straffen ska bli längre, men inte heller där finns någon evidens. Många andra, både myndigheter och kommuner, ska göra mer.

När kommer Morgan Johansson att kräva att polisledningen slutar skriva önskelistor och ser till att man börjar leverera resultat? Det är dags nu, med de enorma resurser vi lägger på Polismyndigheten.

Anf. 67 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Min uppfattning är att polisen har varit underfinansierad. Vi har haft alldeles för låga anslag och alldeles för låg bemanning inom polisen och andra brottsbekämpande myndigheter under väldigt lång tid. Detta har lett fram till det vi i dag ser, det vill säga att de gängkriminella har kunnat rota sig. Vi har inte tagit tag i dem tillräckligt.

Det vi nu gör är att vi bygger upp detta. Vi har nu, som jag sa innan, det största antalet poliser någonsin i Sverige. Om man jämför 2014 med 2025 ser man att vi nästan fördubblar anslaget till Polismyndigheten, vilket är en otrolig förstärkning.

Men det polisen gör i sin dialog med regeringen, och även utåt, är att man också pekar på vad andra måste göra. Skolan, socialtjänsten och fritidsverksamheten måste göra sitt. Kommunerna måste göra sitt för att bryta nyrekryteringen till de kriminella gängerna. Jag ställer krav på polisen att de ska leverera mer, men jag måste faktiskt också ställa krav på att andra myndigheter och andra aktörer i det svenska samhället gör sitt för att bryta nyrekryteringen. Där tycker jag att polisens inspel är bra.

Anf. 68 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! När vårdbidraget omvandlades till omvårdnadsbidrag lovade socialförsäkringsministern att ingen som är berättigad till stöd skulle få försämrade ersättning. Nu visar Inspektionen för socialförsäkringen att hela 33 procent av de föräldrar som tidigare hade vårdbidrag, tvärtemot statsrådets löfte, har fått en lägre ersättningsnivå och att 21 procent har fått avslag på sin ansökan.

Försäkringskassan å sin sida uttalar följande: Det är dock vanskligt att dra några slutsatser om ersättningsnivåerna i fråga om vårdbidraget har varit alltför höga på grund av den lagstiftning ni säger har varit otydlig. I lagstiftningen om omvårdnadsbidraget är det tydligare definierat vad som krävs för att ha rätt till en viss nivå.

Min fråga till socialförsäkringsministern blir därför: Kommer regeringen att hålla sitt löfte och vidta åtgärder för att kompensera de familjer som har drabbats av försämrade villkor sedan omvårdnadsbidraget infördes, eller har statsrådet Shekarabi gett ett löfte som han inte kan hålla?

Anf. 69 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack, Pia Steensland, för frågan och för engagemanget för våra socialförsäkringar, inte minst den politik som skapar trygghet för funktionsvarierade i vårt land!

Det vi ser gällande denna förmån är oroande. Regeringen har tagit detta på största allvar, och vi bad också Inspektionen för socialförsäkringen att noga följa Försäkringskassans rättstillämpning. Inspektionen för socialförsäkringen har nu presenterat sin analys. Vi studerar detta noga och är beredda att agera för att våra medborgare ska ha den ekonomiska trygghet de förtjänar.

Vi har dessa system för att medborgare som är i behov av stöd ska få stöd. Det var väldigt tydligt från regeringens och riksdagens sida att lagändringen inte skulle innebära en mer restriktiv hållning. Detta löfte kommer vi att hålla.

Antalet poliser

Anf. 70 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! För ungefär tio dagar sedan drabbades min hemkommun Västerås av tre mycket grova brott. Det mest anmärkningsvärda, som jag tror chockade hela landet, var att en skolklass knivränades mitt på ljusa dagen under pågående lektion.

Detta visar att brottsutvecklingen är allvarlig. Vi ser sedan lång tid tillbaka att utvecklingen går åt fel håll på flera av våra orter, även i Västmanlands län, som jag kommer från. Vi behöver fler brottsförebyggande insatser och fler poliser, och vi behöver fortsätta skärpa straffen. När det gäller straffrabatt för unga finns fortfarande luckor i systemet.

Ministern säger att vi har en all-time-high, men låt mig upplysa om att vi har 20 färre utredare och 32 färre poliser i Västmanland än 2015. Vad tänker justitieministern göra åt detta?

Anf. 71 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Ja, vi har all-time-high när det gäller antalet poliser i Sverige. Antalet poliser var 21 929 i januari. Det här året kommer vi dessutom att få ytterligare 800, som går ut från de nya polisutbildningarna som vi har startat i Borås och Malmö. Polisutbildningarna levererar nu på alla de fem orter där de finns.

Vi kommer också att fortsätta med straffskärpingarna i en del avseenden. Jag presenterade förra veckan skärpt straff just för brott mot knivlagen. Vi har sett att det har legat alldeles för lågt under lång tid. Det måste vi se till att åtgärda. Vi har också förslag på gång när det gäller skärpt straff för rån och också ökade häktningmöjligheter när det gäller dem som rånar, så att vi tar hand om de mest brottsaktiva individerna.

Men man ska inte glömma bort att om vi ska lyckas på riktigt måste kommunerna också göra sitt för att hjälpa till att bryta nyrekryteringen. Då handlar det om att satsa på skola, socialtjänst och fritidsverksamhet för att se till att minska nyrekryteringen till gängen. Det är enormt viktigt.

Rättssäker prövning av havsbaserad vindkraft

Anf. 72 AXEL HALLBERG (MP):

Fru talman! Jag har noterat att regeringen häromdagen äntligen antog havsplanerna, som ska reglera verksamheten på svenskt vatten. Det är positivt att regeringen pekar ut en hög ambitionsnivå för havsbaserad vindkraft för framtiden. Men det är samtidigt oroväckande att ambitionsnivån här och nu bara handlar om 20 till 30 terawattimmar havsvind när vi vet att potentialen är så mycket större.

I vilket fall som helst finns det andra stora hinder för att utbyggnaden verkligen ska komma igång, och ett av dessa är rättsosäkra och dåligt fungerande lokala processer. Just därför lät den förra regeringen på initiativ av Miljöpartiet utreda hur det lokala inflytandet kunde förändras och göras mer rättssäkert. Men på regeringens propositionslista saknades förslag om detta, så jag undrar nu om regeringen kommer att agera för att göra den lokala processen bättre och mer rättssäker.

Anf. 73 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Axel Hallberg, för en väldigt viktig fråga! Jag är otroligt glad över att vi nu har kunnat besluta om de första svenska nationella havsplanerna, som i ett första steg ger en grund för en utbyggnad av den havsbaserade vindkraften på någonstans mellan 20 och 30 terawattimmar. Vi har också lagt ett uppdrag till Energimyndigheten att samordna och lägga fram ett snabbt förslag till regeringen om ytterligare möjliga områden för havsbaserad vindkraft.

Regeringen arbetar vidare med att säkra stöd för den vindkraftspropo- sition som vi ganska snart hoppas kunna lägga på riksdagens bord, som tar sikte på både det kommunala vetot och samrådsstrukturer. Förhoppnings- vis innebär detta steg i en riktning som handlar om ökade incitament för kommunerna att just tillåta mer havsbaserad vindkraft från vindkraftverk som man inte kommer att se eller märka från land.

Anf. 74 SANNE LENNSTRÖM (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Morgan Johansson.

Över 1 miljon svenskar bor i dag i bostadsrätter. Det är en populär boendeform både för mindre småbarnsfamiljer och för äldre. Eftersom det är en så viktig boendeform är det också viktigt med ett starkt skydd för den som vill köpa en bostadsrätt.

I dag har vi vissa problem med att bostadsrättsföreningar kapas. Detta kan leda till väldigt svåra problem med bland annat eftersatt underhåll och dålig ekonomi. Jag vill veta vad statsrådet avser att göra åt detta problem.

Anf. 75 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag instämmer i att detta kan bli ett mycket stort problem för dem som bor i bostadsrättsföreningar som kapas. Vi har ett aktuellt exempel i Malmö, Kinesiska muren. Som tur är har vi ett bra och starkt kommunalt, allmännyttigt bostadsföretag i Malmö, MKB, som kunde gå in och rädda situationen genom att köpa fastigheten och därmed rädda många av de boende undan en situation där de annars hade förlorat allt som de hade investerat i lägenheten. Det är fantastiskt bra.

Men vi måste se till att förebygga, så att detta inte kan hända igen. Just i det här fallet var det ett bolag med säte på Östermalm i Stockholm som satt och kontrollerade föreningen och mjölkade den på pengar. Det var inte klokt, faktiskt, om man ser på hur det gick till. Man finansierade inga upprustningar, och till slut förföll huset.

Nu har vi förslag på gång där vi ser till att man inte kommer att kunna kontrollera bostadsrättsföreningar på samma sätt längre. Det kommer att vara ett hushåll, en röst. Man kan inte avvika från det. Därmed undviker vi den här situationen för framtiden.

Förnybar respektive fossilfri energi

Anf. 76 ULRIKA HEINDORFF (M):

Fru talman! Häromdagen presenterade Demoskop att energi är den fjärde viktigaste frågan för väljarna. För mig som bor i Skåne har tyvärr elförsörjningen varit oroande i många år, och skånska politiker har larmat om både elbrist och höga elpriser. Detta är ju en effekt av regeringens politik. Man har lagt ned kärnkraft i förtid.

Utöver detta har vi Sverige världens högsta dieselpriis. De höga elräkningarna i kombination med extremt höga drivmedelspriser gör att många har svårt att få ekonomin att gå ihop, och situationen är nu ohållbar.

Moderaterna vill ju gå från mål om 100 procent förnybar elproduktion till 100 procent fossilfri energiproduktion år 2040, där kärnkraften skulle vara en självklar del. Vad anser klimat- och miljöministern om denna förändring?

Anf. 77 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÅLL (S):

Fru talman! Låt mig börja med att konstatera att många svenskar är beroende av bilen. Jag börjar i den änden. Därför känns det naturligtvis extra i många plånböcker när priserna på bensin och diesel stiger.

För att kompensera dem som bor på landsbygden har vi sänkt skatten för personer som bor i 80 glesbygdskommuner. Det finns också undantag från fordonsskatten för personer i glesbygden, av samma anledning. Nu har regeringen också lagt fram ett förslag om att sänka skatten på bensin och diesel med 50 öre.

Men låt mig också kommentera den andra delen. Med moderata förslag om att bygga ut kärnkraften kommer vi inte att få se särskilt mycket ny el de närmaste 10–15 åren, med tanke på hur tillståndsprocesser och annat ser ut. Dessutom kan man konstatera att när vi väl får el – som vi behöver få på plats mycket tidigare – kommer den att vara dyrare. Det är bara att se sig om i världen och titta på hur det ser ut.

Ersättning till felaktigt utpekade

Anf. 78 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! De senaste dagarna har sociala medier flödat över av kärlek till bröderna i Kevinfallet. Bröderna beskyldes som barn för att ha dödat fyraårige Kevin, men avskrevs från misstankarna 20 år senare, när förundersökningen öppnades på nytt och stora brister uppdagades.

Något som däremot inte har visat kärlek för de drabbade bröderna är Socialdemokraterna. Morgan Johanssons företrädare som justitieminister vid tillfället för mordet brydde sig endast fram till valdagen. I efterhand har det spekulerats om att Socialdemokraterna engagerade sig i fallet för att undvika en invandrardebatt.

Inte heller i dag visar Socialdemokraterna någon kärlek. De båda bröderna ansökte förra året, efter att JK avslag deras skadeståndsansökan, om ex gratia-ersättning från regeringen. Ännu har regeringen inte tagit beslut. Kan Morgan Johansson lova att bröderna får den ersättning de kräver och förtjänar?

Anf. 79 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! De enda som har spekulerat i detta är väl Sverigedemokraterna och deras gelikar.

Jag tycker att man ska ta den här frågan på stort allvar. Vi vet att rättsväsendet då och då faktiskt gör fel. Då är det viktigt att det finns möjligheter att ge upprättelse i de fall där myndigheterna gör fel. Jag tycker att det är en enormt viktig princip.

Sedan finns det olika sätt att göra det på. Man kan gå till domstol. Man kan begära ersättning på annat sätt. Man kan begära skadestånd och sådant. I sista hand finns ex gratia-möjligheten hos regeringen. Det har kommit in en ansökan till regeringen om just detta.

Samtidigt har vi velat följa frågan i övrigt, för det har ju rört på sig när det gäller hur kommunen ska hantera detta. Där har vi fått nya besked bara häromdagen. Jag vill därför inte gå händelserna i förväg, men jag vill att alla ska veta att vi följer den här frågan med stor seriositet, och vi återkommer i frågan om ex gratia. Men där har jag inga nya besked att ge i dag.

Anf. 80 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru talman! Jag har en fråga till Morgan Johansson om Burma, eller Myanmar.

För ett år sedan skedde en militärkupp i Burma, och då kom det också fram att ett svenskt bolag hade exporterat produkter med dubbla användningsområden till Myanmar.

Nu är statsrådet på väg fram med en ny lagstiftning, och jag undrar om man kommer att täppa till hålen så att denna typ av polisdatörer, som kan användas för att eftersöka oppositionella, inte kan exporteras i framtiden.

Jag undrar också om Sverige stöder Gambia, som har stämt Burmas militärdiktatur i International Court of Justice, ICJ, för folkmordet på rohingyer.

Anf. 81 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Om det är lagstiftningen för vapen och annan materiel som kan användas dubbelt som Håkan Svenneling är ute efter finns det en ansvarig myndighet, ISP, som granskar detta i enlighet med den lagstiftning Sverige har för krigsmaterielexport och andra produkter. Det råder stor politisk enighet kring denna nya lagstiftning.

Jag kan gärna titta närmare på just detta fall, men det är i slutänden myndigheten som beslutar vilken export som kan ske.

När det gäller Gambia och den pågående rättsprocessen ber jag att få hänvisa till utrikesministern. Jag har inte den detaljkunskapen och ska inte ens försöka svara på frågan. Ledamoten får återkomma i särskild ordning till utrikesministern.

Framtiden för Kungliga Operan

Anf. 82 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! Jag har en fråga till kulturministern.

Operahuset i Stockholm är från 1800-talet, och ingen vet riktigt vad vi ska göra med det. I tio års tid har det projekterats till en kostnad av 200 miljoner kronor men utan att något egentligen hänt.

Det finns två scenarier. Det ena är att renovera det gamla 1800-tals-huset, vilket kostar ungefär 6,5 miljarder. Det andra är att bygga nytt, vilket på sikt sannolikt blir billigare. Det finns skisser för ett operahus i Masthamnen på Södermalm, vid Stockholms inlopp.

Reykjavik, Oslo, Köpenhamn och Helsingfors har alla moderna operahus men inte Stockholm. Hur ser ministern på detta? Är ministern beredd att agera så att vi kommer vidare i denna fråga?

Anf. 83 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Jag tackar Roland Utbult för frågan.

Kungliga Operan är Sveriges nationalscen för opera och balett och en viktig nationalscen för regeringen. Jag är väl medveten om att byggnaden är i behov av investeringar för att kunna möta kraven som ställs på fastighetsägarna om att ha en modern opera som är tillgänglig för fler. Det måste även vara en fungerande arbetsmiljö.

På regeringens bord ligger det just nu ett antal underlag. De olika fackdepartementen behöver fördjupa sig i de olika delarna, och detta arbete pågår för närvarande.

Låt mig också påminna om att det har varit en pandemi de två senaste åren, vilket har fördröjt processen. Min avsikt är dock att titta på detta så fort det är möjligt.

Stöd till brottsoffer

Anf. 84 PETER LÖBERG (S):

Fru talman! Denna vecka är det brottsofferveckan, och det är välkommet att det sätts extra fokus på dem som drabbats av brott. Alltför ofta läggs stort fokus på gärningsmännen.

Regeringen har gjort en hel del när det gäller brottsoffer, vilket vi har sett under åren, och mer kommer att göras. Det handlar om bemötande av brottsoffer, om information om Brottsofferjouren men också om sjukvård, psykologiskt stöd och kontakt med andra myndigheter. Den ekonomiska ersättningen är givetvis central och självklar.

Jag vill fråga statsrådet Morgan Johansson vad regeringen avser att göra för att stärka stödet till brottsoffer ytterligare.

Anf. 85 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Just i dag har regeringen beslutat om den största reformen för stöd till brottsoffer på 20 år. Den presenterades offentligt i går, och jag är mycket stolt och glad över att vi nu levererar den. Det är ytterligare ett socialdemokratiskt vallöfte som vi kan bocka av.

Det handlar om fördubblade skadestånd till brottsoffer, och för vissa brottsformer faktiskt mer än en fördubbling. Vi inrättar även ett nytt stöd för dem som har förlorat en nära anhörig genom dödligt våld. Vi gör det lättare för poliser och ordningsvakter att få kränkingsersättning, och vi gör det lättare att utmäta misstänkta skadestånd när de har varit frihetsberövade om de har skulder till andra brottsoffer.

Det här en stor reform, och jag är som sagt väldigt glad över att vi kan leverera den. Jag ser fram emot riksdagsbehandlingen av denna viktiga brottsofferreform.

Ordningsvaktslagen

Anf. 86 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! I min hemstad Göteborg har vi haft omfattande problem med ordningsstörningar kring bland annat Brunnsparken, Järntorget och Avenyn.

Sedan Alliansen tog över styret i Göteborg har vi arbetat systematiskt för att komma till rätta med dessa problem, och ett viktigt verktyg har varit att stärka upp polisen med kommunala ordningsvakter. Det har bland annat skett vid Brunnsparken och Järntorget, där ordningsvakterna under polisens ledning har kunnat arbeta brottsförebyggande och minska stöket. Dock har staden inte fått tillstånd för ordningsvakter vid Avenyn.

Att tillståndsprcessen är omständlig och inte särskilt förutsägbar är ett välkänt problem, och regeringen tillsatte också en utredning som såg över

ordningsvaktslagen och som lämnade sina förslag i somras. Jag hittar dock inget förslag i regeringens propositionslista.

Jag frågar därför: Avser justitieministern att föreslå några ändringar av ordningsvaktslagen i närtid?

Prot. 2021/22:68

17 februari

Frågestund

Anf. 87 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Vår grundinställning är att ordningsvakter är bra, och vi vill gärna utveckla möjligheterna för ordningsvakter att verka. Vi arbetar med det utredningsbetänkande som David Josefsson pekar på, men jag kan inte nu ge besked om tidsplanen. Anledningen till att vi tillsatte utredningen var just att vi såg att det fanns en del saker som behövde utvecklas.

Vi arbetar vidare och återkommer till riksdagen när vi är färdiga.

Låt mig ändå säga att även om vi utvecklar ordningsvaktens möjlighet att arbeta ska de inte ersätta poliser. Vår grundläggande strategi är att utöka antalet poliser. Nu är det all-time-high när det gäller antal poliser, och vi fortsätter att utbilda poliser. Det gäller att fortsätta den här utvecklingen.

När det gäller samverkan mellan polis och ordningsvakter lokalt är det polisen som avgör hur ordningsvakterna ska agera inom kommunen.

Vi återkommer i fråga om lagstiftningen.

Miljöprövningar och försvarets övningar

Anf. 88 CAROLINE NORDENGRIP (SD):

Fru talman! Försvarsmakten befinner sig i ett expansivt skede, och för att bygga förmåga behövs möjlighet för övningsverksamhet.

Försvarsmakten har i nuläget åtta miljöprövningsärenden som ligger hos regeringen för avgörande, och det äldsta är från januari 2012 – detta trots att regeringen för några år sedan tog beslutet att miljöprövningsdelegationen ska hantera färdiga tillståndsansökningar på sex månader.

Trots många tillkännagivanden märker Försvarsmakten ingen skillnad, utan en tillståndsprocess tar fortfarande i snitt tio år.

Det finns egentligen inga lagar som förhindrar en mer effektiv hantering. Ser man till lagens utformning sägs det explicit såväl i miljöbalken som i den tidigare naturresurslagen att i de fall där riksintressen står mot varandra ska Försvarsmakten ha företräde.

Min fråga till klimat- och miljöministern är: När kommer vi att se att de ärenden som ligger på regeringens bord är färdighanterade?

Anf. 89 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tackar Caroline Nordengrip för frågan.

Denna verksamhet är givetvis av ytterst stor vikt för Sverige som nation, men det gäller att ha respekt för att det är många aspekter som måste beaktas. Dessutom måste det säkerställas att beslutet i alla delar har vägt samman alla olika aspekter.

Vår ambition är att kunna avgöra de större ärendena under detta år, och vi arbetar aktivt med detta på Miljödepartementet. Det är mitt klara svar.

Anf. 90 HANNA GUNNARSSON (V):

Fru talman! De senaste dagarna har det diskuterats en hel del om beslutet att tillåta ett kinesiskt företag att ta hand om säkerhetskontrollerna på Arlanda. Företaget har militära kopplingar i Kina och har svartlistats i USA, och det finns utredningar från Kanada. Ganska mycket har diskuterats om detta.

I Sverige har vi haft en lång diskussion om utländskt ägande och utländsk drift i samhällsviktig verksamhet den senaste tiden. Vänsterpartiet tycker såklart att det är viktigt att samhällsviktig verksamhet drivs offentligt av staten, kommuner eller regioner. Vi har antagit en säkerhetsskyddslag, och vi har diskuterat utländska direktinvesteringar på olika sätt.

Min fråga till inrikesministern är: Hur kan detta ha hänt, och vilka åtgärder tänker regeringen vidta?

Anf. 91 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Åtgärder är redan vidtagna. De som har följt debatten de senaste dagarna vet att Transportstyrelsen granskar affären nu, med stöd av den nya säkerhetsskyddslagen, det vill säga de delar som gäller från den 1 december 2021. Det är ganska färskt. Det här möjliggör för myndigheter att ingripa i sådana affärer, om man kan visa att det finns ett konstaterat skyddsvärde på området. Processen får ha sin gång. Transportstyrelsen får göra sin utredning, och så får vi se vad den kommer fram till.

Hanna Gunnarsson nämnde också en annan fråga, direktinvesteringar, det vill säga när utländska intressen kan gå in och ta över till exempel företag. Där har vi ett betänkande från Sten Heckscher som kom förra året och som vi arbetar vidare med. Jag har fått en föredragning om detta så sent som i dag. Det är också en angelägen fråga för oss.

Brott mot företag

Anf. 92 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! Jag vill rikta min fråga till justitieminister Morgan Johansson.

100 miljarder kronor är summan av de kostnader som drabbar våra företag i Sverige varje år på grund av brott. Det gäller dels direkta kostnader, dels intäktsförluster och förebyggande insatser, och det drabbar den lokala handlaren genom hot och stölder, lastbilsföretaget som förlorar utrustning och bränsle och byggprojekt som försenas och fördröjas på grund av olika stölder. Ofta begås brotten av stöldligor, och stöldgodset försvinner ut ur landet. Mörkertalet är stort då många företag inte anmäler brotten.

Företag är en förutsättning för vårt samhällsbygge, och därför är denna utveckling oroväckande. Det är hög tid att ta brott mot företag på större allvar. Kristdemokraterna ser bland annat behovet av ökade befogenheter för tullen, en EU-nivå på polistätheten samt att straffen blir högre när flera brott begås samtidigt.

Vilka åtgärder vill ministern vidta för att motverka den stora omfattningen av brott mot företag?

Anf. 93 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det handlar om att fortsätta att förstärka de brottsbekämpande myndigheterna. Nu har polisen mer resurser än någonsin, bättre verktyg än någonsin, fler anställda än någonsin och all-time-high när det gäller antalet poliser.

Vi ser också över tullens befogenheter. Jag nämnde tidigare att vi har ökat tullens anslag kraftigt – 30 procent sedan 2017. De har fått 265 fler anställda sedan 2017, och de får ytterligare 100 fler anställda i år. Vi kommer att gå in med ytterligare medel de kommande åren och bygga ut tullen. Vi ser också över tullens befogenheter i denna del, då en problematik är just stöldgods som förs ut ur landet.

Samtidigt kan jag konstatera att antalet inbrott i Sverige ligger på sin lägsta nivå sedan 1975. Vi vet att hälften av alla inbrott som begås i Sverige begås av internationella stöldligor. Det arbete som har bedrivits på senare år riktat mot de internationella stöldligorna kan mycket väl ha burit frukt också i den delen. Det handlar om att fortsätta arbetet på det sätt som vi nu gör.

Pensionärernas situation

Anf. 94 ELSEMARIE BJELLQVIST (S):

Fru talman! Statsrådet Ardalan Shekarabi har vid många tillfällen sagt att år 2022 ska vara pensionärernas år. Eftersom jag är pensionär sedan 18 år tillbaka vet jag att detta har pensionärerna väntat på länge. Det har tagits upp tidigare under frågestunden, men jag tror att vi kommer att tjata om det många gånger.

Jag vill fråga statsrådet: På vilket sätt kommer pensionärerna vid årets slut att ha märkt att 2022 har varit pensionärernas år?

Jag tror att det är viktigt att även kommande pensionärer märker av något, till exempel att det har tagits ett beslut om att tillföra pensionssystemet mer pengar. Det kommer både dagens och morgondagens pensionärer att ha glädje av.

Anf. 95 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack, Elsemarie Bjellqvist, för frågan!

Vårt arbete med höjda pensioner handlar i slutändan om respekten för de människor som har byggt upp vår välfärd och vårt välstånd. Därför genomför regeringen nu flera reformer som innebär att pensionerna höjs. Förra året i september månad infördes pensionstillägget. Vid årsskiftet höjdes bostadstillägget och konsumtionsstödet i bostadstillägget, och skatten för pensionärer sänktes.

Snart kommer vi att på denna kammars bord lägga ett förslag om införandet av ett garantitillägg som innebär en pensionshöjning för runt 1 miljon svenska pensionärer, varav hälften ska få ta del av maxbeloppet, 1 000 kronor skattefritt varje månad.

Vi arbetar också med frågan om att öka avsättningarna till pensionsystemet så att vi kan fortsätta att höja pensionerna. Vi ska inte ha fattigpensionärer i ett av världens rikaste länder. Vi klarar av att höja pensionerna, och det är precis detta vi ska göra.

(Applåder)

Målen för friluftspolitiken

Anf. 96 ULRIKA JÖRGENSEN (M):

Fru talman! Min fråga går till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll, som även är ansvarig för friluftsfrågorna.

Under pandemin har det varit en ökad efterfrågan på att vistas i naturen och möjligheten att utöva friluftsaktiviteter. Detta är mycket positivt för friluftslivet och folkhälsan.

Det är mer än tio år sedan Sveriges första friluftspolitik togs fram av den dåvarande alliansregeringen, och 2012 fastställdes tio mål för friluftspolitiken. Målen handlar om att utveckla och vidta åtgärder för att förutsättningar för friluftsutövandet ska förbättras.

Naturvårdsverket är den samlande myndigheten, men flera andra myndigheter ansvarar för enskilda mål. I den senaste uppföljningsrapporten från december 2019, gjord av Naturvårdsverket, konstaterades att endast tre av tio uppsatta mål går i positiv riktning när det gäller att uppnås. Hur avser den ansvariga ministern att agera för att övriga mål för friluftspolitiken ska uppnås?

Anf. 97 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Ulrika Jörgensen, för en väldigt bra fråga!

Friluftspolitiken är otroligt viktig. Sverige och den fantastiska möjlighet vi har att röra oss i natur och mark har stimulerat många svenskar att göra detta. Jag träffade nyligen Friluftsfrämjandets nya generalsekreterare och hade ett långt samtal med henne. Vi resonerade bland annat om just det faktum att det är tio år sedan politiken togs fram.

Vi tittade också på den uppföljningsrapport som Ulrika Jörgensen hänvisade till, och man kan konstatera att det går i rätt riktning för en del mål men inte för andra. Framför allt kan man se att skolorna i relation till barnen i alldeles för låg utsträckning stimulerar en positiv utveckling hos barn och unga att röra sig. Där går det tvärtom åt fel håll.

Jag ser fram emot att ta nya initiativ och också fundera på om vi behöver uppdatera politiken i stort.

Tack igen för en bra fråga!

Klimat- och miljöministerns syn på utländska ledare

Anf. 98 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! I går twittrade Annika Strandhäll ut ett påstående om ett samband mellan vårt parti och Putin, detta mot bakgrund av en partiledarutfrågning nyligen. Även om jag tycker att den typen pajkastning egentligen är lite löjlig skulle jag gärna vilja fråga: Vem föredrar Annika Strandhäll själv av till exempel Xi Jinping och Donald Trump?

Anf. 99 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag vet inte riktigt om den här frågan rör min tjänsteutövning. Men oavsett det kan jag svara på den. Jag skulle naturligtvis föredra Donald Trump i det fallet, en demokratiskt vald ledare i ett västland.

Jag skulle vilja säga att svaret på den frågan nog är enkelt för i stort sett vilket parti som helst i Sveriges riksdag. Men det finns ett parti som har problem med att svara på frågan om man föredrar en auktoritär ledare, en diktator eller en demokratiskt vald västledare. Det partiet heter Sverigedemokraterna.

I och med att Ludvig Aspling nu har ställt frågan och jag har fått mandat att svara på den bör väl var och en kanske titta på vilka problem som Sverigedemokraternas partiledare vid upprepade tillfällen har haft att svara på om han föredrar Macron eller Putin eller om han föredrar, i detta fall, Biden eller Putin. Detta sker samtidigt som Putin rullar pansarvagnar mot Ukraina. Det är häpnadsväckande.

(Applåder)

Anf. 100 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill erinra ledamöterna om att frågorna ska avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning.

Frågestunden var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.10 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.20, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.20.

§ 7 Beslut om ärende som slutdebatterats den 2 februari

MJU14 Livsmedelspolitik

Punkt 2 (Livsmedelsbedrägerier)

1. utskottet

2. res. 3 (C, L)

Votering:

249 för utskottet

40 för res. 3

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 S, 56 M, 54 SD, 3 C, 21 V, 19 KD, 12 MP, 1 -

För res. 3: 25 C, 15 L

Frånvarande: 17 S, 14 M, 8 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Martin Ådahl (C) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 6 (Bästföredatum)

1. utskottet
2. res. 6 (M, L)

Votering:

189 för utskottet

71 för res. 6

29 avstod

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 S, 54 SD, 21 V, 18 KD, 12 MP, 1 -

För res. 6: 56 M, 15 L

Avstod: 28 C, 1 KD

Frånvarande: 17 S, 14 M, 8 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 9 (Exportfrämjande av svenska livsmedel)

1. utskottet
2. res. 9 (SD)

Votering:

236 för utskottet

54 för res. 9

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 56 M, 28 C, 21 V, 19 KD, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 9: 54 SD

Frånvarande: 16 S, 14 M, 8 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 10 (Livsmedelsberedskap och självförsörjning)

1. utskottet
2. res. 10 (M, SD)
3. res. 12 (KD)
4. res. 13 (MP)

Förberedande votering 1:

19 för res. 12

12 för res. 13

259 avstod

59 frånvarande

Kammaren biträdde res. 12.

Förberedande votering 2:

111 för res. 10

19 för res. 12

162 avstod

57 frånvarande

Kammaren biträdde res. 10.

Huvudvotering:

128 för utskottet

110 för res. 10

53 avstod

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 28 C, 15 L

För res. 10: 55 M, 55 SD

Avstod: 1 M, 21 V, 19 KD, 11 MP, 1 -

Frånvarande: 15 S, 14 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 5 MP

Martin Marmgren (MP) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Prot. 2021/22:68

17 februari

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 15 februari

FöU6 Försvarspolitik

Punkt 3 (Förmågan att stå emot hybridhot)

1. utskottet

2. res. 4 (M)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 5 (Nationell säkerhetsstrategi)

1. utskottet

2. res. 7 (C)

Votering:

206 för utskottet

28 för res. 7

58 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 55 SD, 21 V, 18 KD, 14 L, 12 MP, 1 -

För res. 7: 28 C

Avstod: 56 M, 1 KD, 1 L

Frånvarande: 15 S, 14 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Hampus Hagman (KD) och Allan Widman (L) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 8 (Strategi och principer för materielförsörjningen)

1. utskottet

2. res. 12 (SD)

Votering:

162 för utskottet

55 för res. 12

75 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 28 C, 21 V, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 12: 55 SD

Avstod: 56 M, 19 KD

Frånvarande: 15 S, 14 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 11 (Utredning av Försvarets materielverk)

1. utskottet
2. res. 16 (M, L)

Votering:

168 för utskottet

71 för res. 16

53 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 2 SD, 28 C, 21 V, 19 KD, 12 MP, 1 -

För res. 16: 56 M, 15 L

Avstod: 53 SD

Frånvarande: 15 S, 14 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 15 (Långsiktiga ekonomiska planeringsramar)

1. utskottet
2. res. 23 (M, KD)

Votering:

217 för utskottet

75 för res. 23

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 55 SD, 28 C, 21 V, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 23: 56 M, 19 KD

Frånvarande: 15 S, 14 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU10 Cybersäkerhetsfrågor

Punkt 1 (En översyn av cybersäkerhetsområdet)

1. utskottet
2. res. 2 (SD)

Votering:

134 för utskottet

55 för res. 2

103 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 21 V, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 2: 55 SD

Avstod: 56 M, 28 C, 19 KD

Frånvarande: 15 S, 14 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 2 (Inrättandet av en it-haverikommission)

1. utskottet

2. res. 4 (M, C)

Votering:

208 för utskottet

84 för res. 4

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 55 SD, 21 V, 19 KD, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 4: 56 M, 28 C

Frånvarande: 15 S, 14 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 3 (Risker och sårbarheter)

1. utskottet

2. res. 7 (C)

Votering:

153 för utskottet

28 för res. 7

111 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 21 V, 19 KD, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 7: 28 C

Avstod: 56 M, 55 SD

Frånvarande: 15 S, 14 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 9 (Cybersäkerhet på universitet och högskolor)

1. utskottet

2. res. 18 (M, KD)

Votering:

217 för utskottet

75 för res. 18

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 55 SD, 28 C, 21 V, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 18: 56 M, 19 KD

Frånvarande: 15 S, 14 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 16 februari

JuU11 Lättnader i tillståndsplikten för ljuddämpare

Punkt 2 (Tillstånd att inneha ljuddämpare vid vapenbyte m.m.)

1. utskottet
2. res. 2 (S, V, MP)

Votering:

173 för utskottet

119 för res. 2

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 56 M, 55 SD, 28 C, 19 KD, 15 L

För res. 2: 85 S, 21 V, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 15 S, 14 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 3 (Tillstånd att inneha ammunition vid vapenbyte m.m.)

1. utskottet
2. res. 3 (SD)

Votering:

236 för utskottet

56 för res. 3

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 56 M, 28 C, 21 V, 18 KD, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 3: 55 SD, 1 KD

Frånvarande: 15 S, 14 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Robert Halef (KD) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU50 Subsidiaritetsprövning av förslag till förordning om åtgärder mot transportföretag som underlättar eller ägnar sig åt människohandel eller smuggling av migranter i samband med olaglig inresa till EU

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU10 Alkohol-, narkotika-, dopnings-, tobaks- och spelfrågor

Punkt 2 (Utvärdering av alkoholpolitiken)

1. utskottet
2. res. 3 (S, V, L, MP)

Votering:

158 för utskottet

134 för res. 3

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 55 M, 55 SD, 28 C, 19 KD, 1 L

För res. 3: 85 S, 1 M, 21 V, 14 L, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 15 S, 14 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Tina Acketoft (L) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 3 (Statistik på alkoholområdet)

1. utskottet

2. res. 4 (M, C)

Votering:

208 för utskottet

84 för res. 4

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 55 SD, 21 V, 19 KD, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 4: 56 M, 28 C

Frånvarande: 15 S, 14 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 5 (Serveringstillstånd)

1. utskottet

2. res. 7 (M, SD, C, L)

Votering:

138 för utskottet

154 för res. 7

57 frånvarande

Kammaren biföll res. 7.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 21 V, 19 KD, 12 MP, 1 -

För res. 7: 56 M, 55 SD, 28 C, 15 L

Frånvarande: 15 S, 14 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 6 (Alkoholrelaterade fosterskador)

1. utskottet

2. res. 8 (SD, KD)

Votering:

218 för utskottet

74 för res. 8

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 56 M, 28 C, 21 V, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 8: 55 SD, 19 KD

Frånvarande: 15 S, 14 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 12 (Spelfrågor)

1. utskottet

2. res. 13 (M, SD)

3. res. 14 (MP)

Förberedande votering:

112 för res. 13

12 för res. 14

168 avstod

57 frånvarande

Kammaren biträdde res. 13.

Mats Persson (L) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

169 för utskottet

111 för res. 13

12 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 28 C, 21 V, 19 KD, 15 L, 1 -

För res. 13: 56 M, 55 SD

Avstod: 12 MP

Frånvarande: 15 S, 14 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU3 Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en gemensam digital ingång

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU6 Digitaliserings- och postfrågor

Punkt 1 (Samhällets digitalisering)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

3. res. 4 (V)

4. res. 5 (L)

Förberedande votering 1:

21 för res. 4

15 för res. 5

256 avstod

57 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Ulla Andersson (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Förberedande votering 2:

56 för res. 1

22 för res. 4

214 avstod

57 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:
117 för utskottet
56 för res. 1
119 avstod
57 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 85 S, 1 C, 19 KD, 12 MP
För res. 1: 56 M
Avstod: 55 SD, 27 C, 21 V, 15 L, 1 -
Frånvarande: 15 S, 14 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 2 (Digital myndighetspost)

1. utskottet
2. res. 6 (SD, KD)
Votering:
219 för utskottet
74 för res. 6
56 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 85 S, 57 M, 28 C, 21 V, 15 L, 12 MP, 1 -
För res. 6: 55 SD, 19 KD
Frånvarande: 15 S, 13 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 4 (Digital delaktighet)

1. utskottet
2. res. 14 (MP)
Votering:
106 för utskottet
12 för res. 14
175 avstod
56 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 84 S, 21 V, 1 -
För res. 14: 12 MP
Avstod: 1 S, 57 M, 55 SD, 28 C, 19 KD, 15 L
Frånvarande: 15 S, 13 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP
Johanna Haraldsson (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 5 (Tillgång till elektronisk kommunikation)

1. utskottet
2. res. 17 (C)
Votering:
103 för utskottet
28 för res. 17
162 avstod
56 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2021/22:68
17 februari

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 85 S, 15 L, 3 MP
För res. 17: 28 C
Avstod: 57 M, 55 SD, 21 V, 19 KD, 9 MP, 1 -
Frånvarande: 15 S, 13 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP
Leila Ali-Elmi, Elisabeth Falkhaven och Lorentz Tovatt (alla MP) an-
mälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 7 (Avveckling av kopparnätet)

1. utskottet
2. res. 26 (SD, C, L)

Votering:

173 för utskottet

97 för res. 26

23 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 57 M, 19 KD, 12 MP

För res. 26: 55 SD, 27 C, 15 L

Avstod: 1 C, 21 V, 1 -

Frånvarande: 15 S, 13 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU7 Väg- och fordonsfrågor

Punkt 1 (En fossilfri fordonsflotta)

1. utskottet

2. res. 3 (V)

3. res. 4 (KD)

4. res. 5 (MP)

Förberedande votering 1:

19 för res. 4

12 för res. 5

262 avstod

56 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Förberedande votering 2:

22 för res. 3

19 för res. 4

248 avstod

60 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Fredrik Malm (L) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men mar-
kerats som frånvarande.

Huvudvotering:
153 för utskottet
22 för res. 3
116 avstod
58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 S, 55 SD, 15 L

För res. 3: 21 V, 1 -

Avstod: 1 S, 57 M, 28 C, 19 KD, 11 MP

Frånvarande: 16 S, 13 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 5 MP

Hans Hoff (S) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Rasmus Ling (MP) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Punkt 3 (Infrastruktur för laddning och fossilfri tankning)

1. utskottet

2. res. 12 (L)

Votering:

164 för utskottet

15 för res. 12

114 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 55 SD, 21 V, 1 KD, 1 MP, 1 -

För res. 12: 15 L

Avstod: 57 M, 28 C, 18 KD, 11 MP

Frånvarande: 15 S, 13 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Lorentz Tovatt (MP) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 7 (Omregleringen av besiktningmarknaden för fordon)

1. utskottet

2. res. 23 (M, C, KD, L)

Votering:

152 för utskottet

119 för res. 23

22 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 55 SD, 12 MP

För res. 23: 57 M, 28 C, 19 KD, 15 L

Avstod: 21 V, 1 -

Frånvarande: 15 S, 13 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 8 (Miljökontroll i fordonsbesiktningen)

1. utskottet
2. res. 25 (S, SD)

Votering:

155 för utskottet

138 för res. 25

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 S, 57 M, 28 C, 21 V, 19 KD, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 25: 83 S, 55 SD

Frånvarande: 15 S, 13 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Monica Haider (S) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 11 (Tyngre och längre lastbilar)

1. utskottet
2. res. 29 (SD)

Votering:

119 för utskottet

55 för res. 29

119 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 21 V, 12 MP, 1 -

För res. 29: 55 SD

Avstod: 57 M, 28 C, 19 KD, 15 L

Frånvarande: 15 S, 13 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 19 (Äldre fordon och motorhobbyn)

1. utskottet
2. res. 60 (M, SD)

Votering:

153 för utskottet

111 för res. 60

29 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 21 V, 19 KD, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 60: 56 M, 55 SD

Avstod: 1 M, 28 C

Frånvarande: 15 S, 13 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU8 Riksrevisionens rapport om att komma till Sverige som anhörig

Punkt 1 (Identitetsfrågor)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP)

Votering:

197 för utskottet

96 för res. 1

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 57 M, 55 SD, 28 C, 21 V, 19 KD, 15 L, 1 -

För res. 1: 84 S, 12 MP

Frånvarande: 15 S, 13 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Ulla Andersson, Lorena Delgado Varas, Hanna Gunnarsson, Tony Hadou, Christina Höj Larsen, Lotta Johnsson Fornarve, Gudrun Nordborg, Yasmine Posio, Daniel Riazat, Karin Rågsjö, Elin Segerlind, Håkan Svenneling, Mia Sydow Mölleby, Ilona Szatmari Waldau, Jon Thorbjörnson, Jessica Thunander, Ciczie Weidby och Jessica Wetterling (alla V) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Rättslig kvalitet)

1. utskottet

2. res. 2 (S, MP)

Votering:

196 för utskottet

96 för res. 2

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 57 M, 55 SD, 28 C, 21 V, 19 KD, 15 L, 1 -

För res. 2: 84 S, 12 MP

Frånvarande: 16 S, 13 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Ulla Andersson, Lorena Delgado Varas, Hanna Gunnarsson, Tony Hadou, Christina Höj Larsen, Lotta Johnsson Fornarve, Gudrun Nordborg, Yasmine Posio, Daniel Riazat, Karin Rågsjö, Elin Segerlind, Håkan Svenneling, Mia Sydow Mölleby, Ilona Szatmari Waldau, Jon Thorbjörnson, Jessica Thunander, Ciczie Weidby och Jessica Wetterling (alla V) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 4 (Ansvarsfördelning och informationsutbyte)

1. utskottet

2. res. 4 (M, KD, L)

Votering:

202 för utskottet

90 för res. 4

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2021/22:68
17 februari

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 55 SD, 28 C, 21 V, 12 MP, 1 -

För res. 4: 56 M, 19 KD, 15 L

Frånvarande: 15 S, 14 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Louise Meijer (M) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkt 5 (Nationellt id-center)

1. utskottet

2. res. 5 (M, SD, KD)

Votering:

161 för utskottet

131 för res. 5

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 27 C, 21 V, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 5: 57 M, 55 SD, 19 KD

Frånvarande: 15 S, 13 M, 7 SD, 4 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 8 (Handläggningstider)

1. utskottet

2. res. 8 (V)

Votering:

271 för utskottet

22 för res. 8

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 57 M, 55 SD, 28 C, 19 KD, 15 L, 12 MP

För res. 8: 21 V, 1 -

Frånvarande: 15 S, 13 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU9 Riksrevisionens rapport om Försäkringskassans arbete med att förebygga sjukskrivning

Punkt 1 (Försäkringskassans ansvar och uppdrag)

1. utskottet

2. res. 1 (S, C, MP)

Votering:

168 för utskottet

125 för res. 1

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 57 M, 55 SD, 21 V, 19 KD, 15 L, 1 -

För res. 1: 85 S, 28 C, 12 MP

Frånvarande: 15 S, 13 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 2 (Utvärdering av de förebyggade insatserna)

1. utskottet
2. res. 2 (S, C, MP)

Votering:

168 för utskottet

124 för res. 2

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 57 M, 55 SD, 21 V, 19 KD, 15 L, 1 -

För res. 2: 85 S, 27 C, 12 MP

Frånvarande: 15 S, 13 M, 7 SD, 4 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 4 (Samverkan)

1. utskottet
2. res. 4 (M, SD, KD)

Votering:

162 för utskottet

131 för res. 4

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 28 C, 21 V, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 4: 57 M, 55 SD, 19 KD

Frånvarande: 15 S, 13 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 6 (Ökad användning av ersättningarna)

1. utskottet
2. res. 6 (SD, C)

Votering:

210 för utskottet

83 för res. 6

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 57 M, 21 V, 19 KD, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 6: 55 SD, 28 C

Frånvarande: 15 S, 13 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 7 (Övriga åtgärder)

1. utskottet
2. res. 7 (SD, V)

Votering:

198 för utskottet

76 för res. 7

19 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2021/22:68
17 februari

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 85 S, 57 M, 28 C, 15 L, 12 MP, 1 -
För res. 7: 55 SD, 21 V
Avstod: 19 KD
Frånvarande: 15 S, 13 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 3 KD, 5 L, 4 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU10 Deltagande på distans i styrelsesammanträden i samordningsförbund

Kammaren biföll utskottets förslag.

Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper

§ 11 Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper

Utbildningsutskottets betänkande 2021/22:UbU7

Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper (prop. 2021/22:36)

föredrogs.

Anf. 101 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Att bli bedömd kan definiera en människa. I skolan ska betyg spegla elevers kunskaper, men risken för att den som får ett betyg tar det som en bedömning av den egna dugligheten är tämligen överhängande.

Få saker är så reproducerande som den egna självbilden. Den som får en återkoppling som ger känslan av att vara okunnig i något kommer bara att i sällsynta fall uppfatta det som motiverande. Risken är överhängande att den som får veta att den är underkänd i stället ger upp och identifierar sig själv som just okunnig.

Om den återkoppling en människa får dessutom till största delen baserar sig på hennes sämsta prestation är det inte konstigt att en sådan hård dom leder till ångest, stress och dåligt mående inför och vid varje bedömningstillfälle.

Vi har alla bättre och sämre dagar. Den senaste betygsreformen har lett till att vi nu har ett system som tillskriver elevers sämsta dagar störst vikt. Det är orättvist, det skapar onödig stress och press och det leder till att elever får sämre hälsa och mindre rättvisande betyg. Därför, fru talman, är det en stor och viktig reform som vi ska debattera i dag.

Reglerna om betygssättning, som de nu ser ut, säger att en elev måste leva upp till minst de definierade kunskapskraven för en viss nivå för att få ett visst betyg. Kraven för nivåerna A, C och E är definierade. För de mellanliggande betygsnivåerna B och D ska alla krav för det närmast underliggande betyget vara uppfyllda och till övervägande del kraven för ett högre betygssteg.

För att illustrera: Den som talar spanska på E-nivå men läser, skriver, förstår och kan realia om spanskspråkiga områden på A-nivå kan därför som högst få betyget D. I sin sämsta tillämpning tolkas bestämmelsen som att en elev som någon gång har presterat lågt på ett prov aldrig kan få ett

högt betyg. Detta skapar såklart en enorm stress vid varje bedömning som en elev utsätts för.

När det gäller kursbetygen i gymnasieskolan hamnar de direkt i slutbetyget, det vill säga att den som får ett lågt betyg i ämnet svenska i den första årskursen inte kan höja betyget de kommande åren. Den har ovillkorligen det låga betyget i sitt slutbetyg även om elevens kunskaper utvecklas under år 2 och 3 så att den får ett högt kursbetyg i överliggande, mer avancerade kurser. Detta skapar en fragmentiserad utbildning, det försämrar helhet och kontinuitet i elevens kunskapsutveckling och det ger i någon mån inte en rättvisande bild av elevens kunskaper vid examenstillfället.

Sammantaget leder dessa båda paket av bestämmelser till att elever, ofta med rätta, känner sig bedömda på sin sämsta prestation. Inget kan väl skapa en sämre arbetsmiljö. Hur skulle du som lyssnar på det här må om du varje dag på jobbet, i relationen, i fotbollslaget och i förtroendeuppdraget ständigt blev bedömd på din sämsta prestation?

Fru talman! Därför är det otroligt välgörande, stora och viktiga reformer som finns i propositionen. Vi bygger med detta om gymnasieskolan så att den blir ämnesutformad i stället för kursutformad för att det gynnar elevernas lärande och större helheter snarare än detaljer.

Poängsystemet som anger omfattningen av en kurs, numera ämnen och nivåer, behålls. Ämnen som omfattar många poäng föreslås delas upp i flera nivåer. Ett betyg ska sättas vid varje genomgången nivå. Ett godkänt betyg på en överliggande nivå ersätter betygen även på de underliggande nivåerna. Det gör att dåliga dagar eller perioder av låg motivation inte måste påverka en elevs slutbetyg.

Detta kommer också att göra att slutbetyget ger en mer rättvisande bild av vad eleven har med sig för kunskaper efter genomgången gymnasieutbildning. Det är liksom de kunskaper en elev går ut med som är relevanta för antagning till vidare studier och för eventuella framtida arbetsgivare att ta del av, och inte eventuella misslyckanden på vägen dit.

Skiftet från kurser till ämnen är alltså viktigt, och det ska gälla även gymnasiesärskolan, komvux och komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå.

Vi ändrar också reglerna för betygssättning så att lärares professionalitet stärks. Lärare ska framöver göra en sammantagen bedömning av en elevs kunskaper och sätta det betyg som bäst motsvarar kunskaperna snarare än att bocka av rutor i en matris. Det kommer att göra att betygen bättre speglar elevernas kunskaper. Det bör också minska stressen hos eleverna och öka deras motivation och lust till fortsatt lärande. På totalen kommer detta att gynna elevernas mående och lärande.

Fru talman! Alla betygskriterier för E-nivån ska vara uppfyllda för att elever ska kunna få betyget E, det lägsta godkända. Den bestämmelsen finns nu, och den lämnar vi orörd. Detta brukar kallas den hårda godkäntgränsen. Den, tillsammans med rigida behörighetsregler till gymnasieskolan, har lett till att mellan 15 och 20 procent av varje årskull som lämnar årskurs 9 är obehöriga att fortsätta på nästa steg i utbildningskedjan. De hamnar i stället på gymnasieskolans introduktionsprogram, och en alltför liten andel av de elever som hamnar där tar till slut sin studentexamen.

Det är ett samhällsekonomiskt nederlag att dessa individers inträde på arbetsmarknaden försenas eller omöjliggörs, och det leder såklart till

mänskligt lidande i form av upplevda misslyckande och tappad geist. Därför tycker jag det är ett viktigt påpekande som finns i propositionen att regeringen avser att se över den hårda godkäntrönsen och behörighetsreglerna till gymnasieskolan.

Notera, fru talman, att det inte innebär att sänka kraven. Det innebär bara ställningstagandet att utslagningen i övergången mellan grundskola och gymnasieskola måste upphöra.

Den rådande ordningen säger att legitimerade lärare beslutar om elevers betyg. Rektor ansvarar för att bestämmelser om betygssättning tillämpas korrekt. Utredningen som föregick propositionen konstaterar krasst att i ett sådant helt decentraliserat system med målrelaterade betyg kan betygssättningen aldrig bli likvärdig.

Betygen är samtidigt valutan på skolmarknaden, och skolenheterna själva bestämmer dess värde. Skolor vars anställda har absolut makt över vilka betyg som sätts använder betyg som konkurrensverktyg eftersom betyg betraktas som ett mått på skolans resultat och kvalitet. Denna ordning leder såklart till betygsinflation. Det betyder att betygen blir allt högre samtidigt som kunskaperna inte ökar i samma takt. Det urholkar i praktiken värdet på varje givet betyg.

Vi socialdemokrater vill återta den demokratiska kontrollen över skolan. Men utskottsmajoriteten, i det här fallet bestående av M, KD, SD och L, vill såklart inte göra något åt det grundläggande systemfelet, alltså att skolhuvudmän som konkurrerar med varandra om eleverna kan tjäna pengar på att ha högre betygsresultat.

De högerkonservativa vill täcka över det här systemfelet genom att införa digitala och externt rättade nationella prov som betygen kan ankra i. Och missförstå mig inte, fru talman – det råder total politisk enighet om att de nationella ämnesproven ska digitaliseras och rättas centralt. Det är också därför en majoritet av ledamöterna här i kammaren tycker att ett sådant tillkännagivande till regeringen är överflödigt. Regeringen jobbar nämligen redan med digitalisering och med att införa extern rättning proven. Därför yrkar jag bifall till reservation nummer 2.

Fru talman! Den här debatten handlar om en stor och genomgripande reform för att göra elevernas kunskapsutveckling och psykiska hälsa bättre, för att stärka lärarna i deras professionella yrkesutövning och för att elevers betyg bättre ska spegla de kunskaper de erövat under skoltiden.

Den nya princip för betygsättning som regeringen föreslår gör termen betygs-kriterier mer lämplig än termen kunskapskrav. Det är detta det högerkonservativa blocket lyckats uppbåda som sin starkaste oppositionspolitik i det här ärendet: att ifrågasätta begreppsbytet från kunskapskrav till betygs-kriterier. Jag tycker att det är futtigt, fru talman, att när vi har att göra med en reform av den här digniteten börja vränga på orden för att själva försöka framstå som tuffa och hårda kravpartier.

Jag vill påpeka att reformen inte på något sätt kommer att sänka kraven. Den kommer däremot att göra elevernas mående och kunskapsutveckling bättre och ge större autonomi till lärarprofessionen.

Jag ber om ursäkt för att jag har dragit över talartiden något.
(Applåder)

I detta anförande instämde Roza Güclü Hedin (S).

Anf. 102 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! S-regeringen har misslyckats med skolan.

För ungefär åtta år sedan sa Magdalena Andersson att Sverige nu skulle få Europas lägsta arbetslöshet. Hon sa också att den grova brottsligheten och andelen underkända elever i skolan skulle halveras. Frågan är då hur det har gått. Inget vidare, är det korta betyget. Europas lägsta arbetslöshet har tvärtom kommit att bli en av de högsta, antalet gängmord och skjutningar har hittills i år tvärtom satt ett oönskat rekord och ungefär lika många barn och elever slås i dag ut som för åtta år sedan när regeringen tillträdde.

16 000 barn i årskurs 9 saknar fullständiga betyg i grundskolan och är alltså inte behöriga till gymnasiet. Fler än vart fjärde barn i årskurs 6 är underkända i ett eller flera ämnen. Läger man på detta allvarliga brister i studiero och att lärare inte fullt ut kan utföra sitt viktiga arbete ser man att det har varit ett antal förlorade år med Socialdemokraterna.

Vi behöver en ny inriktning på utbildningspolitiken. En viktig del i detta är ett helt annat fokus på just kunskap och resultat. Moderaterna välkomnar införandet av ett betygssystem med ämnesbetyg. Det är både rimligt och riktigt att göra en samlad bedömning av vad eleverna kan. Det är klokt att försöka göra det tydligare för elever och lärare vad man förväntas kunna och hur betygssättningen ska gå till.

Men jag tycker också att det finns några ”men”, fru talman. Ändrade betyg måste kompletteras med att man också gör en helt annan uppföljning av kunskapsresultaten. Det är sedan länge tid att införa rättvisa nationella prov, centralt rättade. Första gången riksdagen fattade beslut om detta var för fem år sedan. Anna Ekström och S-regeringen har sedan dess inte gjort något för att införa dessa rättvisa nationella prov. Det är en nästan lika stor skandal som Pisafusket.

Om man kan få likvärdig rättning vid nationella prov kan det ligga till grund för att motverka betygsinflation i den svenska skolan. Vi vill gärna komplettera det med ett erbjudande om att också kunna ha digitala diagnostiska prov för att kunna ge både elever och föräldrar ett verktyg till för att titta på hur skolan utvecklas och vad elever faktiskt lär sig.

På det här temat, fru talman, föreslår regeringen att ordet kunskapskrav ska strykas i skolans styrdokument och att kravnivåer på olika sätt ska slopas. I stället för ord som kunskapskrav ska man prata om betygskriterier och kriterier för bedömning. Regeringen föreslår också att helt enkelt slopa kunskapskraven för de yngsta barnen och i stället prata om, som man uttrycker det, kriterier för bedömning.

Det är mycket möjligt att det här blir bra, men det är faktiskt inte självklart att det blir det. Den svenska skolan behöver inte mindre fokus på kunskap och uppföljning; tvärtom behövs det mer fokus på kunskap och uppföljning. Därför vill jag helt enkelt höja ett varningens finger i sammanhanget.

Då kan någon säga att detta är semantik, att det är språk. Jag skulle snarare säga att det handlar om en tydlighet om vikten av kunskap i sammanhanget.

Låt mig summera, fru talman: Moderaterna välkomnar ett utvecklat betygssystem med ämnesbetyg. Det är rimligt och riktigt att göra en samlad bedömning av vad eleverna kan. Detta räcker dock inte. Det måste pareras med andra aktiviteter. Vi måste bryta med den rätt slappa inställning

regeringen har till kunskap och uppföljning och helt enkelt ge lärarna ordentliga verktyg att fullfölja sitt viktiga arbete. Det behövs centralt rättade och likvärdiga nationella prov samt en möjlighet för de skolor som vill att använda även centrala diagnostiska prov. Ytterst behövs naturligtvis ett helt annat fokus som en bärande bit i den svenska utbildningspolitiken: ett fokus på kunskap.

Allra sist vill jag yrka bifall till reservation nummer 3.
(Applåder)

Anf. 103 LINUS SKÖLD (S) replik:

Fru talman! Skolpolitiken behöver en ny inriktning, säger Hjalmered från talarstolen. Det stora problemet är att Moderaterna inte visar något intresse alls för att ge skolpolitiken en ny inriktning. Moderaterna vill ju bevara det status quo av defekta system som utgör den svenska marknads-skolan och som är den huvudsakliga anledningen till den betygsinflation vi ser.

Moderaterna vill inte ändra i finansieringen. Moderaterna vill inte ändra i urvalsreglerna. Moderaterna vill inte ändra i etableringsrätten. Moderaterna vill inte stoppa vinsterna. Moderaterna vill inte ha insyn i friskolorna – allt detta som skapar det defekta i det svenska skolsystemet, som verkligen skulle behöva en ny inriktning för att motverka segregation, för att motverka läckaget av skattemedel och för att ge en rättvisare resursfördelning.

Den inriktningen vill Moderaterna inte ha. Moderaterna vill bevara systemet som det är. Då kommer man att ha betygsinflation. Då kommer vi att fortsätta den här resan. Eller också behöver man sätta plåster på såret, täcka över det med något. Vi kan täcka över det med förslaget om att ankra betygen i de nationella ämnesproven. Det verkar vara det som är Moderaternas bästa idé.

Anf. 104 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! För ungefär åtta år sedan stod Magdalena Andersson och lovade att Socialdemokraterna skulle leverera Europas lägsta arbetslöshet, en halvering av gängmord och skjutningar och en halvering av andelen underkända elever. Åtta år senare kan vi mäta hur det har gått. Den lägsta arbetslösheten i Europa har tvärtom blivit en av de högsta. Sverige sätter oönskade rekord när det gäller otrygghet och brottslighet. Ungefär lika många elever slås ut i den svenska skolan nu som när Magdalena Andersson tillträdde i sin statsrådsroll.

Detta visar om något att vi måste ändra utbildningspolitiken till att ha ett helt annat fokus på kunskap. Vi måste uppvärdera lärarnas roll och uppgift, helt enkelt så att lärarna ska leda undervisningen och bestämma i klassrummet. Fokus ska vara på fakta och kunskap. Vi måste ha helt andra verktyg för att följa upp och titta på hur det går för elever och för skolor.

Vi kan stanna upp, fru talman, vid diskussionen om de centralt rättade rättvisa nationella proven. För fem år sedan krävde riksdagen att sådana skulle införas. Vad är då vikten av detta? Det handlar om att barn ska veta att man får en likvärdig bedömning när man gör proven. Detta ligger bland annat till grund för betygsättningen. Det är också viktigt för att veta hur det går i den svenska skolan i största allmänhet – mellan olika klassrum, mellan skolor, mellan kommuner och ytterst i landet som helhet.

De nationella proven i dag är inte jämförbara från ett år till ett annat. De har en orättvis rättning och kan därigenom bland annat inte stävja betygsinflation. Detta är ett moras från regeringens sida, att man inte har tagit tag i någonting som vore en rimlig och riktig reform – såklart tillsammans med mycket annat, fru talman. Då är vi tillbaka vid ordning och reda, fokus på kunskap och återupprättande av lärarnas roll och auktoritet. Det är det som är vägen framåt.

Anf. 105 LINUS SKÖLD (S) replik:

Fru talman! Vi är överens om att vi vill se digitala och externt rättade nationella ämnesprov införda. Vi har också lagstiftat om en tydligare koppling mellan betygsättning och resultaten på de nationella ämnesproven under vår tid vid makten.

Det är ju så: Vi har ett system som inte fungerar. Som jag sa i mitt anförande leder det betygssystem vi har fel. Det leder till stress, press och ökad psykisk ohälsa. Det leder till en dålig bild av vilka kunskaper eleverna har när de är färdiga med gymnasieskolan. Det leder till orättvisa betyg.

Det där är ett betygssystem som Lars Hjälmereds parti är ansvarigt för. Det var Moderaterna tillsammans med resten av Alliansen som införde det här betygssystemet som vi nu är överens om att vi måste ändra. Lite hälsosam självkritik skulle alltså kunna vara på sin plats i det här sammanhanget, kan jag tycka.

Vi är också överens om att utslagningen måste upphöra. Det är glädjande, tycker jag, att Lars Hjälmereds påstående om att utslagningen måste upphöra inte kan tolkas som något annat än att han också tycker att övergången mellan grundskola och gymnasieskola måste fungera för betydligt fler elever än vad den gör i dag. Jag antar att Lars Hjälmered också är positivt inställd till den översyn av den hårda godkänthöjningen och behörighetsreglerna till gymnasieskolan som regeringen i den här propositionen aviserar att man tänker inleda.

Anf. 106 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Låt oss se på betyget efter åtta år med den regering som Linus Sköld stöder. Vi kan se att när det gäller löftet om att få bort, eller snarast halvera, som Magdalena Andersson sa, andelen underkända elever är man inte ens i närheten av att nå det. Då måste vi göra någonting annat. Fortsätter vi som nu funkar det inte.

Det finns absolut skäl till självkritik. Jag ska vara tydlig med det. Betygssystemet är ett typexempel. Jag och Moderaterna var delaktiga i utformandet av det tidigare, kursbaserade systemet, och vi kan bara konstatera att det är bättre att ha ett ämnesbaserat betygssystem. Det är ett exempel, och jag kan ge flera andra.

Det handlar till exempel om inspektionen av skolor. För mig är det helt ofattbart att vi kan ha en inspektion som är så tandlös att man inte kan klippa till mot dåligt fungerande skolor på ett sätt som man borde kunna göra. Trots det har vi inte kunnat se några lagskärpningsåtgärder från regeringens sida på ett så viktigt område.

Vi kommer tillbaka till diskussionen om de viktiga nationella proven, fru talman. Där kom faktiskt ett besked så sent som i går från regeringen och Skolverket. Det senaste budet är att de ska införas 2029. Det är alltså fem år sedan riksdagen fattade ett beslut, och nu säger man 2029. Det är

totalt tolv år. En hel generation av ungdomar missar en chans att få rättvisa nationella prov. Jag måste säga att jag tycker att det är erbarmligt att man inte kan göra det snabbare. Det är också en tydlig prioritet för en ny regering, hoppas jag, att vända på detta.

Vi kommer från Moderaterna, i samling med andra partier, att ha fokus på kunskap och på att göra reformer som utvecklar lärarnas roll. Vi kommer också att välja bort vissa förslag – det tycker jag att man ska vara tydlig med.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet föreslår att man i sociala experiment ska bussa elever till dåligt fungerande skolor. Det är inte aktuellt, utan vi ska värna föräldrarnas roll och inflytande när det gäller att kunna välja förskola och skola.

(Applåder)

Anf. 107 JÖRGEN GRUBB (SD):

Fru talman! Jag kan börja med att säga att Sverigedemokraterna ställer sig bakom alla våra reservationer, men för tids vinning yrkar vi bifall endast till reservation nummer 1.

Regeringen föreslår i denna proposition åtgärder som syftar till att betygen bättre ska spegla elevers kunskaper. Det är bra, men det är på tiden att det sker, för vi har fått vänta länge på förbättringar i nuvarande betygssystem trots alla våra försök att föra fram detta i debatter, lagda motionsförslag och så vidare.

Tyvär fortsätter regeringens senfärdighet genom att man i propositionen meddelar att man vill vänta ända till 2025 i stället för, som vi föreslår, höstterminen 2023 med ett genomförande av ämnesbetyg, som vi tycker är bra. Att vänta så länge med något som är bra är inget som gynnar våra elever. Om vi hade suttit i regeringsställning skulle vi inte ha väntat så länge med att skapa en bra skola, alltså med reformer som gör skolan bra. För sådana har vi absolut i denna proposition.

Fru talman! Propositionen handlar dels om införandet av en sammantagen bedömning av elevers kunskaper i förhållande till betygskriterier vid betygssättning, dels om införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och komvux som särskild utbildning.

Sverigedemokraterna är positiva till att det görs nödvändiga reformer av rådande betygssystem. Samtidigt måste vi beklaga att det behöver göras. De senaste 30 åren har vi haft inte mindre än tre olika betygssystem där varje förändring föranletts av brister i det tidigare systemet. Dessförinnan, under drygt 30 år, tillämpades ett relativt betygssystem med en skala från 1 till 5, som jag själv känner igen, där betygen skulle fördelas efter en normalfördelningskurva. Som riktmärke använde man bland annat standardprov i grundskolan och centralprov i gymnasieskolan.

Det relativa betygssystemet framställdes som objektivt och rättvist och förhindrade även en subjektivt grundad betygsinflation. Problemet var att tillämpningen inte alltid var korrekt, vilket föranledde kommentarer som till exempel att femmorna var slut. Det var naturligtvis en nackdel. Men kanske fanns det poänger i detta betygssystem som behöver hämtas upp. Frågan är öppen.

Fru talman! Sverigedemokraterna ställde sig bakom införandet av kunskapskraven på den tiden då det begav sig. Vi har dock kunnat se att till-

ämningen av systemet har fått orimliga konsekvenser. Det finns bara ett litet utrymme för en elev att kunna uppnå en högre betygsnivå i det fall vederbörande har gjort en dålig prestation vid något enstaka tillfälle. Det är inte rimligt att en elev som kanske skriver A på alla prov utom ett eller är sjuk vid provtillfället inte kan få högsta betyg. Ni känner säkert igen detta fenomen. Alltför många elever gör det.

Detsamma gäller för övriga betygssteg. Denna företeelse har ofta varit hårt kritiserad. Mot bakgrund av detta menar vi att förslaget om en sammantagen bedömning av elevernas kunskaper i förhållande till uppsatta betygsgränser är bra. Förhoppningsvis leder detta till att onödiga stress upphör och att studiemotivationen ökar.

Likaså menar vi att införandet av ämnesbetyg i stället för kursbetyg är bra. Det är också något som vi sverigedemokrater har motionerat om under flera år. Det är dock tråkigt att vi inte har fått gehör från bland annat regeringspartierna förrän nu, för då skulle fler elever ha fått möjlighet till mer rättvisande betyg. Men bättre sent än aldrig.

Regeringen föreslår att nuvarande kunskapskrav ska ersättas med betygsgränser för samtliga ämnen. Även om vi på det stora hela ser fördelar med att införa tydliga betygsgränser i stället för dagens extremt abstrakta kunskapskrav, som i många fall är svåra att förstå och förklara för elever och vårdnadshavare, menar vi att det ska vara kvar för den lägsta nivån, alltså E. Här handlar det nämligen om att säkerställa att det finns en lägsta grundläggande nivå för att ta sig vidare till nästa årskurs eller examen. Detta ska man inte kunna kompensera.

Däremot måste både kriterier och kunskapskrav vara mycket tydliga och ha fokus på rena faktakunskaper. Tyvärr är detta något som regeringen själv har rådighet över. Vi råder inte över det här i riksdagen, men budskapet kanske går fram.

Regeringen föreslår även att varje språk ska vara ett eget ämne vid modersmålsundervisning i gymnasiesärskolan. Jag vill vara tydlig med att Sverigedemokraterna anser att skolan ska fokusera på undervisning i svenska språket. Modersmålsundervisning är något som ska ske utanför skolans ram och bekostas av egna medel. Därför säger vi nej till denna förändring.

Sverigedemokraterna vill som bekant avskaffa modersmålsundervisningen för alla språk förutom nationella minoritetsspråk i förskola och ända upp till gymnasiet, alltså inom hela skolan.

I detta anförande instämde Robert Stenkvist (SD).

Anf. 108 LINUS SKÖLD (S) replik:

Fru talman! Jag tänker att det också är värt att ge Jörgen Grubb tillfälle att svara på hur han ställer sig till det som skulle vara det verkliga bote-medlet mot betygsinflationen: att göra upp med marknadskrafterna i skol-systemet. Det innebär nämligen att stora skolkoncerner kan göra stora vinster, bara de håller uppe betygsnivåerna i sina verksamheter. Det leder till att elever som kommer från fristående gymnasieskolor i genomsnitt har svårare att klara sig på nästa nivå, det vill säga första året på högskolan, trots att de har lika goda betyg.

Det innebär också att den skola som kan segregera elever bäst, som bäst kan plocka ut elever med svensk språkbakgrund och med god socio-

ekonomisk status, kan göra de största vinsterna. Det leder till att man med höga betyg och med bra segregation kan tjäna mycket pengar. Hela det systemet är grunden för betygsinflationen.

Jörgen Grubb driver tillsammans med de andra i det högerkonservativa gänget i stället linjen att vi ska ha betygssystem som sätter större press på eleven vid provtillfället. Provet ska alltså tillskrivas ännu större vikt än det redan gör. Hela poängen med den här reformen – att minska stress, press och psykisk ohälsa – riskerar att motverkas för att Sverigedemokraterna och deras kompisar hellre vill tillskriva elevens provtillfälle ännu större vikt, ännu mer press.

Jörgen Grubb! Är du med när vi säger att vi vill motverka inflationen genom att göra upp med problemet på riktigt?

Anf. 109 JÖRGEN GRUBB (SD) replik:

Fru talman! Linus Sköld! Nu har det helt plötsligt blivit en debatt om betygsinflation. Det är inte bra med betygsinflation. Det är oroväckande för hela Sverige. Det var därför jag började tala lite om relativa betyg, som kan vara ett botemedel. Men där fanns andra nackdelar, som ni säkert känner till. Men det kan vara något som vi behöver lyfta upp.

Senast jag tittade på statistiken som ligger ute över betygen i hela Sverige gällde den 2019. I systemet som heter Siris jämför man resultat på nationella prov från olika skolor över hela Sverige. Jag lade märke till att du på något sätt vill lägga skulden på friskolorna, Linus Sköld. Jag bryr mig inte riktigt om vem som bär skuld till betygsinflationen. Men när jag tittade på statistiken över de fyra ämnena – svenska, svenska 2, matte och engelska – visade det sig att det var mest betygsinflation på de kommunala skolorna. Den var lite högre där.

Jag vet inte om du vill gå på dem på något sätt. Men jag tycker att det är illa var vi än har betygsinflation. Jag drev nyligen ett fall i Malmö mot en kommunal skola som hade extrem betygsinflation. Det gjorde vi tillsammans med ett fackförbund. Det var också en kommunal skola.

Betygsinflation är inte bra på något sätt. Vi måste säkerställa detta. Vilket system som är bäst kan jag inte svara på här och nu. Det får vi ha en särskild debatt om. Men kanske är det det relativa betygssystemet. Vad vet jag?

Anf. 110 LINUS SKÖLD (S) replik:

Fru talman! Jag vill inledningsvis påpeka att det är Jörgen Grubb och hans åsiktsfränder som har satt betygsinflation på agendan i det här betänkandet. Jag kan läsa innantill om det skulle behövas, men jag tror att Jörgen Grubb vet vad utskottsmajoriteten har tagit fram för någon text kopplat till just digitala och externt rättade nationella prov som ett verktyg för att motverka betygsinflation. Det är alltså inte jag som hittar på att debatten ska handla om det. Det var Jörgen Grubb själv som tyckte det. Jag spelar efter de reglerna.

Nåväl! Jag tycker att det också är värt att prata en stund om Jörgen Grubbs motstånd till modersmålsundervisning. Att lära sig språk är en process som avgörs av mängden ord man kan. Om man kan flera ord på sitt modersmål har man också bättre förutsättningar att lära sig sitt andraspråk snabbare och mer avancerat. Om man kan utvecklas i sitt modersmål kan man alltså utvecklas också i sitt andraspråk. Detta är med forskning belagt.

Men Jörgen Grubb och Sverigedemokraterna är i vanlig ordning helt imuna mot vad vetenskapen säger om hur språkutveckling går till och framhärda i uppfattningen att modersmålsundervisningen borde avskaffas.

Jag vill fråga Jörgen Grubb: Hur kan det komma sig att ni inte lyssnar på forskningen när det gäller modersmålsundervisningen?
(Applåder)

Anf. 111 JÖRGEN GRUBB (SD) replik:

Fru talman! Jörgen Grubb och Sverigedemokraterna lyssnar på hur det är i verkligheten och även på forskningen. Jag tycker att det är tråkigt att ledamoten inte lyssnar på hur det är i verkligheten.

När det gäller verkligheten i detta fallet kan man resa över Öresund och komma till ett land som heter Danmark. Där gjorde man för ett antal år sedan en jättestor undersökning i hela landet – man kollade över alla – för att se om man skulle fortsätta med modersmålsundervisning likt det sätt som vi har i Sverige. Man konstaterade att det inte fanns någon skillnad. Det gick varken bättre eller sämre för de elever som hade den så kallade frivilliga modersmålsundervisningen, som vi också har i Sverige. I amt efter amt tog man sedan bort det, och det är nu borttaget i hela Danmark, baserat på hur det fungerar i verkligheten.

Anf. 112 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Fru talman! Vi får se hur högt betyg den här debatten får av Sveriges elever och lärare när vi är klara.

Det är positivt att vi nu närmar oss en ny betygssättning i det svenska skolsystemet. Kritiken mot det existerande betygssystemet har varit tydlig, ihållande och konkret. I dag tar vi ett bra steg framåt, tycker jag. Det löser dock verkligen inte allt. Betygsstressen kommer att finnas kvar. Det finns fortfarande en del hinder för att få det perfekt. Det har också gång på gång gjorts många ändringar av betygssystemet de senaste åren. Det i sig är ett hinder för att det ska fungera bra. Det behövs lite mer stabilitet. Jag hoppas att vi snart kan få det.

Jag är glad över det samarbete vi har haft i den parlamentariska kommittén. Flera av oss som är med i diskussionen här i dag är med i den. Vi hade bra diskussioner där också.

Vad heter då detta betänkande som vi har kommit fram till? Det heter *Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper*. Det är ju en fantastiskt bra ingång för ett betygssystem att det ska spegla elevers kunskaper. Som det står i betänkandet innebär den nya principen ”att läraren ska göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till betygskriterierna och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper”.

Det är bra. Det är jättebra. Fast det är inte riktigt sant. Det gäller nämligen bara de elever som klarar sig bra i skolan. Det är det vi ska besluta om i dag. Ligger man i vissa delar på C men i en aspekt på E kan man nu få ett D. Det är jättebra. Kunskaperna vägs ihop, och läraren gör en sammantagen bedömning så att det inte bara är det som man är sämst på som avgör betyget. Det är extremt rimligt. Det är så vi värderas i arbetslivet och förhoppningsvis också i privatlivet. Vi ses som helheter, och det finns en förståelse för att man kan vara bra även om man inte är bra på allt.

Prot. 2021/22:68

17 februari

*Ämnesbetyg – betygen
ska bättre spegla
elevers kunskaper*

Men för dem som har det svårt i skolan är det inte på det sättet. Ligger man i vissa delar på D men i en aspekt under E får man ett F. Den enda aspekten som ska räknas är då den som ligger under E. Man kanske når betygskriterierna i allt förutom en aspekt. Men man blir inte godkänd. Där klasskamraterna blir bedömda utifrån sina samlade prestationer bedöms man själv utifrån den sämsta prestationen. Det är en helt orimlig princip.

Med det förslag som ligger på bordet lagstadgar vi att de som klarar sig väl i skolan ska bedömas utifrån andra kriterier än de som har det svårt. Att betygen blir olika är självklart. Att kriterierna är olika är orimligt. Men det är det som det ska beslutas om här i dag. Vi försökte komma fram till något annat. Men vi kunde konstatera att det inte fanns stöd för det. Detta måste hanteras i framtiden. Vi vill än en gång uppmana regeringen att sätta igång det arbete de har gett oss löfte om när det gäller denna fråga.

Syftet med betyg ska inte vara att utesluta elever från utbildning. Det ska vara att ge utbildningssystemet bättre verktyg för att bidra till elevens lärande.

Här har riksdagen ännu inte landat helt rätt, kan jag konstatera. Trots förbättringar innebär betygssystemet och förslaget inte att elevernas kunskaper ska speglas bäst möjligt. En del av syftet är fortfarande att hålla elever borta från vidare utbildningssteg. Det kan låta märkligt, men så är det. Vi håller fast vid den hårda godkändgränsen. Den innebär att en elev som inte når upp till en viss miniminivå i alla delar av alla ämnen inte får komma in på nästa utbildningssteg. Eleven kan vara bra på det mesta, men det räcker inte om det är en liten punkt den inte klarar. Klarar du inte varenda del när det gäller de betygskriterier som finns i svenska kommer du inte vidare. Det är då helt oväsentligt om du är bra på alla andra delar av ämnet svenska eller om du är bra på matte eller vad det är. Du kommer att få icke-godkänt ändå.

Låt mig vara tydlig. Det kan absolut finnas kunskaper som är absolut nödvändiga för att man ska bli godkänd. Man måste till exempel sannolikt kunna alla delar av elsäkerhet om man ska vara elektriker. Det låter som en typiskt bra grej att kunna fullt ut – man ska liksom inte vara lite halv-kass. Men då handlar det om att det är väldigt genomtänkt att just den kunskapen är absolut nödvändig för ett specifikt yrke. Så är det när det gäller väldigt få av betygskriterierna. I de flesta fall skulle man kunna göra en sammantagen bedömning – det gäller då den elev som ligger runt ett A, den som ligger runt ett C och den som ligger runt ett E. Men i dag gör vi skillnad på de eleverna. Det är inte rimligt.

Med det vill jag, fru talman, gärna yrka bifall till vår reservation 2.

Anf. 113 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Som det har konstaterats tidigare från talarstolen handlar dagens debatt bland annat om införandet av ämnesbetyg i stället för kursbetyg.

Regeringen har föreslagit en rad ändringar i skollagen som syftar till att betygsättningen ska spegla elevernas kunskap bättre och främja elevernas kunskapsutveckling. Jag kan med glädje säga att jag har varit med i arbetet i den politiska referensgruppen, och jag är mycket glad över att förslagen äntligen kommer fram.

Det som föreslås är att ämnesbetyg ska ges i stället för kursbetyg när det gäller gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning

på gymnasial nivå och komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå. I gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska det enligt förslaget inte längre utformas kurser på samma sätt som i dag. Utbildningen inom varje ämne ska i stället ges i form av en eller flera nivåer. Betyg ska sättas i ett ämne efter varje avslutad nivå.

En ny princip för betygsättning införs också. Det innebär att läraren ska göra en sammantagen bedömning av elevernas kunskaper i förhållande till betygsriterierna och sätta det betyg som bäst motsvarar elevernas kunskaper.

Fru talman! På 90-talet delades gymnasiet ämnen upp i kurser. I stället för ett samlat betyg per ämne ges sedan dess ett betyg för varje kurs. Detta har fått väldigt negativa konsekvenser. De många betygsättningsfallena fragmentiserar lärandet och motverkar en holistisk kunskapssyn. Hur kan jag sammanfatta dessa kanske lite svåra akademiska begrepp? Jo, det betyder i princip att strävandet efter djup kunskap och progression i lärandet har försvårats.

Oavsett en elevs kunskapsutveckling riskerar ett lågt betyg i en tidig kurs att hänga med eleven resten av gymnasietiden, kanske till och med resten av livet. Detta har resulterat i att många vill läsa upp betyg inom den kommunala vuxenutbildningen. Det innebär i många fall ett slöseri med tid och resurser både för den enskilde och för utbildningsväsendet. Att det numera dessutom knappt går att komma in på komvux för att höja sina betyg uppfattar många som en stor orättvisa, vilket Vänsterpartiet instämmer i.

Fru talman! De många kursbetygen utgör också en stressfaktor för eleverna. Det gäller att redan tidigt under gymnasiet prestera på toppen av sin förmåga, eftersom ett tidigt kursbetyg inte kan höjas under gymnasietiden oavsett hur mycket en elev utvecklas senare. Enligt flera undersökningar uppger många elever, speciellt på högskoleförberedande program, att de har en hög arbetsbelastning och upplever så mycket stress att de har övervägt att hoppa av gymnasiet. Och elever som är skoltrötta eller som har haft svårigheter i skolan riskerar att straffas ut tidigt.

Den täta betygsättningen är också en stressfaktor för lärarna. I en tid av lärarbrist som i mångt och mycket handlar om arbetsmiljöproblem är det vårt ansvar att förbättra arbetsmiljön för lärarna för att behålla de lärare vi har och för att locka fler till yrket. Det är med andra ord tydligt att återinförandet av ämnesbetyg i gymnasiet kommer att vara en viktig del av lösningen på flera av de problem som gymnasieskolan står inför i dag.

Vänsterpartiet har under många år föreslagit införandet av ämnesbetyg. Vi är därför mycket glada åt att regeringen till slut tillsatte utredningen och att vi har en bred samsyn i dag om förslaget.

Fru talman! När man pratar om betyg går det inte att komma ifrån ett av de huvudproblem som vi har i dag. Marknadiseringen är en av anledningarna till att skolan blir allt mindre likvärdig och jämlik. Vinstdrivande fristående skolkoncerner etablerar sig där de har de bästa marknadsutsikterna, med andra ord ofta i områden där befolkningen har hög utbildning och goda inkomster. Dessutom har dessa skolor ett starkt intresse av att driva upp elevernas betyg med förhoppningen om att locka till sig fler kunder eller elever, som vi normala människor kallar dem, vilket leder till betygsinflation och ökad segregation. Tyvärr har detta också lett till att kommunala skolor har tvingats in i det systemet på grund av en konkurrenshets.

Nyfikenhet och lust att lära måste vara viktigare än betygshets. Vi måste därför stoppa betygsinflationen genom att attackera roten till problematiken, och det är marknadsskolan.

Fru talman! Detta har också lett till att man på senare år har fått en olycklig insnävning av synen på skolans uppdrag. Måluppfyllelse har blivit liktydigt med kunskapsresultat på nationella och internationella prov och enbart betyg. Skolans uppdrag, så som det formuleras i skollagen och skolans läroplaner, är betydligt mer omfattande och har högre ambitioner.

Vänsterpartiet hävdar att skolans uppdrag som helhet ska stärkas. Det gäller särskilt skollagens krav på utveckling av livslång lust att lära, respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt utveckling av eleverna till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.

Fru talman! Att vi inte vill ha betygshets och att vi vill motverka den betygsinflation som marknadsskolan har orsakat betyder inte att elevernas kunskapsutveckling inte ska följas upp – tvärtom. Elevernas kunskapsutveckling behöver följas upp från tidiga åldrar. Därefter ska det vara ett kontinuerligt inslag i skolans arbete. Det är endast genom tidig uppföljning som tidiga insatser blir möjliga.

En tydlig och likvärdig uppföljning i tidig ålder är bättre än tidiga betyg. Det finns ingenting som talar för att betyg i tidiga åldrar har en positiv effekt på inläringen. Det har konstaterats tidigare när vi har debatterat bland annat betyg från årskurs 4. Vänsterpartiet tillsammans med hela professionen och samtliga remissinstanser var emot förslaget. Men tyvärr hade vi en majoritet i riksdagen som röstade för.

Sammanfattningsvis, fru talman, vill Vänsterpartiet ha en ämnesutformad gymnasieskola med ämnesbetyg i stället för kursbetyg. Det måste finnas möjligheter för elever att examineras utifrån läsår och kunskapsutveckling i stället för det betygssystem vi har i dag. Samtidigt måste ämnesinnehållet vara så pass tydligt att eleverna kan följa sin kunskapsutveckling kontinuerligt.

Sedan måste vi också ta tag i den svårhanterade sjukdomen, som även i detta fall leder till att elever drabbas. Självklart pratar jag om marknadsskolan. Det är dags att ta tillbaka den demokratiska kontrollen över den svenska skolan. Marknadens tid är snart förbi i det svenska skolväsendet.

Jag yrkar bifall till reservation nummer 2.

Anf. 114 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Kristdemokraternas reservation nummer 4.

Kristdemokraterna arbetar för en skola där kunskapen står i fokus. Enligt Skolverket har den genomsnittliga betygsnivån i grundskola och gymnasium ökat. Det låter ju bra. Men i själva verket har kunskapsnivån snarare sjunkit. Detta är naturligtvis orimligt. Betyg ska vara objektiva och jämförbara över tid. Kristdemokraterna anser att den här diskrepansen måste åtgärdas. Det ska vara elevens faktiska kunskaper och kunskapsnivå som avgör vilket betyg man får, inget annat.

Det har ofta påtalats att dagens system med betyg på varje enskild kurs är alltför stelbent. Det innebär konkret att den elev som haft otur att exempelvis må dåligt under en kurs och därmed fått ett lågt betyg har det låga betyget med som ett sänke under resten av utbildningen. Även om

man gör toppresultat i alla övriga kurser slår det här enda låga betyget igenom och drar ned helheten, även om läraren bedömer att eleven sammantaget har en kunskapsnivå som ligger på en högre nivå.

Kristdemokraterna ser därför positivt på propositionens förslag om att ersätta dagens kursbetyg med ämnesbetyg.

En förhoppning är att ett mer långsiktigt lärande kan uppmuntras genom att betyg sätts efter avslutade ämnesstudier och att betyget på ett bättre sätt speglar elevens verkliga kunskaper i ämnet. Det finns dock en risk att eleven kan frestas att ta det lite för lugnt och skjuta studierna framför sig om målet, det vill säga betyget, ligger alltför långt fram i tiden.

Det förslag vi debatterar i dag, fru talman, innebär i stället en kompensatorisk betygssättning där betygsriterierna inte längre behöver vara uppfyllda i alla delkurser i ämnet för att betygen A–D i betygsskalan ska kunna sättas. För att eleven ska få godkänt betyg ska dock samtliga kriterier för betyget E vara uppfyllda även fortsättningsvis.

Fru talman! Kristdemokraterna anser, liksom Lagrådet, att termen ”betygsriterier” måste ställa krav på att eleven har uppnått det lägsta godkända betyget. Vi motsätter oss därför att kunskapskrav ersätts av betygsriterier i detta avseende. Regeringen föreslår nu att kunskapskraven för de yngre eleverna ska slopas och i stället ersättas med det mer abstrakta ”riterier för bedömning”. Vi anser att kunskapskrav och kravnivåer ska finnas kvar även i de lägre årskurser där betyg inte sätts. Kunskapskrav bör finnas kvar som begrepp i lagstiftningen.

Kristdemokraterna vill betona vikten av en rättvis meritvärdering till högre studier. Elever som anstränger sig och väljer att läsa mer avancerade nivåer inom ett visst ämne får inte missgynnas i förhållande till dem som inte har valt studier på en mer avancerad nivå. Det ska alltid löna sig att studera mer.

Fru talman! Betyg är ett viktigt verktyg för att elever och föräldrar ska få information om hur eleven förhåller sig till skolans kunskapsmål. Betygen ska vara tydliga och bidra till att elevens kunskaper kontinuerligt följs upp och utvärderas. Resultaten ska kommuniceras med hemmet så att föräldrarna kan ta sitt föräldraansvar. Betygsinflation och olikvärdig betygssättning har dock diskuterats flitigt de senaste åren.

Skolverkets rapport från 2019, *Analys av likvärdig betygssättning mellan elevgrupper och skolor*, visar att skillnaden i betygssättning i relation till de nationella proven mellan olika skolor är stor och att betygssättningen i hög grad varierar beroende på den genomsnittliga prestationsnivån hos eleverna på skolorna. I klartext innebär det att det är lättare att få höga betyg i vissa skolor än i andra.

Med tanke på vad som har sagts tidigare här i debatten vill jag vederlägga att det skulle vara någon typ av utslag av att det skulle vara mer attraktivt att med nödvändighet gå i en fristående skola och att det lättare skulle ge högre betyg. Jag känner en person som kommer från en förort och som valde att åka in till Stockholms city till en av skolorna med hög status. Eleven i fråga fick kämpa hårt för att få hyggliga betyg och hjälpte sina kompisar hemma i den kommunala förortsskolan. De fick A på de uppsatser och arbeten som hon hjälpte dem med. Självt fick hon nått och jämnt godkänt, eftersom kraven var så mycket högre på den andra skolan.

Man kan alltså inte med nödvändighet säga att det är den ena typen av skola som ger högre betyg än den andra. Men oavsett vad det är för drifts-

form bakom måste betyg motsvaras av elevens faktiska kunskaper och ingenting annat.

Därför behöves en objektiv mätpunkt att jämföra med, och därför anser Kristdemokraterna att det är angeläget att digitala och externt rättade nationella prov snarast behöver komma på plats, detta för att motverka att en övergång till kompensatorisk betygssättning medför att likvärdigheten i betygssättningen försämras ytterligare. Vi är därför glada att utskottet nu föreslår ett tillkännagivande till regeringen om detta.

Det var planerat att de nationella proven skulle vara digitala och bedömas externt redan i år. Det har nu försenats till tidigast 2024, enligt regeringen. Det duger inte.

Jag talade om att det behövs en objektiv mätpunkt att jämföra med. Det kan uppnås genom att ett nationellt prov rättas externt och att betyg korrelerar till resultaten på de nationella proven. På så vis skulle betygen bli mer rättvisa. Lärarna ska även fortsättningsvis kunna väga in resultat från andra prov, uppgifter, hur eleven arbetar på timmarna och så vidare vid betygssättning av den enskilda eleven. Kristdemokraterna menar att korrelationen gentemot resultaten på de nationella proven ska gälla på grupp- och skolnivå och inte på individnivå, för då skulle den enskilda eleven som kanske mådde dåligt när provet gjordes drabbas onödigt hårt. Därför behöver det tas fram en modell för hur betygen ska korrelera mot resultaten i de nationella proven.

Vi vill också utreda om nationella prov eller slutprov behöver finnas med i fler ämnen där elever får betyg. Detta skulle säkerställa en mer rättvis betygssättning i fler ämnen. Det finns också skäl att utreda frågan om hur undervisande lärare skulle kunna kompletteras av exempelvis oberoende lärare och fristående examinatorer vid betygssättning för att undvika betygsinflation.

Därför ser vi att den proposition som regeringen har kommit med och som vi på det stora hela står bakom ändå behöver kompletteras med fler förslag för att betygen på ett bättre sätt ska spegla elevernas kunskaper.
(Applåder)

Anf. 115 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nummer 5.

Vi har i dag att debattera ämnesbetyg. Sju partier gör det i alla fall; sedan har vi Vänsterpartiet som pratar om något helt annat. Men vi är sju som diskuterar detta, som handlar om att ta ställning till en ganska viktig förändring i det svenska betygssystemet.

Fru talman! När jag gick på högstadiet – det är länge sedan nu, även om det inte syns – hade man betyg från 1 till 5. Det var bara det att om man fick en etta, det sämsta betyget man kunde få, så var man ändå godkänd. Man kunde få ett streck, men det var om man inte var på lektionerna över huvud taget. Då gick det inte ens att bedöma ens kunskaper, och då fick man inget betyg alls utan bara ett streck. Men alla blev godkända.

I början på 1990-talet ändrades betygssystemet till ett system där man kunde bli icke godkänd, godkänd, väl godkänd eller mycket väl godkänd. Helt plötsligt, över en natt, blev mellan 10 och 20 procent av alla elever i Sverige underkända, helt enkelt eftersom man kunde bli det. Det kunde man inte i det tidigare systemet.

Följden av detta var att det blev ett mycket större fokus i svensk skola på att sätta in insatser till dem som inte blev godkända. Vi fick en debatt som stegvis vreds till att mer fokusera på stödinsatser, individuella program och att hitta olika bryggor för elever som hade svårt att nå målen för att kunna gå vidare. Det här har varit väldigt bra och viktigt.

När vi diskuterar betyg bör vi ha med oss att det måste finnas olika nivåer att sträva efter att uppnå. En lärare ska inte vara rädd för att sätta ett lågt betyg, därför att läraren gör eleven en otjänst om denne släpps igenom vidare genom årskurserna, stadium för stadium, upp i skolsystemet om eleven inte har nått de mål som ska nås.

Det här är lite som att hoppa höjdhopp. Man kan försöka hoppa höjdhopp utan att det finns en ribba – det kan man göra. Det är däremot helt omöjligt att veta hur högt man har hoppat. Men om man klarar att hoppa över ribban kan ribban höjas. Så kan den klaras, och sedan kan man höja lite till, träna lite mer, anstränga sig lite mer och kämpa lite mer. Det är viktigt i betygssystemet. Det är därför som betygen i grund och botten är viktiga.

Hur konstruerar man ett betygssystem inte bara för att det ska främja inläring och kunskapsinläring, utan också för att det ska vara rättvist, likvärdigt, transparent och så vidare? Här finns en rad olika modeller. Tidigare talare har diskuterat de relativa betygssystemen, och nu är det mål- och kunskapsrelaterade betyg.

Fru talman! En sak är viktigt att ta med sig i detta. Om betygen samtidigt är urvalsinstrument för högre studier är det orimligt att fokusera på vad en elev i gymnasieskolan fick på en kurs första terminen i årskurs 1. Om betygen ska vara ett urvalsinstrument måste det gälla de kunskaper eleven har vid examen och sedan söker till en högre utbildning. Vi liberaler står bakom förändringen.

Fru talman! Det är viktigt i diskussionen om betyg att se hur betygen också påverkar andra delar i skolan. Om man misslyckas i skolan påverkar det ens självkänsla och inkomst för resten av livet. I andra ändan kan det vara en orimlig situation med betygshets som kan driva fram psykisk ohälsa, press på ungdomar att bara plugga för proven och så vidare.

Betyg korrelerar och påverkar andra delar i skolan. I dag finns många elever som halkar efter i skolan. Det finns problem med att lärare utan behörighet tvingas sätta betyg, vilket givetvis inte heller är bra. Det råder stora ordningsproblem i skolan, som givetvis också påverkar inläring och betyg. Det råder även problem med betygsinflation och stora skillnader mellan kommunerna inte minst i finansieringen av skolan.

Fru talman! Jag blir ändå lite förvånad över att regeringen vill mönstra ut ordet kunskapskrav ur lagstiftningen. Man vill ersätta ordet med betygskriterier. I min värld handlar inte allt om betygskriterier. I min värld handlar inte allt i skolan om att plugga just för betygen. I min värld har inläring, att gå på lektioner, läsa läxor och lära sig saker ett större värde än bara själva betyget.

Om man urholkar eller tunnar ut kunskapsbegreppet på det sättet och ersätter det med att kunskap är viktigt enbart för ett visst svenskaprov men inte särskilt viktigt för att läsa och njuta av en roman, då menar jag att man i förlängningen urholkar värdet av kunskap, bildning, fostran, upplysning och så vidare i det vidare perspektivet. Skolan måste ses i ett vidare perspektiv än bara specifikt betygen.

Regeringen skriver i sin lagrådsremiss att man inte vill ha ordet kunskapskrav eftersom det har ett starkt signalvärde om ett strikt fokus på kunskap. Det håller jag i och för sig med om; det har ett starkt signalvärde, och det är jättebra. Kunskap har ett jättebra signalvärde. Finns det något signalvärde som är bättre än just kunskap? Regeringen tycker att betyg är ett viktigare signalvärde. Det håller jag inte riktigt med om. Därför ställer jag mig bakom reservation 5 om att inte ta bort ordet kunskapskrav ur lagstiftningen.

(Applåder)

Anf. 116 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Hur krossas en dröm? I dagens skolsystem kan det gå lätt. En dålig dag i början av första årskursen – och så rök drömmen om att bli läkare. Många är de elever som har vittnat om hur de går till vartenda prov genom hela gymnasiet med sin dröm i handen som något skört som när som helst kan gå sönder. Den sämsta prestationen har vägt tyngre än allt annat.

Fru talman! Det här har fått många att må dåligt. Den stressrelaterade psykiska ohälsan med unga elever som redan i gymnasieåldern får diagnoser som utbrändhet måste vi ta på allvar.

Dagens förslag om ämnesbetyg, att betygen bättre ska spegla elevernas kunskaper, är viktigt för att det kommer att bli mer rättvist, men det är också viktigt för att vi kommer att få elever som mår bättre, som kan känna att det inte bara är misslyckandet som betyder någonting utan även allt det andra.

Det är en stor och viktig dag i dag när vi får debattera förslaget om ämnesbetyg. Utredningen tillsattes redan av Gustav Fridolin 2018 under hans sista halvår som Sveriges utbildningsminister. Vi i Miljöpartiet har jobbat länge för att få till reformen, framför allt för att vi oroas av den stressrelaterade psykiska ohälsan.

Fru talman! Om det hade funnits ämnesbetyg även i grundskolan hade nog min lillebror gett upp för länge sedan. Om hans dåliga prestationer i årskurs 6, 7 och 8 hade räknats och följt med honom resten av hans liv hade han nog inte ryckt upp sig det sista året i årskurs 9. Hans nya matte-lärare tittade på honom när betygen skulle delas ut och frågade: Hur kommer det sig att du hade E i årskurs 8? Du har ju skrivit A nu. Nej, sa min bror, jag var inte motiverad. Men han fick ändå betyget som motsvarade det han kunde när han skrev det nationella provet i årskurs 9. Det är på det sättet vi vill ha det i gymnasiet. Det är så vi gör med ämnesbetyg. Dina franskakunskaper den sista dagen kommer att avgöra vad du får för betyg i franska, inte hur det var i årskurs 1. På det sättet blir det rättvist, men det gör det också värt att fortsätta försöka även om man har misslyckats i början. Vi släcker inte motivationen hos dem som har det tufft ett tag.

Fru talman! Betygen ska bättre spegla elevernas kunskaper. Vi tar ett stort och viktigt steg i dag, men vi når inte hela vägen fram. Det finns två stora luckor kvar att täppa till om vi verkligen ska ha betyg som speglar elevernas kunskaper, inte bara bättre utan fullt ut.

Ett av dem är det som rör betyget E. I alla andra betygssteg säger vi nu att det är en sammanvägd bedömning, totalen, som ska räknas. Men för dem som ska få betyget E är det även i fortsättningen varje enskilt misslyckande. Vi har en skarp gräns för godkänt. Det låter ju fint och bra, men

den gör att många inte kommer in på gymnasiet trots att de nog skulle klara av det. Det är inte bra för dem, och det är inte bra för Sverige. Jag är glad att regeringen i den här propositionen säger att man ska ta tag också i den frågan.

Den stora frågan om vi ska ha rättvisa betyg är att vi måste bort från den marknadsskola där betygen används för att locka kunder. Det här är myndighetsutövning som avgör barns framtid. Men vi vet att det missbrukas. Trots att fristående skolors elever i snitt har högre betyg har de svårare att klara sig på högskolan. Glädjebetyg, kan man prata om. Jag har till och med läst exempel där Internationella Engelska Skolan ger nästan varje elev A i musik. Det är ett ämne som vi inte mäter med nationella prov. Det luktar fusk lång väg. De högerkonservativa partierna är inte intresserade av att rätta just det här provet.

Fru talman! Vi har mycket kvar att diskutera. En sak som intresserar mig mindre än mycket annat är diskussionen om ordval. Visst kan ordval spela roll, men det stora och viktiga i dag är att fler får en rättvis chans att lyckas även om de misslyckades i början och att fler kan bära sina drömmar hela vägen fram.

Med de orden yrkar jag bifall till reservation 2 och i övrigt till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 23 februari.)

§ 12 Riksrevisionens rapport om yrkeshögskolan

Utbildningsutskottets betänkande 2021/22:UbU8
Riksrevisionens rapport om yrkeshögskolan (skr. 2020/21:53)
föredrogs.

Anf. 117 ROBERT STENKVIST (SD):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 2.

Den här debatten handlar om en rapport från Riksrevisionen. Jag kan väl börja med att säga några ord om rapporterna från Riksrevisionen.

Har man varit med här ett tag märker man att de följer samma mönster till 90–95 procent. Riksrevisionen konstaterar att en stor del av verksamheten fungerar bra. Sedan har man alltid en viss del kritik. Man säger att det här fungerar mindre bra och att det finns möjligheter att utveckla och förbättra verksamheten. Ofta är kritiken ganska mild, och man kommer med en del vettiga förbättringsförslag.

Regeringens svar följer också samma mönster till 90–95 procent. Regeringen konstaterar att Riksrevisionen har rätt i en del. Det är ofta den del som är lätt att fixa och ordna upp. Det kräver inga större resurser. Där håller regeringen med. När kritiken handlar om större saker som är lite jobbigare att rätta till, lite mer omfattande saker, då håller regeringen inte med Riksrevisionen.

Det finns undantag. Jag har varit med om en totalsågning från Riksrevisionen. Det gällde Sameskolstyrelsen. Det var det värsta jag läst, faktiskt.

Prot. 2021/22:68

17 februari

*Ämnesbetyg – betygen
ska bättre spegla
elevers kunskaper*

*Riksrevisionens
rapport om
yrkeshögskolan*

I den här rapporten var det två uppenbara, konkreta saker jag reagerade på, saker som man tycker borde rättas till och som är lätta att rätta till.

Den första saken gör vi ett yrkande på. Det handlar om att anordnare som ansöker om att få starta en utbildning hos Myndigheten för yrkeshögskolan ibland får avslag, och de får ingen motivering till avslaget. Om jag tolkar rapporten rätt får de flesta anordnare en motivering, men det förekommer på en hel del ställen att de inte får någon motivering.

Det här är bara för dåligt, tycker jag. Alla anordnare som får avslag på sin ansökan om att starta en utbildning ska ha en motivering. Myndigheten har ju faktiskt en motivering – man vet varför man har bifallit vissa ansökningar och avslagit andra. Jag tror att det är fullt motiverade och relevanta avslag man har gett. Det kan handla om att anordnaren inte uppfyller vissa krav, att det inte finns något arbetsmarknadsbehov eller vad som helst. Men anordnarna måste ju få en motivering.

Varför ska de ha en motivering? Det är naturligtvis för att det är ett hinder för korruption och jäv, som det står i betänkandet. Men det finns en annan aspekt som inte står i betänkandet, och det är att en seriös anordnare som får avslag av en viss orsak kan göra om och göra rätt bara han vet vad han gjort för fel. Det här ska bara ske, tycker jag. Det är jättedåligt att inte ge en motivering till varför man ger avslag på en ansökan. Klarar man inte det kan man börja jobba på Samhall eller något.

I sitt svar skriver regeringen att man anser att Myndigheten för yrkeshögskolan ”redan bedriver ett viktigt utvecklingsarbete när det gäller beslutsprocessen”. Nej, nej, nej. Det här är ingen raketforskning. Det här är inte jättesvårt. Ge ett motiverat svar på varför en anordnare får avslag! Bara gör det! Och det ska helst ske från och med i dag, tycker jag.

Den andra saken som jag reagerade på i den här rapporten gäller gemensam antagning. Rent spontant tycker och tror jag att en gemensam antagning över hela landet är mycket rationellare och bättre och nog skulle fungera betydligt bättre, fru talman.

Nu är det dock så att regeringens svar var att man redan har tillsatt en utredning om det här. Vi kan inte göra ett yrkande, tycker jag, på att regeringen ska starta en utredning när regeringen redan har gjort det. Men vi väntar med spänning på resultatet av den utredningen, och vi hoppas att den är relevant och seriös och inte drar ut på tiden orimligt mycket.

Med det sagt, fru talman, hoppas jag att anordnare från och med i dag får svar om de får avslag på sin ansökan.

Anf. 118 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Fru talman! Jag ska faktiskt göra en liten kärleksförklaring till yrkeshögskolan.

Det är en helt fantastisk utbildningsform. Ska vi göra handhjärtan också? Ja, det är vackert. Den är faktiskt helt otrolig. Yrkeshögskolan är nog den enda utbildningsformen i Sverige där vi faktiskt tar utgångspunkt i vad arbetsmarknaden behöver. Det är den utbildningsform där flest människor kommer in och kommer direkt till jobb där effekterna både för individen och för samhället i stort är som bäst rent samhällsekonomiskt. Det är verkligen en otrolig utbildningsform. Så många människor får kompetens som gör att de kan ta sig vidare ut i arbetslivet, antingen direkt från gymnasiet eller från ett yrke som kanske inte har så stora framtidsutsikter.

Det är precis det här som är syftet med utbildningssystemet – att lyfta människor vidare i livet. Det är helt otroligt underbart. Det är en fantastisk utbildningsform, men det är värt att påminna om att det inte är vi som sitter här som skapar den. Det är inte myndigheten som skapar det här. Det är de enskilda utbildningsanordnarna som finns där ute. Det är både kommuner och fristående. Det är rent av – hör och häpna nu, alla som inte visste det – vinstdrivande företag, och det går väldigt bra. Det är den mest framgångsrika utbildningsformen i Sverige. Det kan man ju fundera på om man vill.

Det som är styrkan i detta är just att det finns en närhet mellan dem som driver utbildningarna och dem som behöver kompetensen. Det gör det inte särskilt ofta inom många andra utbildningsformer. Ska du starta en utbildning inom yrkeshögskolan behöver du alltså ha med dig näringslivet lokalt. Du behöver visa att det finns ett behov av utbildningen. Du behöver också visa att detta är något som efterfrågas på samhällsnivå. Du får inte utbildningen om du inte kan visa att det finns ett äkta, rejält behov ute i verkligheten. Det är fantastiskt – efterfrågan och utbud. Det är en ren marknadslektion.

Så här är det också. Det viktiga är inte att du vet vad som saknas i Umeå om du vill starta en utbildning i Malmö. Om du vill starta en utbildning i Malmö behöver du veta hur arbetslivet ser ut där den ska startas. Hela denna regionala och lokala förankring är helt avgörande för att yrkeshögskolan fungerar.

En av de absolut viktigaste kritikpunkter som Riksrevisionen har med är att vi alltmer går mot att Myndigheten för yrkeshögskolan baserar sina analyser av vilken kompetens som behövs på det nationella perspektivet. Jag vet att många partier i denna sal gillar att nationalisera saker och så, men jag kan lova er att analyser av vad arbetsmarknaden behöver verkligen inte bör nationaliseras. Vi har sällan behov av gruvpersonal i Skåne. De har inte så stort behov av programmerare i Kramfors som vi har i Malmö. Det är olika vad man behöver; det är beroende på vilken sektor som är stor lokalt och mycket annat.

I dag börjar Myndigheten för yrkeshögskolan gå längre och längre bort från de lokala och regionala behoven, vilket gör att det finns stor risk för att kompetens faktiskt godkänns som viktig och får tilldelningar baserat på felaktiga villkor och att de lokala behov som finns, till exempel i Malmö, Umeå och Västra Götaland, inte tillgodoses. Det finns nämligen en intresseorganisation i Stockholm som gör en värdering av det nationella behovet, men det kan verkligen vara annorlunda än det lokala eller regionala.

Detta är kritik som vi har gjort yrkanden kring, som vi tyvärr inte fick stöd för. Men jag tror att det är jätteviktigt att alla partier tar med sig detta – att vi verkligen har en rejäl hotbild mot styrkan i yrkeshögskolan när det gäller just detta. Oavsett om det blir ett skarpt beslut här vet jag att ni alla kommer att fortsätta att diskutera YH, och då är det viktigt att ta med sig detta. Det regionala är styrkan.

Det är också kött och blod ute i företagen som är styrkan med YH. Det är den lokala företagsledaren som har tio anställda som kan säga: Jag behöver den här kompetensen om tre år – jag skriver under på att den behövs. Det är inte tjänstemän på regionen som har utvecklingsansvar och som numera kommer in under YH-paraplyet för att värdera vilken kompetens som behövs. Det är inte nödvändigtvis intresseorganisationerna med hu-

vudkontor i närheten av riksdagen som har bäst koll på vilken kompetens som behövs lokalt. De har bra koll på det övergripande, absolut, men det kan vara väldigt olika. Det kan vara ett programmeringsspråk som behövs i delar av landet och ett annat i Malmö, till exempel, om vi pratar om lite mer moderna aspekter.

Detta måste vi verkligen bli bättre på: att uppmärksamma Myndigheten för yrkeshögskolan på att det är det rejäla arbetsmarknadsbehovet, det som verksamheterna har och inte det som tjänstemännen ser, som behöver stärkas. Därför är det också jätteviktigt att myndigheten i de analyser som görs, i den mån de ska göras över huvud taget, tar hänsyn till att man från Riksrevisionen säger att de ofta inte speglar arbetsmarknadens behov. Detta säger alltså de som arbetar inom yrkeshögskolan och får tilldelningar.

De säger också att analyserna inte heller speglas vid tilldelningarna. Vi har alltså analyser som inte speglar behovet, som sedan inte speglas i tilldelningen. Detta ligger till grund för vilka utbildningar som kommer inom yrkeshögskolan. Det är inte särskilt bra, fru talman.

Det ansöks om många bra utbildningar inom yrkeshögskolan, så de som får tilldelningar är bra – det är inte det. Jag tror att myndigheten själv säger att ungefär hälften till 60 procent har så pass hög kvalitet att de kan tilldelas en utbildning, och så är det omkring 30 procent som får en tilldelning.

Men vi behöver ett kompetenslyft i förhållande till det behov vi ser i samhället. Om vi får ett lite mindre lyft är det i sig väldigt allvarligt. Vi ser jättemånga som får utbildningar tilldelade som har väldigt många tomma utbildningsplatser, samtidigt som det är många utbildningar som inte tilldelas. Det är ett problem.

Det är en fantastisk utbildning, men vi har några problem som vi måste ta lite mer på allvar än vad som sker i dagsläget. Man kan påminna om att det inte finns några möjligheter till överklagande i detta system.

Det sista som lyfts upp av Riksrevisionen, fru talman, är att det är otydligt varför det blir avslag eller tilldelning. Detta måste bli tydligare, med bättre motiveringar, inte minst för att förebygga det jäv som det också sägs finnas risk för inom myndigheten.

Återigen – jag älskar yrkeshögskolan, verkligen! Det är en fantastisk utbildning för att lyfta människor, både sådana som kommer direkt från gymnasiet och särskilt, vilket är helt fantastiskt, människor som har ett långt yrkesliv bakom sig och får nya möjligheter när en bransch kanske håller på att dö ut.

Men vi har möjligheter att göra den bättre. Den ska få mer pengar. Vi behöver stärka den. Vi har kämpat för detta i många år, och vi vill fortsätta kämpa för att den ska bli bättre. Det finns saker att göra bättre.

Anf. 119 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Fru talman! Fru talman, jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 1 och 3.

Sverige står inför en stor kompetensbrist inom i stort sett alla yrken, inte minst inom industri och hantverk. Inom dessa områden finns också väldigt många arbetstillfällen.

Men många unga har en felaktig bild av vad det innebär att arbeta i verkstad eller industri. Därför är det alltför få ungdomar som söker till de

yrkesförberedande programmen på gymnasiet. Studiebesök och prao är viktiga för att ge en mer nyanserad bild. I information till unga bör det framgå att en yrkesutbildning ofta ger garanterat jobb efter utbildningen, ofta även sommarjobb under studietiden.

Yrkeshögskolan är en viktig utbildningsform som delvis kompenserar denna mismatchning, eftersom den direkt kopplar till arbetsmarknadens behov. Det krävs vanligtvis inte att man har läst ett visst gymnasieprogram innan.

Jag vill instämma i föregående talares lovord, för yrkeshögskolan är verkligen på det stora hela en utmärkt utbildningsform, med en väldigt hög andel som går in i en fast anställning direkt efter studierna eller åtminstone inom ett år efter slutförda studier.

Fru talman! Kristdemokraterna anser att det är av stor vikt att Myndigheten för yrkeshögskolan utvärderas och granskas. Det är också självklart viktigt att resurser till yrkeshögskolans utbildningar används effektivt och ändamålsenligt, vilket denna revisionsrapport visar på.

Riksrevisionen visar att det händer att utbildningar ställs in och att platser står tomma på utbildningar där avhopp har skett. Eftersom varje ansökan administreras av den enskilde anordnaren av yrkeshögskoleutbildningen kan en person tacka ja till flera platser på olika skolor, för säkerhets skull, men personen i fråga kan ju till slut bara börja på en av utbildningarna. Detta medför ett antal tomma platser vid utbildningarnas start.

MYH använder måttet nyttjandegrad för att veta i vilken grad medel har använts till utbildningsplatser. Måttet anger hur stor andel av de statsbidrag som beviljats till utbildningar som verkligen betalas ut under året. I de fall de studerande har slutfört sina utbildningar kan man säga att resurserna har använts effektivt.

År 2019 var nyttjandegraden för yrkeshögskoleutbildningar 78,3 procent – det är ju högt. Enligt Riksrevisionen finns det skäl att minska bortfall via avhopp och tomma platser och på så sätt få upp nyttjandegraden avsevärt.

Fru talman! Riksrevisionen rekommenderar att ett gemensamt system för ansökningarna till yrkeshögskolan utreds. Det skulle förbättra planeringsförutsättningarna genom att ge bättre överblick över hur många personer som har sökt till flera utbildningar och skulle på så sätt också underlätta att fylla tomma platser.

Det skulle bidra till att resurserna nyttjas mer effektivt och att fler skulle få chansen att gå en yrkeshögskoleutbildning. Regeringen svarar att man har tillsatt en utredning som ska redovisas senast den 15 juni 2023. Vi ser fram emot att få ta del av utredningens förslag om hur man kan utforma ett gemensamt system för ansökningar till utbildningar inom yrkeshögskolan.

Kristdemokraterna anser att ett gemensamt system för ansökningar skulle minska risken för tomma platser på utbildningar och för att resurser inte används effektivt. Det är därför av stor vikt att noga följa upp regeringens uppdrag till utredningen om förslag till hur ett gemensamt antagningssystem till yrkeshögskolan kan utformas.

Det är även viktigt att myndigheten säkerställer att det inte förekommer hot mot oberoende eller risk för jäv i myndighetens verksamhet. Vi ser det därför som positivt att MYH nu ser över dokumentationen av rutiner när

det gäller jäv och hot mot oberoende. Vi instämmer därför i regeringens bedömning på dessa punkter och ställer oss därför bakom skrivelsen.

Fru talman! Vidare har vi fler förslag som vi anser skulle ha betydelse för att säkra kompetensförsörjningen. Då det finns få studievägar efter yrkeshögskolan vill Kristdemokraterna att det ska gå att validera och komplettera sina betyg efter yrkeshögskolan för den som vill gå vidare till högskole- eller universitetsstudier. Annars skulle en del avhålla sig från studier på yrkeshögskola, om de uppfattar det som att de går in i en återvändsgränd. Vi vill också att huvudregeln ska vara att gymnasiala yrkesprogram utökas till sitt innehåll för att kunna ge högskolebehörighet, med möjlighet att välja bort behörigheten. Detta ligger i linje med den proposition som regeringen har lagt fram om ökade möjligheter till grundläggande behörighet på yrkesprogram. Det tror vi också skulle bidra till att fler skulle gå yrkesprogram, antingen det är på gymnasial nivå eller inom yrkeshögskolan.

Vidare behöver studie- och yrkesvägledningen tydligare kopplas till personens intresse och fallenhet vägt mot arbetsmarknadens behov. Det behövs en bättre marknadsföring av yrkesutbildning, yrkeshögskola och lärlingsutbildning som vägar att få en yrkesexamen och komma in på arbetsmarknaden.

(Applåder)

Anf. 120 MARIA NILSSON (L):

Fru talman! Jag får väl också instämma i Niels Paarup-Petersens kärleksförklaring till yrkeshögskolan, men jag är ju en mer tillknäppt person, så jag avstår från handhjärtat i talarstolen.

Fru talman! Vi vet ju alla att vi har stora problem med kompetensförsörjningen på den svenska arbetsmarknaden. Det finns en rad så kallade bristyrken och arbetsgivare som praktiskt taget skriker efter kompetens. Många av dessa så kallade bristyrken är icke-akademikeryrken samtidigt som det är yrken som kräver eftergymnasial utbildning. Här har yrkeshögskolan en avgörande roll att spela, men då krävs att det är en yrkeshögskola som fungerar på bästa möjliga sätt.

Det är mycket som fungerar bra i dag. Det visar inte minst Riksrevisionens skrivelse. Men låt oss uppehålla oss lite kort vid vad det är Riksrevisionen har granskat. Jo, det är om yrkeshögskolan lever upp till, som det fint heter, riksdagens intentioner om yrkeshögskoleutbildningar som svarar mot arbetslivets behov, att de håller hög kvalitet och att statens stöd fördelas på ett effektivt sätt. Det är väldigt byråkratiskt på många sätt, men man ska inte underskatta byråkratin.

Jag är också en stark förespråkare av sans och balans i en politisk debatt. Därför ska det understrykas att Riksrevisionen i huvudsak är positiv i sin rapport: I stort lever yrkeshögskolan upp till syftet och intentionen. Men som vi har hört här tidigare finns det ett antal rekommendationer för att ytterligare stärka denna utbildningsform och därmed också på sikt stärka svensk arbetsmarknad och se till att fler kommer i arbete.

Det är framför allt rekommendationen till Myndigheten för yrkeshögskolan som vi liberaler anser att regeringen bör agera kraftfullare på. Därför yrkar jag bifall till reservation 1.

Denna fråga handlar om att säkerställa att det inte förekommer jävsituationer och att handlägningsprocesser kännetecknas av likvärdighet.

Fru talman! Likvärdighet är ett ord som används ofta och med rätta i den politiska debatten om skolan. Här handlar det om att elever såväl som utbildningsanordnare ska få samma möjligheter, samma svar och samma chans att följa sina processer och veta vad som gäller oavsett handläggare eller ort.

Riksrevisionen påpekar att MYH har många uppdrag genom att myndigheten beviljar statsbidrag, utövar tillsyn, samverkar med arbetslivet och även är stödjande och rådgivande gentemot utbildningsanordnare. Det är därför särskilt viktigt att myndigheten har struktur för att upprätthålla sitt oberoende i uppdraget och därmed också alla misstankar om jäv. Ytterst handlar det om att upprätthålla den höga legitimitet som yrkeshögskolan har i dag, både gentemot studenter, arbetsgivare och utbildningsanordnare.

Fru talman! Liberalerna har länge och aktivt arbetat för utökade satsningar på yrkeshögskolan. Vi tror att detta är en väldigt bra form – ett mellanting mellan den akademiska utbildningen och den gymnasiala utbildningen. Svenskt utbildningsväsen har saknat det segment som yrkeshögskolan utgör, inte minst eftersom många yrken går mot att kräva ytterligare utbildning förutom gymnasieexamen, samtidigt som många yrken fortfarande inte kräver en längre akademisk utbildning och heller inte ska göra det.

Yrkeshögskolan är ett värdefullt komplement i den flora av utbildningar som finns i svenskt utbildningsväsen. Den måste få fortsätta utvecklas och förbättras. Det finns många fördelar som yrkeshögskolan är i dag. Detta har vi pekat på. Den har en hög genomströmning och hög attraktivitet, och personer som går yrkeshögskolan kommer i arbete – i relevant arbete. Det sistnämnda kan inte nog understrykas.

Med detta sagt måste vi fortsätta arbeta för en högkvalitativ yrkeshögskola som borgar för en arbetsmarknad som både matchar och motverkar den kompetensbrist vi i dag ser. Jag yrkar bifall till reservation 1. (Applåder)

Anf. 121 TOMAS KRONSTÅHL (S):

Fru talman! Jag brukar alltid inleda dessa debatter med att säga ”i dag ska vi debattera och diskutera”, men i dag får jag väl i stället inleda med att säga att jag också ska hålla ett hyllningstal till Myndigheten för yrkeshögskolan.

I rapporten från Riksrevisionen om måluppfyllelsen och riksdagens ambitioner framgår ju ganska tydligt att man uppfyller våra högt ställda förväntningar på ett bra sätt, men man säger samtidigt att det kan finnas förbättringspotential och även vissa risker, men låt mig återkomma till detta lite senare.

Enligt min mening är yrkeshögskolan det absolut bästa verktyget vi har för att säkerställa att människor får en rätt utbildning som leder till ett arbete, men även för att säkerställa att man för yrken där man har svårt att få tag i rätt utbildad arbetskraft relativt snabbt kan få igång utbildningar som matchar just deras behov.

Eftersom myndigheten numera både ansvarar för validering och har möjlighet till kortare kurser, samt även utbildningar på distans, borde det finnas erforderliga verktyg för att klara detta uppdrag i hela landet.

Fru talman! En av de viktigaste anledningarna till att man inom yrkeshögskolan har så pass hög andel som genomför utbildningar och sedan går

vidare till ett arbete är enligt mig kraven på ett nära samarbete med arbetsmarknaden och näringslivet. En beviljad utbildning bygger på en grundlig analys av behovet på arbetsmarknaden i den aktuella regionen. Det finns en uttrycklig vilja från näringsliv och berörda arbetsgivare om ett framtida och långsiktigt behov där man även i inledningsfasen kan erbjuda erforderliga Lia eller praktikplatser för att säkerställa en hög kvalitet i utbildningarna.

Vi socialdemokrater har alltid drivits av övertygelsen att utbildning och förkovring är vägen framåt. Lönedumpning och kostnadsbesparingar i form av försämringar i anställningstrygghet eller i arbetsmiljön har aldrig varit aktuella lösningar för oss. Vi har alltid satt människan i centrum och övertygelsen om att alla kan och vill om bara de rätta förutsättningarna finns.

Regeringen har på flera områden stärkt ambitionen och viljan att möjliggöra kompetenspåfyllnad samt omställningsutbildning och kortare kurser för att säkerställa möjligheten till ett livslångt lärande utifrån vad man från näringsliv och arbetsmarknad säger att man har för behov.

Fru talman! Regeringen har sedan den tillträdde 2014 fördubblat antalet utbildningsplatser på yrkeshögskolan.

Det har man gjort för att täcka ett uppdämt behov av flera yrkesutbildningar inom bristyrken runt om i hela landet. Men det har även varit en av flera viktiga utbildningsåtgärder för kompetenspåfyllnad under den hemska covidpandemin som vi har och har haft. Många företag som fick permitteringsersättning passade på att utbilda sina medarbetare i stället för att skicka ut dem i arbetslöshet.

Det var även en satsning för att bygga individer starkare och med rätt utbildning för att kunna söka aktuella arbeten när pandemin väl ebbat ut och arbetsmarknaden ånyo startat upp.

Detta är åtgärder som bygger individer och samhället starkare, och de är enligt mig det absolut bästa sättet att möta olika typer av pandemier men även andra lågkonjunkturer eller andra tillfälliga nedgångar på arbetsmarknaden.

Fru talman! Att bibehålla och säkerställa fortsatt hög kvalitet i yrkeshögskolans utbildningar och kurser, både de som är platsbundna och de som ges på distans, är en väldigt avgörande och viktig fråga både nu och i framtiden om vi ska satsa på ytterligare fördubbling av utbildningsplatser.

Det finns flera delar där som jag är övertygad om är viktiga för att fortsatt hålla en hög och jämn kvalitet. Det är avgörande att det nära samarbetet med näringsliv och arbetsmarknaden utgör själva grunden för beviljande av utbildningen. Det är även en kvalitetsfaktor att utbildningarna och kurserna inte är permanenta. Det är för att säkerställa en sund konkurrenssituation mellan utbildningsföretagen som får söka nya uppdrag och därmed granskas med jämna mellanrum av både myndigheten och uppdragsgivarna.

Det är också alldeles avgörande att det är den sökande regionens behov av viss yrkeskompetens som ska ligga till grund för myndighetens beslut. Det är en viktig fråga eftersom det finns stora skillnader i nationen när det gäller vilken kompetens som det finns behov av.

Här finns det möjlighet till förbättringar. Det kan ske genom större samverkan mellan kommunerna i de olika arbetsmarknadsregionerna, som genom bättre samverkan får en betydligt tydligare bild av behoven i en

större region. Det leder också till ett större urval av tänkbara elever och därmed högre kvalitet på själva utbildningarna.

I Riksrevisionens granskning efterlyser man ett tydligare och mer gemensamt ansökningssystem till yrkeshögskoleutbildningarna för att bland annat få ett mer effektivt och kvalitetssäkrat system. Detta välkomnades även av regeringen. Myndigheten konstaterar att ett utvecklingsarbete pågår med ambition och målsättning att öka transparensen och systematiken i ansökningsprocessen. Då blir det också tydligt för dem som får ett avslag vad orsak och verkan är.

Riksrevisionens andra rekommendation gäller risken för hot och jäv för myndigheten eftersom man både beviljar utbildningar och utövar tillsyn samt utvärderar i egen regi. Det gör att det finns en viss risk för hot och jäv. I detta fall är det viktigt att myndigheten kontinuerligt ser över sina rutiner och sin dokumentation för att motverka jäv och garantera att den är oberoende.

Här har även regeringen en viktig uppgift att i sina myndighetsdialoger efterfråga hur arbetet med att garantera objektiviteten och att motverka att risken för jäv och hot föreligger. Det understryks av både regeringen och myndigheten att man är medveten om detta problem men också att man tänker följa upp det hela.

Fru talman! Jag vill bara slutligen konstatera att det är en bra och fungerande utbildningsverksamhet som Myndigheten för yrkeshögskolan bedriver i akt och mening att vara en viktig pusselbit för att säkerställa kompetensförsörjningen hos landets alla olika företag.

Jag yrkar därmed bifall till utbildningsutskottets förslag till beslut.
(Applåder)

Anf. 122 JOSEFIN MALMQVIST (M):

Fru talman! Svensk arbetsmarknad tudelas. Vi ser ett växande utanförskap i många grupper i vårt samhälle. Vi vet nu att omkring hälften av alla utrikes födda i Sverige inte kan försörja sig själva. Samtidigt skriker många branscher efter kompetens. Man har inte möjlighet att anställa.

Vi har ett utbildningsproblem på svensk arbetsmarknad. Vi har en stor grupp personer som saknar arbete och företag som skriker efter personer med rätt kompetens. Här har vi en hemläxa att göra.

Vi behöver i allt större utsträckning säkerställa att vi utbildar för svensk arbetsmarknad. Det är en grundförutsättning för Sveriges tillväxt och konkurrenskraft långsiktigt.

Här spelar yrkeshögskolan en väldigt viktig roll. Sedan Myndigheten för yrkeshögskolan startade som en myndighet 2009 har den byggts ut granska kraftigt, från omkring 23 000 platser till en bra bit över 35 000 platser.

Det är glädjande att se att vi här inne är överens om en fortsatt kraftig utbyggnad. Det finns goda skäl för det. Yrkeshögskolan visar väldigt goda resultat, bättre resultat än kanske någon annan utbildningsform. Omkring nio av tio går ut i arbete. I vissa yrkeskategorier är alla i stort sett garanterade jobb efter avslutad utbildning. Det är fantastiskt.

Men vi ser fortfarande ett skriande behov av platser inom flera områden. Jag kan ta ett konkret exempel. Jag tror att många av oss har drabbats av tågförseningar på grund av signalfel, kanske nästan dagligdags. Hur kommer det sig då att det bara utbildas 16 signaltekniker i Sverige? Det är

Prot. 2021/22:68

17 februari

*Riksrevisionens
rapport om
yrkeshögskolan*

ett konkret problem som många av oss möter i vår vardag. Här behöver vi säkerställa att det finns utbildningsplatser för att möta detta behov.

Det är därför glädjande att Riksrevisionen i sin granskning, som vi har att ta ställning till och debattera här i dag, kommer fram till att yrkeshögskolan i stort lever upp till de högt satta mål och förväntningar som vi har på denna utbildningsform. I stort är de rekommendationer som man lämnar ett arbete som nu har påbörjats. Det handlar framför allt om att utreda hur en gemensam antagning till yrkeshögskolan skulle kunna se ut. Detta är någonting som vi välkomnar.

Fru talman! Med det vill jag tacka för dagens debatt i ett ärende där vi kan konstatera att vi för ovanlighetens skull är förhållandevis överens. Det finns brister, och det finns utmaningar som vi behöver hugga tag i. Men i stort gläder det mig att se att vi i denna kammare är överens om yrkeshögskolans viktiga roll för svensk tillväxt och konkurrenskraft långsiktigt.

Med det vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 123 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Det här kan bli bland de kortaste anföranden jag har hållit från riksdagens talarstol. Jag vet att alla är trötta efter en lång dag.

Fru talman! Yrkeshögskolan i Sverige växer och blir en allt större utbildningsform inom utbildningsväsendet. Yrkeshögskolan förändras ständigt för att anpassa sig efter arbetsmarknadens kompetensbehov. Det innebär att innehåll och inriktning på utbildningarna varierar, och nya utbildningar inom yrkeshögskolan startar medan gamla läggs ned allteftersom behovet förändras.

Yrkeshögskolan spelar en viktig roll för att människor, oavsett bakgrund, ska ges möjlighet att få utbildning, att hitta arbete eller att byta spår mitt i livet. Vänsterpartiet vill därför utöka yrkeshögskolans verksamhet och ge studerande där samma rätt till stöd som högskolestudenter för att klara av sina studier.

Vänsterpartiet ser positivt på förstärkningen av yrkeshögskolan de senaste åren men anser samtidigt att stora företag ska ta ett större ansvar för vissa spetsutbildningar och därmed också deras kostnader. Yrkeshögskolan och de som utbildar sig där ska inte utnyttjas av oseriösa företag vars syfte är att låta staten stå för alla spetsutbildningar. Vissa företag är väldigt bra på det här medan andra är sämre.

Fru talman! Yrkeshögskoleutbildningar bör i högre grad tillåtas utgå från lokala kompetensbehov. Det här är också något som har nämnts tidigare från talarstolen. Vi behöver ha yrkeshögskolan i hela landet.

Riksrevisionen konstaterar i en rapport att yrkeshögskolan i stort lever upp till de förväntningar som riksdagen har på utbildningsformen. Man anser att de utbildningar som yrkeshögskolan erbjuder efterfrågas på arbetsmarknaden men konstaterar också att det finns delar av yrkeshögskolan som fortfarande kan och bör utvecklas.

Därför har det rekommenderats att regeringen ska utreda ett gemensamt antagningssystem för att alla som vill gå på en yrkesutbildning ska kunna göra det. Dessutom vill Riksrevisionen att Myndigheten för yrkeshögskolan ska utveckla och effektivisera handläggningen av ansökningar om att anordna en utbildning inom yrkeshögskolan. Man har också nämnt frågan gällande jäv i verksamheten.

I regeringens svar till skrivelsen om Riksrevisionen rapport skriver man att en utredning har tillsatts. Vi är nöjda med regeringens svar i det avseendet.

Fru talman! Om Sverige ska satsa på att bli en grön industrination där arbetstillfällena skapas genom gröna investeringar i till exempel järnväg och bostadsbyggande måste vi vara överens i riksdagen om att yrkeshögskolan har en avgörande roll. Jag tror också att vi är överens om den frågan. Låt oss utveckla denna utbildningsform tillsammans!

Med det sagt ställer vi oss bakom regeringens svar.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 23 februari.)

§ 13 Ersättningsrätt och insolvensrätt

Civilutskottets betänkande 2021/22:CU7
Ersättningsrätt och insolvensrätt
föredrogs.

Anf. 124 SANNE LENNSTRÖM (S):

Fru talman! Den största brottsofferreformen på 20 år – så sa justitieminister Morgan Johansson då han i går presenterade flera olika reformer för att stärka brottsoffrens ställning.

Fler ska kunna få kränkingsersättning, och ersättningen till brottsoffer ska ökas så kraftigt att den i flera fall kommer att fördubblas. En sådan ersättning kommer att vara anhörigersättning, som kommer att kunna utgå för den som har förlorat en anhörig vid exempelvis mord.

Vi rättar också till något som i betänkandet är ett tillkännagivande: Vi tar bort utmätningförbudet när någon har suttit frihetsberövad, till exempel på grund av för lång häktningstid som inte har lett till åtal. Det betyder att brottsoffer nu får större möjlighet till utmätning av gärningspersonernas tillgångar.

Denna fråga var medialt uppmärksammas i höstas, då en person dömd för våldtäkt fick ett oerhört stort belopp i frihetsberövandeersättning eftersom han i efterhand bedömdes vara minderårig och hade suttit i fängelse för länge. Beloppet gick sedan inte att utmäta, så brottsoffret kunde inte få sina pengar från gärningspersonen. Det här sticker i ögonen på dem som har varit utsatta för brott. Det är inte rimligt.

Men med den lagstiftning som regeringen nu går fram med hade den här personen inte fått ett öre. Det är så det ska vara. Brottsoffren förtjänar denna kraftiga höjning. Ersättningarna och pengarna ska kunna utmätas från de kriminella. Det är inte mer än rättvist, och för många brottsoffer är det här också en viktig fråga om upprättelse.

Vi vill gå fram med förändringarna så att lagändringen om ändrad företrädesordning vid löneutmätning föreslås träda i kraft den 10 september i år och övriga lagändringar den 1 juli i år.

Att fler partier välkomnar detta förslag är naturligtvis mycket positivt. Men ett tillkännagivande ändrar inte det faktum att presskonferensen hölls i går och att regeringens beslut kom i dag. Det är alltså en vansinnigt öppen dörr som sparkas in här.

Vi yrkar därför bifall till vår reservation 2.

Fru talman! Alla kan vi gå vägar i livet som leder till att vi hamnar i en skuldfälla. Det kan handla om skilsmässa, spelmissbruk eller arbetslöshet. Det kan också handla om att man helt enkelt saknar redskapen för att kunna skapa sig en god ekonomisk tillvaro. Men det är också något vi som samhälle ständigt måste förebygga.

På Kronofogdens hemsida går det att läsa en artikel med rubriken ”Historiskt få skuldsatta – men rekordstort skuldberg”. Antalet personer med skulder hos Kronofogden har inte varit så litet på över 30 år. Enligt myndighetens analytiker beror det på att skulderna till staten som har att göra med exempelvis radio- och tv-avgift har försvunnit och att den ekonomiska återhämtningen har varit stark. Det betyder att regeringens ekonomiska politik under pandemin har fungerat som en effektiv krockkudde.

Minskningen av antalet skuldsatta är en trend som vi ser i alla län. Men även om det är positivt att antalet personer i registret minskar är det naturligtvis problematiskt att skulderna ökar för den grupp som är skuldsatt. Ju längre tid du har haft ett skuldberg över dig, desto svårare är det att komma ur det.

Som regering har vi tagit flera steg för att komma bort från problematiken med överskuldssättningen. Vi har gjort budget- och skuldrådgivning till en obligatorisk verksamhet för kommunerna, vilket har underlättat skuldsanereringen. Vi har infört rätetakt, och vi har stramat åt spelmarknaden.

I höstas tillsatte vi en utredare som ska ge flera förslag för att motverka överskuldssättningen. Direktiven är generösa, och utredare Flossing ska återkomma med förslag om skuldregister och åtgärder för att skuldsatta lättare ska kunna betala tillbaka. Vi ska också granska marknaden för konsumentkrediter i stort, för det är viktigt att poängtera att kreditgivarna har ett stort ansvar här. Det är väldigt enkelt i dag att handla på kredit, men för vissa konsumenter fungerar inte detta system.

Jag ser fram emot en utredning som lämnar många starka förslag för att minska den överskuldssättning vi i dag ser i vårt land. Utredningen ska redovisas före den 3 maj 2023.

(Applåder)

Anf. 125 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Under hösten översvämmades vi av inlägg på sociala medier om den man som fått 840 000 kronor i skadestånd. Han hade dömts för människorov, för två fall av grov våldtäkt och för försök till utpressning. Att vart och ett av dessa grova brott borde ha gett ett mycket långt fängelsestraff är nog den allmänna uppfattningen. Mannen dömdes först som vuxen men fick senare sin ålder nedskrivet och därmed också ett mycket kort straff i förhållande till brotten. Ett så kort straff som två års fängelse för alla dessa brott sammanvägt blev den slutliga domen.

Efter att ha tillbringat så lite som två år och åtta månader i fängelse är mannen alltså inte bara fri; han får också ett skadestånd på 840 000 kronor. Anledningen till denna ersättning är att han har suttit i fängelse längre än vad straffet slutligen blev.

Tyvär är det här fallet inte unikt. Det förekommer relativt ofta att kriminella får stora ersättningar efter att ha varit frihetsberövade. Då handlar det oftast just om att de har suttit för lång tid i förhållande till det straff som slutligen fastställts.

Vi fick nyss höra här att den här mannen med de nya reglerna inte skulle ha fått ett öre. Samtidigt fick vi höra att man skulle kunna få dubbelt så mycket i ersättning. Det intressanta är att regeringen ofta kastar ur sig saker på presskonferenser som sedan inte riktigt stämmer med vad som slutligen kommer i text och i förslag.

Det som verkligen retar människor är just att det betalas ut stora ersättningar av våra skattepengar till kriminella. Att dessa pengar dessutom undanhålls från utmätning är bara ytterligare ett problem.

Samtidigt som den kriminella personen får stora belopp nekas brottsoffer i dag att få ut sin ersättning för de brott personen har begått mot dem. Brottsoffer tvingas vända sig till Kronofogden och därefter till Brottsoffermyndigheten eller något av de företag som tjänar pengar på vårt krångliga tillvägagångssätt för brottsoffer. Jag hörde inte heller något om att just det tillvägagångssättet skulle ändras nämnvärt. Det är ju ganska märkligt att man som brottsoffer själv ska driva in sin skuld medan den kriminelle får pengarna utbetalda av staten och inte alls behöver vända sig till Kronofogden.

Nu fick vi höra att det inte ska gå ut ett öre. Jag tror dock att när vi ser den slutliga lagtexten kommer det att vara som vanligt: mycket skrik för lite ull.

Vårt system hittills skyddar definitivt den kriminelle på bekostnad av brottsoffret. När det gäller det faktum att kriminellas pengar undanhålls från brottsoffer och inte kan utmätas, det så kallade utmätningförbudet, har en majoritet i utskottet ställt sig bakom ett förslag till tillkännagivande till regeringen. Det är klart att man kan kalla det för att slå in öppna dörrar.

Man ska också komma ihåg att vi sverigedemokrater vill gå längre än så. Det är inte bara brottsoffer som ska kunna ta del av dessa pengar, utan vi menar att alla skulder ska kunna drivas in från de här pengarna.

Det är orimligt att kriminella får ersättning när de är skyldiga till brott. Självklart ska ersättning utgå om man är helt oskyldig och är frihetsberövad utan anledning. Det bör dock vara möjligt att helt neka ersättning om någon är skyldig till ett brott men efter överklagande får straffet sänkt. Så är det inte i dag.

När det gäller just den delen fick vi inte någon majoritet i utskottet att ställa sig bakom detta. Vi försökte först lyfta fram det som ett initiativ i utskottet, men då hänvisades det till att det redan fanns i motionsyrkanden. När vi sedan behandlade motionsyrkandena slutade det med att det bara fanns två partier som ställde sig bakom reservationen, den reservation som säger att man inte ska få ersättning om man har begått brottet.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis yrka bifall till reservation 1 och hoppas att den får stöd av fler partier vid omröstningen.

Anf. 126 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Kampen mot kriminalitet har fått en rättmätig plats i den politiska debatten just nu och finns med i det här betänkandet, som behandlar motioner om ersättnings- och insolvensrätt.

För mindre bemedlade personer som har dragit på sig skulder kan de beslut vi fattar här i dag vara livsviktiga. Det är också viktigt för dem som lånat ut pengar eller sålt en vara eller en tjänst att vi har en ordning så att de kan återfå sina pengar genom utmätning och så att den som har hamnat i skuld kan återbetala den genom att beviljas skuldsanering.

Brottsoffren ska inte behöva vänta på sina pengar för att det finns begränsningar för hur en utmätning kan göras. Det har varit viktigare att en förövare får behålla sitt skadestånd för frihetsberövandet än att brottsoffret ska få ersättning för skadan.

Utmättningsförbudet, fru talman, ska ersättas av en ordning där ett brottsoffer prioriteras. Inga tillgångar ska anses vara så privata att de inte kan utmätas. Vi välkomnar en ny lag, men vi vill pressa regeringen ytterligare med ett tillkännagivande. Det gör inte ont att sparka in dörrar, särskilt inte om de är öppna.

Detsamma gäller åtgärder för effektivare utmätning. Man måste kunna göra distansutmätning möjlig. Man ska kunna utmäta tillgångar också när de inte är tillgängliga. Det kan till exempel handla om en bil som någon annan använder eller som står registrerad på en bilmålvakt. För att kunna göra en sådan tillgång utmätbar krävs det samarbete mellan olika myndigheter och insyn i register, till exempel bilregistret, samt bankfack, bankkonton och annat. Det vill vi i Centerpartiet göra, och det framgår också om man läser vårt särskilda yttrande.

Till sist, fru talman, vill jag yrka bifall till Centerpartiets reservation nummer 7.

Skuldsaneringslagen trädde i kraft 2016. Den baserades på en utredning som föreslog en snabbare skuldsanering än vad som nu gäller. Fem år är en lång tid jämfört med de tre år som utredaren föreslog och som vi i Centerpartiet fortfarande står bakom. Den som är i skuld ska så snabbt som möjligt kunna bli fri och påbörja ett liv där man kan ha tillgång till hela sin lön för att konsumera, köpa kläder och leksaker till sina barn, kanske åka på semester, ta lån i bank och ansöka om kreditkort.

Det är inte alltid skuldsättningen beror på vårdslös överkonsumtion eller liknande. Det kan handla om personliga tragedier, företagsdrömmar som gått i kras, skilsmässor, sjukdom eller andra faktorer som man inte kunnat påverka. För de flesta är det nog viktigare att snabbt bli skuldfri än att ges tre betalningsfria månader.

Fru talman! Den som är i skuld ska snabbt komma på fötter. Den som förlorat pengar ska kunna få dem tillbaka genom utmätning. Den som lidit skada av en brottslig handling ska ha rätt till en ersättning som utmäts från förövaren. Den som är dömd för brottet ska inte kunna komma undan sitt ansvar.

Anf. 127 JON THORBJÖRNSSON (V):

Fru talman! Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation 10.

Alla är överens om att samhället inte tjänar på den överskuldsättning som är ett växande problem i vårt land. Några skor sig på att folk hamnar i skuldfällan, men för samhället och för människan bakom skulderna är det

en dyr historia. Samhällets kostnader för överskuldssättningen kan vara så stora som 30 till 50 miljarder per år. Det är gigantiska summor. Och den skuldsatte får, förutom att leva på existensminimum, betala med sämre hälsa och kortare livslängd. Dessutom blir många vardagssaker mycket svårare när man har en betalningsanmärkning och finns hos kronofogden, till exempel att få hyra en bostad eller skaffa ett telefonabonnemang.

Men det finns de som tjänar på att människor hamnar i skuldfällan. Stora förmögenheter byggs upp hos ett fåtal när skuldberget växer. För skuldberget växer. Cirka 400 000 svenskar är i dag överskuldssatta, och de senaste tio åren har skuldberget vuxit till rekordhöga 94 miljarder. Det är en ökning med 30 miljarder under den tioårsperioden, och det finns inget som tyder på att den dystra utvecklingen kommer att stanna av.

Fru talman! Det är positivt att riksdagen 2018 beslutade att skärpa lagstiftningen kring snabblån, bland annat genom att införa räntetak och kostnadstak. Då försvann de värsta avarterna. Tyvärr är dessa åtgärder inte tillräckliga. Utvecklingen fortsätter att gå åt fel håll, och mer måste göras för att skydda de allra mest utsatta konsumenterna.

De som tar snabblån är oftast familjer och personer med svag ekonomi och lägre återbetalningsförmåga, vilket är något som i förlängningen kan leda till att de hamnar i en skuldfälla och riskerar att fastna i överskuldssättning.

Det finns ett klassperspektiv i frågan. Bland dem som drabbas av överskuldssättning är bland annat låginkomsttagare, ensamstående, sjukskrivna och arbetslösa överrepresenterade. Människor som redan har det svårt på grund av neddragningar i välfärden, bostadsbrist och osäkra anställningar får det ännu svårare.

Fru talman! Vi har nyss passerat det som brukar kallas årets fattigaste månad. Ibland kan det vara en tuff start på det nya året, men året kommer inte att bli bättre med ett antal snabblån i bagaget. Och som vanligt, tyvärr, är lånereklamen massiv. Den finns överallt – på internet, på radio, i busskurer och på tv. Senast häromdagen fick jag ett mejl med den eleganta rubriken: Låna upp till 600 000 kronor – du får besked samma dag.

För några få finns det stora pengar att tjäna på lånecircusen medan människorna och samhället får ta smällen. Det är höga kostnader och risker, men vilka är det som står för kostnaderna och riskerna? När kunderna har fastnat i skuldfällan garanterar staten att lånebolagen får tillbaka pengarna. Det kan till och med vara en affärsidé för kreditgivarna, enligt Kronofogden. Om man kan få någon att bli långvarigt skuldsatt för ett mindre belopp kan man få in räntepengar under många år.

I arbetet med att driva in pengarna har låneföretagen god hjälp av en statligt finansierad indrivningstjänst, just Kronofogden. På topplistan över myndighetens största kunder finns en rad så kallade nischbanker. Bara fem av de största kreditbolagen skickade förra året 157 000 människor till Kronofogden, enligt en sammanställning i Dagens industri.

I dag kan även hårt skuldsatta låna pengar eftersom många långgivare slarvar med kreditprövningen. Konsumentverket har granskat ett fyrtiotal bolag sedan 2012. I många fall struntar låneföretagen i att ta in uppgifter om kundernas inkomster och utgifter innan de lånar ut. Men trots att det saknas grundliga kreditprövningar löper dessa bolag liten risk eftersom Kronofogden fungerar som en garant för att lånebolagen ska få tillbaka sina pengar även efter en slarvig kreditprövning.

Därför vill Vänsterpartiet att långgivare som inte gjort tillräckliga kreditprövningar ska tvingas ta ett eget ekonomiskt ansvar vid indrivningen av skulderna och betala för indrivningen. Det är dags att de tar en del av risken själva.

Fru talman! "Aldrig tidigare har det varit så snabbt och enkelt att låna pengar. Vi lever i ett samhälle som är uppbyggt kring lån och skulder, och att handla och spela på nätet." Detta är ett citat från en enhetschef på Kronofogdemyndigheten.

Starkt bidragande orsaker till överskuldsättningen i dag är konsumtionslån och en aggressiv marknadsföring av snabb lån och blancolån med höga räntor. Fler och fler varor går att köpa på avbetalning, och marknadsföringen från kreditgivare som lockar med snabba pengar till konsumtion och lån utan kreditupplysning är stor.

Låneföretagen har en affärsmodell som bygger på högt risktagande men med höga räntor på upp till 40 procent. Då kan man gå med vinst även om låntagaren inte kan betala tillbaka det lånade beloppet. Det innebär att en person som egentligen inte borde få lån på grund av hög risk för betalningsproblem ändå får lån, och låntagaren riskerar att bli fast i skuldsättningen under lång tid då man bara betalar räntor och avgifter.

Fru talman! SVT Nyheter rapporterade nyligen om en kvinna som sitter fast i skuldfällan. När de tittade på tre av hennes skulder visade det sig att hon hade betalat 150 000 kronor mer än vad hon en gång lånat för. Och nästan allt hade betalats på räntor och avgifter. Skulderna hade knappt ändrats. Det är inte rimligt.

Kronofogdemyndigheten menar att det är ett systemfel att man alltid ska betala på räntor och avgifter först. Bara om pengarna räcker går det att betala av på grundskulden, alltså det belopp som en gång lånades. Man uppskattar att cirka 34 000 människor av dem som har löneutmätning redan har betalat av lånet som de en gång tog. Trots det sitter de fast med fortsatt löneutmätning och skulder som inte minskar. Dessutom gynnas kreditgivare med höga räntor på bekostnad av mer måttliga skuldägare med låga räntor.

I överskuldssättningsutredningens betänkande *Överskuldssättning i kreditsamhället?* lyftes ett förslag om att avräkningsreglerna i utsökningsbalken skulle ändras så att låntagaren först betalar av på kapitalbeloppet och därefter räntor. På detta sätt kan låntagaren snabbare bli skuldfri, och skulden minskar hela tiden även om den skuldsatta bara kan betala ett litet månadsbelopp, och det blir därmed mindre attraktivt för långgivarna att ta stora risker i sin verksamhet.

Därför har Vänsterpartiet lagt ett förslag som innebär att avräkningsreglerna för skuldsatta som hamnat hos kronofogden ändras så att kapitalskulden betalas före kostnads- och ränteskulderna.

Fru talman! Svensk Inkasso menar att detta skulle leda till försämrad betalningsmoral. Men det handlar inte om att människor plötsligt kan köpa allt de vill och sedan bara strunta i att betala. Det handlar om att komma till rätta med dålig utlåningsmoral. Vi vill inte att människor ska låsas in i evighetsskulder och utnyttjas. Vi behöver rensa upp i en lånebransch som har gått över styr.

Anf. 128 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Först vill jag säga att jag är väldigt glad att regeringen har lovat att se över utmätningsförbudet. Jag tycker att det är lovvärt. Jag tror också att det är moraliskt rätt. Ett brottsoffer som inte får ut sin ersättning känner nog att det är väldigt konstigt om förövaren får ett skadestånd och man inte kan få ta del av det på ett eller annat sätt. Det är alltså väldigt glädjande. Jag står ändå bakom det tillkännagivande som finns i betänkan-det, för jag tror att det är nödvändigt att trycka på i frågan, även om jag hoppas att detta kommer att hända.

Hur viktig är en stark ekonomi för en nation? Det kan man fundera på. Och hur stark ekonomi har egentligen Sverige? Statsskulden uppgick till 1 203 miljarder kronor i slutet av januari månad. Skuldkvoten, det vill säga statsskulden som andel av bnp, har under senare år minskat till lite drygt 20 procent. På 90-talet var den uppe på 60 procent och till och med 70 procent. Den har alltså minskat väldigt mycket. I en internationell jämförelse anser man att det är en väldigt bra och stark ekonomi som Sverige har.

En stark ekonomi ger nationen handlingsfrihet att vidareutveckla lan-det men även att kunna satsa när tider kommer som behöver det, till exem-pel under coronaperioden då vi som nation lade rätt mycket medel på att stötta företag.

Jag vill påminna om att lika viktigt som det är med en stark ekonomi för landets oberoende och handlingsfrihet är det med en stark privateko-nomi för familjen. Men sedan mitten av 90-talet är trenden att de svenska hushållens skulder har ökat mer än inkomsterna. Svenskarnas skulder lig-ger långt över EU-snittet. Enligt siffror från SCB är vi som personer de näst mest skuldsatta i hela Europa.

Skuldsättning behöver i och för sig inte vara ett problem, men obser-verar man utvecklingen av hur många som hamnar hos kronofogden, som vi har hört om här tidigare, och den totala skulden får man en uppfattning av hur allvarlig situationen är. År 2011 var det totala skuldbeloppet hos Kronofogden 62 miljarder. Tio år senare var det 94 miljarder, det vill säga det har skett en ökning med 52 procent.

Enligt statistik från Kronofogden är antalet personer som är hos krono-fogden historiskt lågt, som vi hörde, men skulderna per person är allt större.

Hög skuldsättning drabbar den enskilde genom minskad rörlighetsfri-het och minskad möjlighet att motverka en tillfällig händelse. Och vi ska inte glömma den psykiska statusen när man hamnar i en sådan här situa-tion. Den kan vara både påfrestande och skadlig. Denna situation är för den enskilde ohållbar i längden. Många behöver skuldsanering så snart det är möjligt för att kunna återgå till ett normalt ekonomiskt liv. Men skuld-sanering är ingen quickfix.

Kriterierna för att få skuldsanering är dessutom hårda. Många som är i en väldigt utsatt situation kommer faktiskt aldrig på fråga. Allra helst unga med ekonomiska bekymmer av stora mått kan inte möta de kriterier som vi har satt upp för att skuldsanering ska kunna inledas.

Jag menar att vi måste arbeta mer med överskuldsättningen. I vår re-servation skriver vi att det är viktigt att förkorta gäldenärernas totala över-skuldsättningsperiod så att de så snabbt som möjligt kan bli ekonomiskt rehabiliterade och inte bara ekonomiskt rehabiliterade utan även psykiskt

rehabiliterade, så att de kan komma tillbaka till ett mer normalt samhälls-
liv.

Vi anser att skuldsaneringsperioden bör kortas från i dag normala fem
år till tre år. Denna isolerade åtgärd kommer givetvis inte att hjälpa. Vi
behöver ta fler steg för att hjälpa den som kommit in i denna nedåtgående
spiral men även hjälpa till genom förebyggande åtgärder så att inte fler
hamnar där. Jag hoppas att vi kan hjälpas åt med det.

Med det yrkar jag bifall till reservation nummer 7.

Anf. 129 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! En bärande del i vår rättsordning är rätten till skadestånd.
Det är det sätt samhället har för att se till att den som har lidit ska få kom-
pensation, oavsett om det rör sig om olycksfall, försummelse eller brott.
Men det är också kompensation om man exempelvis har blivit utsatt för
felaktig behandling av rättsstaten eller andra myndigheter.

Pengar kan aldrig läka sår, men de kan ge upprättelse och underlätta
rehabilitering. Rätten till skadestånd och skadeståndens storlek är också
ett sätt att uttrycka det allmänna rättsmedvetandets vilja att kompensera.
Jag kan inte nog understryka detta, fru talman. Det vi i dag debatterar är
hur vi som rättsstat ser på kompensation för lidande. Men debatten handlar
också om hur vi värderar skador och lidande när de ställs mot varandra.

Det här är svåra frågor. De utsätter vår etik och vår moral för pröv-
ningar. Som valda lagstiftare ställer våra uppdragsgivare, väljarna, krav på
oss att kodifiera det allmänna rättsmedvetandet på ett sätt som folket kan
identifiera sig med.

Fru talman! I augusti förra året blev ett rättsfall vida uppmärksammat
i medierna. Det rörde en man som under tortyrliknande förhållanden hade
våldtagit två olika kvinnor vid två olika tillfällen och för det dömts till
fängelse. Men efter prövning i Högsta domstolen ansågs han ha en lägre
ålder än domstolen hade förutsatt och hade därför suttit längre i fängelse
än befogat. Justitiekanslern beviljade därefter mannen ett skadestånd på
840 000 kronor.

Det finns mycket i det här fallet som illustrerar snedheterna i den
svenska rättsordningen, från orimligheten i den så kallade ungdomsrabat-
ten till domstolarnas hantering av åldersfrågor. Men det är ämnen för andra
riksdagsdebatter.

Det finns dock en viktig detalj som illustreras i det här fallet som berör
just det vi debatterar här i dag. Det gäller att vi inte tolererar att man lider
skada av brott eller för den delen av felaktig behandling men också hur vi
värderar olika människors lidande, även när den värderingen sätter vår mor-
al och etik på prov.

I en artikel i Expressen den 20 augusti förra året berättade ett av man-
nens offer att hon fått ut 3 000 kronor i skadestånd av staten. Trots att gär-
ningsmannen var skyldig kvinnan pengar i skadestånd hade hon inte fått
någon del av hans rekordskadestånd. De 840 000 som gärningsmannen
hade fått i skadestånd var nämligen skyddade från utmätning.

Fru talman! Det handlar om 3 000 kronor mot 840 000 kronor, 3 000
mot 840 000, 3 mot 840, 1 mot 280. För varje krona som kvinnan, brotts-
offret, hade fått ut i skadestånd fick mannen, den skyldige, ut 280 kronor.

Fru talman! Det här är en anomali i den svenska rättsordningen. Den
är helt obegriplig. Den rådande ordningen säger alltså att samhället anser

att gärningsmannens rätt till skadestånd är större än hans offers rätt till skadestånd. Den säger, för att tala klarspråk, att om en kvinna utsätts för tortyrliknande våldtäkt av flera män, om hon hålls fången, förnedras och misshandlas, anser rättsstaten Sverige att männen som begick de brotten har större rätt till skadestånd om de hålls felaktigt frihetsberövade än kvinnan som hölls frihetsberövad av våldtäktsmännen har rätt till sitt skadestånd.

Gärningsmannens lidande av att ha suttit inlåst på en svensk kriminalvårdsanstalt för länge är viktigast att ersätta. Kvinnans lidande av att ha blivit misshandlad, våldtagen och inlåst av samme man är inte lika viktigt, enligt rådande ordning. En våldtagen kvinna får 3 000 kronor. Hennes våldtäktsman får 840 000 kronor. För varje krona hon får ut får han ut 280 kronor.

Fru talman! När man läser om sådana här fruktansvärda rättstillämpningar kan man kanske tro att det rör sig om olycksfall i arbetet, en fel-tolkning av rättspraxis eller en konsekvens som ingen har tänkt på. Man hoppas nästan att det helt enkelt bara har blivit fel. Tyvärr är det inte så, fru talman – tvärtom.

Vi moderater har flera gånger påpekat att den här konsekvensen finns i lagstiftningen och att den är fullständigt orimlig. Senast i förra årets behandling av just det här motionsbetänkandet i kammaren konstaterade jag i den här talarstolen att lagstiftningen såg ut på det här sättet och att den måste ändras. Det var i april förra året, fyra månader innan rekordskadeståndet uppmärksammades.

Min enda tolkning av att den inte har ändrats är att regeringen i grunden har tyckt att nuvarande rättsordning har varit bra. Regeringen och en majoritet i riksdagen har ansett att gärningsmannens rätt till skadestånd faktiskt ska vara större än brottsoffrets rätt, att våldtäktsmannens rätt ska vara större än våldtäktsoffrets.

Regeringen har i vilket fall ställt sig likgiltig till rådande ordning och har inte prioriterat att ändra lagstiftningen. Det var först i går som justitieministern aviserade att det ska komma en proposition, som vi nu väntar på. Det är verkligen med andan i halsen man säger ”Vi gör redan detta”, dagen innan vi ska debattera det i kammaren. Det är bra att en proposition kommer, om än sent omsider.

Utredningen som ligger bakom lagrådsremissen har dock endast tittat på skadestånd vad gäller frihetsberövanden. Andra skadestånd som en gärningsman får kommer också fortsättningsvis att vara skyddade från brottsoffrens fordran. Där är gärningsmannens rätt fortfarande starkare än brottsoffrets rätt, enligt regeringens förmenande.

Fru talman! I grunden behövs en helt ny syn på brottsoffers rätt till skadestånd men också på hur skadestånd till gärningsmän döms ut. Nuvarande rättsordning är helt enkelt inte rimlig. Dess konsekvenser blir vidriga. Det är inte en rättsordning jag som moderat vill ska råda. Den är inte i enlighet med min uppfattning om moral eller etik. Den är inte heller i enlighet med det allmännas, väljarnas, rättsuppfattning.

Att riksdagen nu kan driva regeringen framför sig mot ett första steg mot att ändra de här absurditeterna är rätt och riktigt. Men det är sorgligt att det ska ske först efter att systemet har gått fullständigt i baklås.

Fru talman! Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 130 ANGELICA LUNDBERG (SD):

Fru talman! Inget annat parti har så mycket politik när det kommer till överskudsättning och insolvens som Sverigedemokraterna har. I detta betänkande står vi bakom sex av totalt tio reservationer. Lite längre fram i vår kommer vi att debattera konsumentpolitik. Även där har vi en rad olika förslag för att förbättra för konsumenter på finansmarknaden. Dessa är en del av det kraftfulla åtgärdsprogram som vi lanserade i höstas för att komma till rätta med överskudsättningen på riktigt.

Varför är vi då så måna om att få bukt med den osunda skuldsättningen? Jo, det är för att överskudsättning är ett stort och allvarligt problem som drabbar både den enskilda och samhället. Över 400 000 personer har skulder hos kronofogden, och skuldberget växer snabbt. Vid årsskiftet uppnåddes en ny rekordnivå på 94 miljarder kronor. Ökningen är hela 7 miljarder sedan förra året – motsvarande 20 miljoner om dagen.

Attityden hos unga gällande skulder som härrör från spelande och konsumtion är oroande. Experter har länge varnat för effekterna av den ökande överskudsättningen, men regeringen har trots detta gjort mycket lite för att vända trenden.

Finansmarknadsministern har tyvärr valt att avstå från att delta i denna viktiga debatt i dag, men av svar på skriftliga frågor som jag har ställt framgår det att regeringen inte har för avsikt att agera innan den utredning som tillsattes i höstas är klar med sitt arbete. Det beräknas ske först i maj 2023. Fram till dess kan vi alltså bara titta på medan skulderna växer och den psykiska ohälsan, som drabbar de skuldsatta, breder ut sig. Jag är bekymrad, fru talman, över att inte fler partier tar den här frågan på allvar.

Skuldsanering är en sista utväg när situationen blivit helt ohållbar. Syftet är att ge den skuldsatte möjlighet att lösa sina ekonomiska bekymmer. Antalet personer som beviljas skuldsanering och som därmed är på den nedersta botten när det gäller ekonomin ökar – det är nu historiskt höga nivåer. År 2021 fick 12 000 personer sin ansökan godkänd, och antalet som ansöker om skuldsanering har ökat med nästan 600 procent sedan 2005.

När en skuldsanering är avslutad har borgenären i genomsnitt fått tillbaka 11 procent av sina pengar. Resten, 89 procent, skrivs av. En borgenär kan vara staten eller ett företag. Men det kan också vara en enskild person, kanske ett brottsoffer. Är det då rimligt att en sådan skuld avskrivs och aldrig betalas ut? Jag tycker inte det, tvärtom. Det är fullständigt uppåt väggarna att ett offer som blivit tilldömd ett skadestånd efter att till exempel ha blivit våldtagen eller misshandlad mister hela eller delar av skadeståndet på grund av att gärningsmannen beviljats skuldsanering. Lagen måste därför ändras så att skulder som härrör från brottslighet inte omfattas av skuldsanering.

Fru talman! Det är bra att utskottet nu föreslår ett tillkännagivande gällande utmätningförbudet. Men Sverigedemokraterna vill gå längre. Vi vill att allt tilldömt skadestånd ska likställas med andra utmätningbara tillgångar. Den som har en skuld hos kronofogden och som får in pengar ska använda dessa till att betala av på skulden oavsett vem skulden är till och även om pengarna har kommit från ett tilldömt skadestånd. Allt annat strider mot den grundläggande principen om att göra rätt för sig.

Vad gäller skadestånd till någon som suttit frihetsberövad för ett brott som man alltså är dömd för ska den möjligheten helt avskaffas även om

själva frihetsberövandet varit längre än den tid som det slutgiltiga straffet sedan utgör. Våldtäktsmän ska inte få skadestånd.

Vi behöver i stället återuppbygga Sverige som en stolt nation, där det är självklart att göra rätt för sig och där kriminella sätts bakom lås och bom och inte belönas med provocerande stora skadestånd.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 23 februari.)

Prot. 2021/22:68

17 februari

Ersättningsrätt och
insolvensrätt

§ 14 Associationsrätt

Associationsrätt

Civilutskottets betänkande 2021/22:CU11

Associationsrätt

föredrogs.

Anf. 131 OLA MÖLLER (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till vår reservation nummer 1. I övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Det ska vara lätt att starta företag. Det ska vara lätt att driva företag. Detta mantra har sköljt över Sverige i en liberaliseringsvåg under många, många år. Regler har tagits bort. Plikter har strukits. Ansvarsutkrävandet har gjorts svårare. Sänkt aktiekapital, slopad revisionsplikt och världens mest liberala system för arbetskraftsinvandring är några exempel på detta.

Gång på gång har olika intressenter varnat och lyft problemen med detta. Riksrevisionen har kritiserat. Byggmärknadscommissionen har avlagt rapport. Fair Play Bygg har larmat. Många fler har lyft bristerna, pekat på problemen och önskat bättring.

Många saker har gjorts. Frågor om bolagsmålsvakter har adresserats av myndigheter i samverkan. Regeringen har tillsatt en ytterligare utredning för att skärpa reglerna. Lagar om människo- och arbetskraftsexploatering har införts och skärpts. Så sent som i förra veckan föll den första domen gällande det senare fallet. Sekretessreglerna mellan myndigheter har lättats upp. Och vi fortsätter att se över om det kan göras mer. Myndighetssamverkan sker nu i en helt annan uträkning än tidigare och är mycket mer systematiserad, bland annat i min hemstad Helsingborg. Tillgångar för kriminella beslagtas, och möjligheter att utnyttja bostadsrätter och andra tillgångslag för att tvätta pengar har stoppats.

Tiden har helt enkelt sprungit ifrån den tokliberala ordning som alliansregeringen införde, och det är mycket välkommet.

Fru talman! I ljuset av dessa erfarenheter blir jag faktiskt förvånad och rent ut sagt häpen över ett av de förslag som ligger på bordet i dag. Sverigedemokraterna föreslår att vi ska avskaffa kravet på att räkenskaper ska förvaras i landet.

I dag måste företag ha sina räkenskaper fysiskt i Sverige, om det inte finns särskilda skäl för undantag. Så är det eftersom det kan uppstå stora problem vid till exempel konkurser, en skatterevision eller en förundersökning vid misstänkt brottslighet om inte räkenskaperna finns tillgängliga i landet. Att Sverigedemokraterna vill avskaffa det kravet är häpnadsväckande, av två skäl.

Det första skälet är rent ideologiskt. Ett nationalistiskt parti som påstår sig sätta svenska intressen främst menar att företag ska få skicka räkenskaper till vilket land som helst, när det dessutom ligger i svenska intressen att räkenskaperna är i Sverige. Sverige först, men inte när det kommer i konflikt med företagens intressen – det är en paroll som jag bjuder Sverigedemokraterna på inför valrörelsen.

Den skulle rimma rätt bra också med övriga ställningstaganden som Sverigedemokraterna har gjort. När det gäller frågan om vinster i välfärden är det företagen som gynnas. Jag tänker på friskolor som mäter flickors kjuvar. Riskkapitalister går runt med linjaler och kollar läget. Det är också något som Sverigedemokraterna gillar. Att skyddsombud inte ska få tillträde till arbetsplatserna är helt i företagens intresse. Det ligger i linje med detta, fru talman.

Detta leder mig in på det andra skälet till att Sverigedemokraternas förslag är märkligt. Vi har tidigare hört Sverigedemokraterna säga att de är ett parti som vill stoppa brottsligheten och stärka brottsbekämpningen. Här lägger de fram ett förslag som undergräver möjligheterna för polisen, Skatteverket, Kronofogden, Ekobrottsmyndigheten och många andra att faktiskt beivra och stoppa brottslighet.

Hela argumentationen kring lagstiftningen om att räkenskaperna ska finnas i Sverige bygger på att vi inte ska underlätta för kriminella att blåsa svenska folket eller för kriminella att begå illdåd mot individer, företag och vårt samhälle i stort.

Vi kunde nyligen läsa om ett växlingskontor här i Stockholm som hade tvättat pengar, uppemot en kvarts miljard, under tio år. 16 individer och kriminella nätverk hade varit inblandade. Att säga till dessa kriminella att det är helt okej att ta räkenskaperna till Ryssland eller Caymanöarna är som att ge räven nyckeln till hönsgården.

Som tur är har resten av kammaren fattat detta, och Sverigedemokraterna står ensamma i sina försök att hjälpa kriminella att äta sig in i vårt samhälle och sprida sitt gift. Jag tycker att vi ska komma ihåg det nästa gång Sverigedemokraterna står i den här talarstolen och säger att de är tuffa mot gängen och vill göra det bättre för vanligt folk. Nej – de vill göra det bättre för företagen.

Sverigedemokraternas paroll lyder: Sverige först men inte när det kommer i konflikt med företagens intressen! Man kan bara konstatera att den där bjudlunchen som Svenskt Näringsliv hade för ett antal år sedan verkligen har börjat löna sig.

För övrigt anser jag att den här tillkännandegivandebevingon som framför allt fem partier, med Moderaterna och Sverigedemokraterna i spetsen, sysslar med i kammaren är trams. Vi hörde det i den förra debatten, och vi ser det återigen här. Regeringen jobbar med frågan om bolagsmålsvakter och har till och med satt igång en utredning. Att då försöka visa på något slags politisk handlingskraft genom att sparka in fullständigt vidöppna dörrar är bara politisk teater och inget annat.

Anf. 132 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! När statsminister Magdalena Andersson den 30 november förra året läste upp sin regeringsförklaring från den här talarstolen sa hon att regeringen skulle vända på varje sten för att ”bekämpa den hänsynslösa brottslighet som idag hotar hela samhällsgemenskapen”.

Förutom att man stilla undrar varför det tog sju år att komma till den insikten är det svårt att inte känna sympati med ambitionen, fru talman. Den hänsynslösa brottsligheten som skakar vårt land hotar verkligen hela samhällsgemenskapen, för att använda statsministerns egna ord.

Den hotar tilliten mellan människor i våra utsatta områden, där kriminella strukturer försöker utöva inflytande och i mångt och mycket försöker att ersätta våra legitima samhällsstrukturer.

Den hotar det allmännas tilltro till rättsväsendets förmåga att upprätthålla lag och ordning när polisen inte kan komma och brottslingarna inte lagförs.

Den hotar den fria företagsamheten då kriminella organisationer stjälar och bedrar hederliga och laglydiga företag samtidigt som man genom avancerade brottsupplägg konkurrerar ut desamma.

Den hänsynslösa brottsligheten hotar verkligen hela samhällsgemenskapen, fru talman.

I undersökningen *Brottslighetens kostnader 2022* från Svenskt Näringsliv undersöks brottslighetens påverkan på svenska företag och jobb. Mer än vartannat tillfrågat företag har drabbats av brottslighet under det senaste året, många upprepade gånger. 6 procent av företagen har valt att avstå från en planerad investering på grund av utsatthet eller oro för brott. Nästan lika många företag har övervägt att lägga ned hela eller delar av verksamheten till följd av brottslighet.

Totalt uppskattar rapportförfattarna att kostnaderna för otrygghet och brottslighet för det svenska näringslivet överstiger 100 miljarder kronor årligen. Drygt 40 miljarder är direkta kostnader för brott, och ytterligare 30 miljarder är kostnader för säkerhetshöjande åtgärder som kameror och vaktare. De sista 30 miljarderna är uteblivna intäkter och kostnader för intrång och liknande.

För att återigen använda statsministerns ord: Den hänsynslösa brottsligheten hotar i dag hela samhällsgemenskapen.

Jag tycker att kammaren ska låta dessa siffror sjunka in, fru talman: 6 procent av alla tillfrågade företag avstår från en planerad investering på grund av otrygghet och brottslighet. Nästan lika många överväger att lägga ned verksamheten av samma orsak. Den fria företagsamheten i Sverige är bokstavligen hotad på grund av den hänsynslösa brottsligheten, inte bara på sikt utan här och nu, fru talman.

Brottsligheten mot företag är mångfasetterad. Ett stort problem är användningen av till synes lagliga bolag som fasader för kriminell verksamhet. Bolag och associationsrättsliga konstruktioner går från att vara viktiga verktyg för fritt företagande och transparent konkurrens till att bli brottsverktyg för grovt kriminella. I dag är kontrollen och informationsutbytet mellan myndigheter för svagt. Återigen, för att använda statsministerns uttryck: Här finns många stenar att vända på.

Förra året riktade riksdagen ett tillkännagivande om att Bolagsverket måste ges verktyg och möjligheter att i fler fall än i dag genomföra kontroller mot misstänkta bolagsmålverkter. I år föreslår civilutskottet att ytterligare ett tillkännagivande riktas om att bland annat ge ökade möjligheter för olika myndigheter att samverka för att stävja användandet av bolag som brottsverktyg. När regeringen inte orkar lyfta på stenar får riksdagen göra det i stället.

Fru talman! De yrkanden som ligger bakom dagens förslag till tillkännagivande lämnades in under den allmänna motionsperioden i höstas. Civilutskottets första beredning av betänkandet skedde den 16 december förra året. Några dagar senare, den 22 december, med andan i halsen och rosiga kinder – åtminstone bildligt – meddelar justitieministern att han nu tänker tillsätta en utredning med exakt samma innebörd som yrkandena.

Med den utredningen som främsta argument menar nu företrädare för Socialdemokraterna att det inte krävs något tillkännagivande. Vi gör ju redan detta, säger man upprört och kallar det hela för ”trams”.

Detta, fru talman, påminner faktiskt lite om när min sambo ringer mig och frågar om jag har kommit ihåg att fixa tvätten. ”Absolut”, svarar jag självsäkert samtidigt som jag rusar nedför trappan till tvättstugan för att sätta igång tvättmaskinen.

Hade ämnet inte varit så allvarligt hade regeringens och Socialdemokraternas agerande nästan varit komiskt.

Fru talman! Förutom den brännande frågan om att stävja bolag som brottsverktyg vill jag också lyfta frågan om att underlätta omvandlingen av enskild näringsverksamhet till aktiebolag.

Enskild näringsverksamhet, i dagligt tal enskild firma, är en smidig företagsform där man som ensam ägare är fullt personligt ansvarig. Företagsformen har stora fördelar eftersom den är enkel att registrera och administrera och passar väl för företagande i liten skala. Man kanske driver sitt företag på deltid eller är helt själv i verksamheten.

Men ju mer företaget växer, desto mindre ändamålsenlig är företagsformen, framför allt just för att man bär personligt ansvar för alla risker, inklusive betalningsansvar för lån och skulder men också därför att man inte kan ta in delägare. Man kan, grovt förenklat, säga att ju större och mer komplex en verksamhet är, desto mindre ändamålsenligt är det att driva den som enskild firma. Det här har skapat en paradox, för samtidigt är det så att ju större verksamheten är, desto mer komplicerat är det också att omvandla den från enskild firma till aktiebolag.

Det är många företag som har bildats som enskilda firmor men sedan växt ur kostymen. Det skulle nu vara mer ändamålsenligt att driva företaget i form av aktiebolag, men krångliga regelverk gör det svårt, om än inte omöjligt, att konvertera företaget till ett aktiebolag.

Det här vill vi moderater ändra på. Genom enklare regler för att omvandla enskilda näringsverksamheter till aktiebolag tror vi att fler företag skulle våga växa och utvecklas. Det här är i grunden också en jämställdhetsfråga, eftersom vi vet att kvinnor i högre utsträckning än män driver sina företag som enskilda näringsidkare i stället för i aktiebolag. Ett onödigt regelkrångel håller alltså kvar företagandet i mindre skala än det hade behövt vara. Dagens regelverk är just vad jag tror att många skulle kalla för en patriarkal struktur.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till reservation 5 och till utskottets förslag i övrigt.

Anf. 133 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Det är en intressant och mycket märklig bild av verkligheten som Ola Möller nyss målade upp.

Jag företräder ett parti som förespråkar ett regelverk som ska vara lättöverskådligt för företag. Jag har dock aldrig förstått poängen med att ställa

företagare mot arbetare så som regeringens företrädare gärna gör. Nu är jag i och för sig uppvuxen i en familj som var företagare men också arbetare. För min del finns det därför ingen klar gräns mellan företag och arbetare.

Det stämmer bra att mitt parti har en lång rad förslag för att underlätta för företag. Det är bara en bråkdel av dem som finns med i betänkandet. Företagarföreningar säger ofta att det är många regler och för mycket administrativt krångel. Jag kan bara hålla med. Själv är jag vad man brukar kalla F-skattare, så jag vet en hel del om krånglet genom egen erfarenhet.

Jag blir lite orolig över nonchalansen som regeringen har visat när det gäller att tillföra mer regelkrångel, vilket den har gjort vid ett flertal tillfällen de senaste åren.

Man verkar se på företagen i allmänhet eller företagare i synnerhet som några som bara ska anpassa sig efter regeringens nycker och infall. Regeringens syn på företag är snarast som en ko som kan mjölkas och piskas hur mycket som helst. Regeringen har helt missat att verkligheten är att arbetare och företagare lever i symbios. Utan varandra fungerar de inte. Arbetarna behöver företagen, och företagen behöver arbetarna. Det finns egentligen inget motsatsförhållande.

Under senare år har vi sett hur regelverket för företag på flera områden faktiskt har blivit krångligare. Mycket ligger utanför associationsrätten, till exempel tillstånd, miljöprövningar och certifieringar. Men de är likväl belastande, och extra illa blir det när de kombineras med andra pålagor. Till synes helt onödiga regler som försvårar bör givetvis tas bort. Jag menar att regeln om att förvara räkenskapsinformation i Sverige är en onödig regel. Den blir otidsenlig när informationen finns på en server som man kan nå från hela världen. Det rimliga vore att ställa krav på att informationen ska vara tillgänglig. Det finns liksom inget motsatsförhållande mellan att informationen finns i ett annat land och att den är tillgänglig.

Ola Möller förstår inte skillnaden mellan tillgänglighet och fysisk förvaring. När det gäller digital information finns det ingen anledning att kräva att servern ska stå just i Sverige, så länge man kan visa upp informationen. Om man menar att det underlättar för kriminella företag kan ett kriminellt företag placera sin information på en hårddisk hemma på kontoret. Den dag som företaget inte vill visa upp informationen är det bara att slå sönder eller bränna upp hårddisken, och då är informationen borta. Att undanhålla information från myndigheterna så att de inte kommer åt den stoppas inte alls av att informationen ska finnas i Sverige.

Om man läser underlaget – vilket Ola Möller inte verkar ha lagt någon större tid på – framgår det att det i dag finns problem hos företag där de tvingas ha lösningar med en server som kopierar information så att den finns i Sverige, samtidigt som den egentligen lagras i ett annat land. Detta är en onödig och krånglig lösning när problemen går att lösa på ett så mycket bättre sätt. Man måste förstå ny teknik, men jag förstår att Ola Möller har bekymmer med frågan om ny teknik. Vi har tidigare diskuterat programmeringsspråk, och då verkar han inte alls ha förstått att de inte är något som revisorer normalt sysslar med.

Fru talman! När vi ändå är inne på att underlätta för företagande är det självklart att vi även vill göra det lättare att omvandla enskilda firmor till aktiebolag. Om det blir lättare är jag också övertygad om att fler vågar ta nästa steg och expandera sina företag.

Fru talman! Sedan finns företag som vi inte ska underlätta för, de så kallade bluffföretagen. Jag kommer nu in på det tillkännagivande som utskottet föreslår ska skickas till regeringen.

Tyvärr används företag för att komma åt människors pengar. Det är effektivt, och straffet blir näst intill obefintligt när man rör sig i gränslandet mellan vad som är ett företag och vad som är rent bedrägeri.

Genom att gömma sig bakom ett företag kan personer som är beredda att begå dessa tvivelaktiga gärningar komma undan helt. När någon annan har använts som målvakt för företaget går de kriminella fria från ansvar. Polisen ser det ofta som företagande och vill sällan hantera bedrägerierna. Den som har blivit lurad kan inte göra något då den som på papperet är personen bakom företaget bara är en galjonsfigur som i bästa fall fått betalt för att skriva under och i värsta fall fått sina personuppgifter stulna. Banksekretessen gör det också omöjligt för den utsatta att följa vart pengarna har tagit vägen, vilka givetvis hamnar hos någon helt annan än den som på papperet äger företaget.

Problemet är långt ifrån nytt. Här är det märkligt att Ola Möller och hans partivänner inte har gjort mer med tanke på det retoriskt höga tonläge han har använt i talarstolen. Det behövs konkreta åtgärder för att sätta stopp på de kriminella företagen, och några konkreta åtgärder har vi inte sett röken av de första sju åren.

Men det är i alla fall glädjande att vi har samlat en majoritet för ett tillkännagivande. Med det vill jag yrka bifall till reservation 3.

Anf. 134 OLA MÖLLER (S) replik:

Fru talman! Det är intressant att Mikael Eskilandersson menar att det inte skulle finnas en konflikt mellan arbete och kapital, alltså mellan företagande och arbetare. Det är klart att det finns en konflikt. Det syns tydligt till exempel när ett välfärdsbolag plockar ut skattepengar och skickar dem till skatteparadis och undersköterskorna får springa snabbare för att klara av de extremt tuffa arbetsvillkor som uppstår då. Det förklarar också Sverigedemokraternas svängning, där de inte värnar arbetarna utan i stället värnar riskkapitalisternas vinster. Det var bra att Mikael Eskilandersson ändå klargjorde att det helt enkelt är så att Sverigedemokraterna inte prioriterar arbetarna.

Jag skulle vilja be Mikael Eskilandersson förklara hur en husrannsakan går till mot en molntjänst. Hela poängen med att ha informationen när det gäller räkenskaper fysiskt i Sverige handlar om att i en gryningsråd kunna säkra informationen som finns på en fysisk server. Med Mikael Eskilanderssons förslag hamnar informationen i utlandet och man måste få tillgång till den via till exempel någon form av inloggning eller liknande. Hur, Mikael Eskilandersson, som är en stor och god vetare av ny digital teknik, ska myndigheterna kunna göra en digital husrannsakan mot molntjänsten?

Anf. 135 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Det är inte svårare än att man ställer krav på att informationen ska vara tillgänglig. Om man ställer krav på att informationen ska vara tillgänglig blir det i så fall ett straffansvar om det inte går att ta fram informationen. Då ser jag inte riktigt varför det skulle vara ett problem. Ett kriminellt företag som inte vill visa upp sin bokföring döms i så fall för

bokföringsbrott. Ett företag som kan visa upp sin bokföring slipper dömas för bokföringsbrott.

Det är samma problem med fysisk bokföring. Om bokföringen finns fysiskt i pappersform och den bränns upp i samband med att någon kommer in i företagets verksamhetslokaler är det samma sak som att göra bokföringen otillgänglig. Kravet måste ligga på att informationen finns tillgänglig. Kravet kan inte vara hur informationen ska lagras. Det är inte svårare än att slå en yxa i hårddisken så är informationen ändå borta. Det kan du göra samtidigt som någon genomför en gryningsråd. Jag anser inte att man kommer åt kriminella med just denna åtgärd. Min uppfattning är inte att företagare i allmänhet är kriminella människor.

Det är kanske det som skiljer mellan oss, så sett. Men det är klart att man får sätta ett ordentligt straff för bokföringsstraff. Det är i och för sig ganska väl tilltagna straff redan i dag, så jag förstår faktiskt inte problemet.

Anf. 136 OLA MÖLLER (S) replik:

Fru talman! Nej, Mikael Eskilandersson, jag förstår att du inte förstår problemet om du tror att informationen på en hårddisk försvinner för att du slår en yxa i den. Rättsforensisk teknik gör det i dag ganska lätt att hämta information från både det ena och det andra skadade i den digitala infrastrukturen, så det tror jag inte är något större problem.

Mikael Eskilandersson är inte medveten om hur det fungerar när man gör en husrannsakan. Det är inte så att den som är misstänkt för brott har tid att elda upp några papper i en papperskorg och stå och vissla medan polisen går igenom lägenheten, utan det är snabba ryck. Man går in och säkrar de fysiska bevis man behöver, och det är där hela poängen ligger.

Om det är i en molntjänst och man gör en husrannsakan och ska ha tag i inloggningsuppgifter eller liknande måste man först knäcka en kryptering, och om den misstänkte har en kollega eller liknande som är inblandad kan den snabbt gå in och radera uppgifter. Det är därför man häktar folk och de inte får lov att kontakta omvärlden och sådana saker. Men jag förstår att Mikael Eskilandersson inte har koll på de här sakerna.

Jag har en annan fråga, fru talman. I Sverigedemokraternas skrivning står det att informationen ska begäras ut om revisor begär det. Men i majoriteten av alla företag finns det ingen revisor eftersom revisionsplikten är slopad. Vi vill återinföra den nu. Men vilken revisor ska begära ut informationen om det inte finns någon revisor? I de flesta fall rimmar det väldigt illa.

När det gäller brott mot bokföringslagen är det dessutom så att det är en individ som blir dömd för att inte ha lämnat över bokföringen medan alla de bakom det som står i räkenskaperna – för även ett kriminellt växlingskontor har koll på sina pengar; det kan jag lova Mikael Eskilandersson – kommer undan. Man skickar fram en som tar smällen, och sedan kommer resten undan. Det är därför vi behöver säkra de fysiska räkenskaperna.

Anf. 137 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Ola Möller får det att låta som om man vet var räkenskaperna befinner sig bara för att de finns inom landet. Men om de placeras i en molntjänst tillsammans med en server vet man absolut inte på vilken adress den servern står. Den kan man dessutom flytta från dag till dag, så

egentligen är det ändå helt omöjligt att hitta informationen på en server på det sätt som Ola Möller menar att man ska göra. Det finns ju ingen skyldighet att ha den här servern på en viss adress. Hade det funnits det hade varit en lite annan sak.

Jag tror faktiskt att om man hade tillsatt en utredning om det här hade man kunnat få fram ett förslag på en digital lösning så att företag slipper ha särskilda servrar för att kopiera sina räkenskaper. De allra flesta företagare är trots allt seriösa och inte kriminella, så som Ola Möller vill göra gällande.

Att majoriteten av alla företag skulle sakna revisor känner inte jag riktigt igen. Det är bara de riktigt små företagen som saknar revisor. Så fort man kommer över 3 miljoner ska man ha en revisor, och de allra flesta företag omsätter faktiskt ganska mycket pengar. Men, visst, det finns i och för sig ganska många småföretag. Å andra sidan är det väldigt många småföretag som är enskilda firmor, och då har de absolut ingen revisor, så jag hänger inte riktigt med i resonemanget där.

Anf. 138 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Företagsregistret innehåller ungefär 1,6 miljoner företag. 42 procent av företagen bedrivs som enskild näringsverksamhet och 37 procent som aktiebolag.

Enskild näringsverksamhet är en företagsform där du som privatperson och ensam ägare driver och ansvarar för företaget. Det finns inte någon tydlig gräns mellan dig som ägare och företaget. Därmed är du även personligt ansvarig för allt som händer i bolaget.

Att det ska vara enkelt att starta företag är vi nog alla överens om. Men att välja företagsform är ibland ett huvudbry som slutar i att alla inte kan starta ett aktiebolag från starten utan väljer enskild näringsverksamhet. Många fastnar under väldigt lång tid i den företagsform de började med även om den efter några år inte är den optimala för den verksamhet de bedriver.

Jag menar att vi kan betrakta företagande som ett seriespel. Som ny företagare börjar man kanske med enskild näringsverksamhet. Det är ganska vanligt att man gör det. Men man borde sträva efter att när företaget växer även låta bolagsformen växa. Aktiebolagsformen kan då betraktas som företagandets nästa steg, som är naturligt att ta när bolaget har växt ur kostymen som enskild näringsverksamhet.

När en enskild firma nått en viss omsättning borde företagaren kontaktas av en myndighet som stöder företagaren i övergången från enskild näringsverksamhet till aktiebolag.

Enskild näringsverksamhet är en företagsform där du som privatperson och ensam ägare driver och ansvarar för företaget. En enskild näringsidkare är ingen juridisk person. Det betyder att du personligen ansvarar för alla företagets förpliktelser. Därmed är det den företagsform som ger dig högst risk om det inte går den väg som du önskade dig.

I en tid då behovet av entreprenörer och företagare ökar är vi kristdemokrater tveksamma till om den företagsform som innebär störst risk för den enskilde är en bra företagsform. Jag menar att detta är den mest sårbara formen av företagande. Skulle det inte gå som du önskar hamnar allt på dig som företagare, och du slutar säkerligen som företagare efter en krasch.

Jag menar att det måste bli lättare att starta och driva företag. Det är vi säkert alla överens om. Byråkratiskt krångel måste minska, säger vi alla – utom Ola Möller, som i talarstolen ondgjorde sig över alliansregeringens regelminskning under 2006–2014. Det är konstigt att Ola Möller har uppfattningen att regelminskning är av ondo med tanke på att regeringen den 22 september 2021 gick ut med att man ska minska regelkrånglet för företagare. Man har fem mål, bland annat att stärka konkurrenskraften och minska regelkostnaden. Under de senaste tio åren har regelkostnaden för företagen ökat med ungefär 1 miljard varje år, enligt Tillväxtverket. Men Ola Möller står i talarstolen och ondgör sig över att vi minskade regelkrånglet. Jag kan inte riktigt förstå. Jag tror att Ola Möller måste förklara vad det är för regelkrångel som är en liberalisering för företagaren som vi minskade under allianstiden.

Jag tror att Socialdemokraterna faktiskt tycker precis som Alliansen, det vill säga att regelkrånglet ska minska. Man ska också försöka göra så att svenska företag är konkurrenskraftiga i Europa. Men Ola Möller har uppenbarligen inte samma uppfattning som sitt eget parti. Det vore intressant att höra varför Ola Möller går emot sin egen näringsminister.

Med dessa ord yrkar jag bifall till reservation 5.

Anf. 139 OLA MÖLLER (S) replik:

Fru talman! Larry Söder kan vara lugn – jag tycker att rätt regler ska gälla för företagandet. Och det är klart att vi ska främja seriöst företagande. Det är klart att vi ska ha en bra exportindustri.

Men att vi har regler som möjliggör människoexploatering, att byggarbetare sover i containrar på smutsiga madrasser på grund av den lagstiftning som Larry Söders parti införde tillsammans med sina allianskollegor, att man kan exploatera människor så att de jobbar 20 timmar per dygn som diskplockare i restaurangkök på Möllevångstorget i Malmö eller plockar skit i avloppen – den typen av liberalisering vänder jag mig starkt emot.

Givetvis ska svensk exportindustri frodas, och då gäller det att vi har rätt och bra regler. Men, Larry Söder, kom inte och säg till mig att den arbetskraftsinvandring som ni har infört – den som bland andra min partikollega Leif Nysmed ser när han är ute bland sina kollegor i byggbranschen – skulle vara av godo! Det är det värsta av det värsta när det gäller hur arbetskraft i Sverige används.

Anf. 140 LARRY SÖDER (KD) replik:

Fru talman! Jag skulle önska att Ola Möller tar sig en liten tur i Stockholm och tittar på näringslivets regelverk. Det kan förklara ganska tydligt för Ola Möller hur nya regler slår mot företag och slår ut företag. Det betyder också att svenska företag får mindre konkurrenskraft gentemot andra europeiska företag. De räknar med att pålagorna på svenska företag kommer att uppgå till 1 miljard om året.

När det gäller en del saker kan man fundera på om de är bra eller dåliga. Ta personalliggare, till exempel, som ökar regelbördan rätt mycket för företag. I vissa fall är det väldigt bra, inom byggbranschen, till exempel. Men man vill också gå vidare och införa detta för andra typer av verksamheter, som kanske inte har samma behov som byggbranschen.

Detta är regelverk som tynger våra företagare. Man måste vara aktsam. Vilka regler är det som faktiskt hjälper oss att ta bort de värsta utan att göra så att vi skuldbelägger eller lägger mer kostnader på dem som sköter sig? Jag menar att vi ska ha bra svenska företag. De företag som sköter sig ska också ha möjlighet att konkurrera med de andra företagen i Europa.

Jag kan inte se att det pågår någon liberaliseringsvåg, som Ola Möller säger i talarstolen, eller att det är av ondo att kanske ta bort två regler när man inför en ny, för att minska regelbördan för svenska företag.

Sedan har vi problem i en del svenska företag, och dem ska vi hjälpas åt med. Men jag tror att Ola Möller gör sig själv en otjänst om han tror att alla svenska företag är fiender, i stället för att ta tag i dem som faktiskt gör något som vi inte vill ha i Sverige.

Anf. 141 OLA MÖLLER (S) replik:

Fru talman! Det är intressant att före detta alliansföreträdare alltid säger att det är så svårt för svenska företag. De står sig inte i konkurrensen i Europa. Hur kommer det sig att vi har ett handelsöverskott som världen tittar på, år efter år, och tänker ”så vill vi ha det”? Sådan industri, sådant näringsliv, skulle vi vilja ha. Det är väl fullständigt glasklart att svensk industri står sig i den internationella konkurrensen när vi har de handelsöverskott vi har. Vår bytesbalans är ju i paritet med Tysklands. Och så står Larry Söder här och säger: Svenska företag klarar sig inte internationellt. Det är inte sant.

Förklara återigen för mig, Larry Söder: Vad är av godo med den liberalisering som Larry Söders regering införde under allianstiden när det gäller arbetskraftsinvandringen, där människor blir exploaterade?

Och personalliggare – det fuskas ju med dem. Människor som inte ens står under rätt samordningsnummer går in och jobbar på andra människors samordningsnummer. Detta har Stefan Attefall, Larry Söders egen partikollega, så sent som för två veckor sedan, tror jag det var, presenterat i byggmarknadskommissionen. De säger: Personalliggare, ID06, räcker inte – vi måste ha mycket tuffare regler.

Det är alltså inte så, Larry Söder, att man kan plocka bort en regel och lägga till en annan eller ta bort en regel för att det ska bli bra. Vi ska ha rätt regler för rätt grejer; där är vi överens.

Men stå inte och säg att svenska företag inte står sig i den internationella konkurrensen! Och förklara för mig vad som är så lysande med den arbetskraftsinvandringslagstiftning som alliansregeringen införde.

Anf. 142 LARRY SÖDER (KD) replik:

Fru talman! Jag kan än en gång säga att Ola Möller borde ta en diskussion med Näringslivets Regelnämnd. Där finns statistik som visar att kostnaden för de nya reglerna minskade under alliansregeringen. Men under er regering har den ökat med 1 miljard om året.

De kostnaderna läggs ju någonstans. Det är den sista kunden som måste betala alla kostnader för varan. I dagens läge, när e-handeln är så pass stor, betyder det att Ola Möller och jag, som kunder, kan handla från en e-handel i Tyskland i stället för i Sverige. Det betyder att vi driver svenska företag i botten och utomlands om vi inte försöker få dem konkurrenskraftiga.

Jag ska ta ett exempel som Ola Möller kan ta med sig. Kemikalieskatten som Ola Möllers parti införde gör att svenska företag som bedriver e-handel är tvungna att antingen skapa ett lager någonstans i övriga Europa eller lägga ned sin verksamhet. Över 1 000 sysselsättningstillfällen har försvunnit från Sverige på grund av kemikalieskatten, som inte har räddat miljön ett enda dyft eftersom vi faktiskt köper varorna från Tyskland, Italien eller England i dag.

Jag menar att vi måste se på helheten men också ha för ögonen att om vi sätter in en regel, som kan vara av godo, måste vi ta bort två för att minska regelbördan för svenska företag. Vi måste vara konkurrenskraftiga. Målsättningen måste vara att regelbördan och kostnaden för den ska minska för svenska företag.

Vår svenska regering, med näringsministern i spetsen, sa den 22 september precis samma sak som jag, men Ola Möller har uppenbarligen en annan uppfattning än sitt eget parti.

Anf. 143 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Fru talman! Detta är första gången jag har äran att debattera här i civilutskottet. Man kan väl säga att med teater, bingo och piskade kor i riksdagens kammare är det inte illa för en torsdagskväll!

Man kan också börja med att säga att Centerpartiet är Sveriges företagparti. Det har det varit, det är det och det kommer det att förbli. Det är inget konstigt. Nu sitter vi här sent en torsdagskväll och jobbar. Det är detta som är vardagen för Sveriges småföretagare. Det är verkligheten, och det är den som Socialdemokraterna kanske inte alltid helt förstår.

Det ska vara enkelt att starta företag, och det ska vara enkelt att driva dem. De allra flesta som driver företag gör det med en ambition att erbjuda sina kunder ett mervärde, följa lagar och regler, ge anställda den lön de förtjänar, som ska vara enligt avtal, och sjysta arbetsvillkor, såklart, samt betala sina skatter.

Vad Centerpartiet vill är inte att göra något åt detta. Vi vill bara underlätta och förbättra företagens villkor.

Men det finns också de som använder företaget som täckmantel för kriminell verksamhet. Man startar ett bolag och sätter bolagsmålvakter som styrelseordförande, ledamöter och vd. Att göra så är straffbart och ger fängelse eller böter. Detta känns igen inte minst från min hemstad Malmö, tyvärr.

Bolagsmålvakterna saknar utmätbara tillgångar och åtar sig att vara bulvaner åt dem som tjänar pengar genom kriminalitet och bedrägerier. Dessa personer är oftast oförmögna att betala några böter – det är själva idén med det hela.

Kronofogdemyndigheten och Ekobrottsmyndigheten har utvecklat arbetssätt för att göra något åt detta, men det behövs också lagändringar. Precis som när det gäller att mäta ut kriminellas tillgångar handlar det om att myndigheter ska öppna sina register för informationsutbyte.

Att skydda personuppgifter och värna den personliga integriteten är också viktigt för Centerpartiet, och det gäller att hålla tungan rätt i munnen när man ska gå fram med denna typ av lagstiftning. Man kan ha lite respekt för att det kan ta lite tid ibland. Men man kan inte alltid vänta för evigt. Apropå bingo är det inte helt sällan man får fem i rad i försenade leveranser från regeringen.

Centerpartiet står därför bakom tillkännagivandet och vill att regeringen ska skynda på lite i detta arbete.

Fru talman! Att agera nu mot kriminaliteten är jätteviktigt, och att agera nu för klimatet är också viktigt. Vi vill nämna detta. Det har varit mycket fokus på näringslivet, vilket vi är glada för, men det finns också andra grejer i världen.

Företagen är en stark drivkraft i klimatomställningsarbetet. För de flesta svenska företag ses inte högt ställda krav som ett hot, utan snarare som en utmaning. Man ser det som en konkurrensfördel att vara resurseffektiv, spara energi och välja klimatneutrala och förnybara alternativ.

Centerpartiet vill vara drivande i detta. Men vid sidan om högt ställda krav ska det också finnas ekonomiska incitament. Att ställa om ska vara lönsamt. Att göra rätt ska vara lätt. Det är inget nytt för Centerpartiet, men tyvärr har alla partier ännu inte insett värdet av detta.

Därför vill Centerpartiet göra gröna investeringar enklare och mer lönsamma. Vi vill bland annat införa ett liknande styrmedel som i Irland och Nederländerna, där företag som gör miljö- och klimatsmarta investeringar tillåts skriva av värdet på dessa investeringar snabbare.

Jag yrkar därför bifall till Centerpartiets reservation nummer 4 och yrkandet om att överväga en utredning om kortare avskrivningstider för miljö- och klimatsmarta investeringar.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 23 februari.)

§ 15 Riksrevisionens rapport om systemet med energideklarationer

Civilutskottets betänkande 2021/22:CU14

Riksrevisionens rapport om systemet med energideklarationer (skr. 2021/22:24)

föredrogs.

Anf. 144 ROGER HEDLUND (SD):

Fru talman! I Sverige måste sedan 2009 alla småhus, villor och radhus som säljs ha en energideklaration. Detta regleras hårt från EU i dag. Det är alltså EU som står bakom dessa direktiv. Det är svårt för Sverige att komma undan detta. Detta innebär därmed en kostnad för varje enskilt hushåll på minst 2 500 kronor och många gånger mycket mer.

Kritiken mot energideklarationerna har varit hård från Riksrevisionen, tillika från svenska forskare och forskare från andra europeiska länder. Kritiken har handlat om att effekten av energideklarationerna har varit väldigt liten.

Syftet med dem är ju att svenska hushåll och fastighetsägare ska få information om hur de kan minska energikostnaderna för fastigheten. Dock visar det sig enligt Boverkets rapport att 88 procent av fastighetsägarna redan känner till de exempel som energideklarationerna visar på när det gäller att minska energiförbrukningen i fastigheten. Det är alltså väldigt ineffektiva energideklarationer som presenteras.

Fortfarande innebär de dock en extra pålaga för alla våra svenska fastighetsägare. Det är också en extra pålaga för både kommun och stat och en administrativ kostnad, där man behöver lägga resurser på att upprätthålla ett system som är framtaget av EU. Det visar sig att stat och kommun får lägga ungefär 86 miljoner kronor årligen på att upprätthålla det här systemet. Uträkningar visar också att mellan år 2009, när lagen infördes, fram till 2016 har svenska hushåll lagt 1,8 miljarder kronor på energideklarationer. Det är alltså inga små summor som vi talar om.

I många fall i Sverige i dag visar det sig också att energideklarationerna egentligen inte fyller något syfte alls, eftersom det handlar om fastigheter som kanske ska genomgå en stor renovering eller ombyggnad eller kanske ska rivas. Detta visar att vi skulle behöva ha fler undantag när det gäller vilka fastighetsägare som ska behöva ta fram en energideklaration.

Det är också just detta som Sverigedemokraterna motionerar om i det här ärendet – att regeringen ska återkomma med fler undantag för fastighetsägare för att slippa dessa onödiga energideklarationer. Vi menar också att den svenska regeringen ska driva denna fråga i EU för att se till att vi kan få fler undantag så att färre svenska fastighetsägare ska behöva inkomma med energideklaration vid försäljning med tanke på de extremt svaga effekter som den genererar.

Men det är inte nog med detta, fru talman. Riksrevisionen presenterade omfattande kritik mot energideklarationerna redan 2009. Det visar sig nu, 2021, när Riksrevisionen återigen har kollat på energideklarationerna och hur regeringen har jobbat med frågan att många av de kritiska punkter som togs fram redan 2009 fortfarande är aktuella och visar på svagheter i systemet.

Detta visar ännu mer vilket enormt resursslöseri som den här regeringen har bidragit med under de år som energideklarationerna har funnits i Sverige.

Om vi ska ha energideklarationer som svenska hushåll måste betala för måste de också fylla en viktig funktion någonstans, om man ska försvara hela systemet. Men i stället har energideklarationerna fått kosta det svenska samhället stora belopp under de år som regeringen har låtit bli att ta tag i de frågor som Riksrevisionen presenterade redan 2009.

De energibesparingseffekter som energideklarationerna visar på är i ganska hög grad självklarheter. Det handlar om vilket uppvärmningssystem som fastigheten har, vilken isolering, vilka fönster och så vidare. Det är i hög grad självklarheter som presenteras i dessa deklarerationer som svensk lagstiftning – som kommer från EU – tvingar fastighetsägarna att ta fram.

Därför vill jag återigen peka på behovet av att vi faktiskt får gehör för de frågor som Sverigedemokraterna lyfter fram i det här betänkandet om Riksrevisionens rapport. Regeringen behöver återkomma med fler undantag för att få bort de onödiga energideklarationer som påtvingas svenska hushåll, och regeringen behöver jobba för att påverka i EU för att motverka många av dessa ineffektiva energideklarationer som påtvingas svenska hushåll och som medför stora kostnader både för samhället och för de enskilda fastighetsägarna.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation, reservation 1.

Anf. 145 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Jag måste erkänna att man ibland tar sig för pannan när man fattar beslut. Vi fattar ju många beslut i riksdagen på ett år, och alltför ofta innebär de besluten att vi lägger pålagor på den enskilde, på kommuner eller på företag, med mer administrativa uppgifter i form av kontroller eller undersökningar. En del är väl motiverade, men en del är väldigt tveksamma och drabbar alla fastän de syftar till att komma till rätta med att några få missköter sig. En del kommer som pålagor som EU i sitt byråkratiska system har utmejslat. De har hamnat i knät på oss för att vi ska fatta beslut om dem.

Jag erkänner att jag med väldigt stor vända fattar en del av de besluten. Man hoppas ju ändå att syftet uppnås med dem, för allt som oftast är de faktiskt vällovliga.

Men i dag har vi på bordet en rapport från Riksrevisionen om energideklarationer. Det är en påлага på den enskilde fastighetsägaren som i grunden är vällovlig men som rapporten påvisar egentligen inte fungerar utifrån sitt syfte.

Syftet med energideklarationerna är att de ska främja en effektiv energianvändning och samtidigt säkerställa gott inomhusklimat i byggnader. Mer energieffektiva byggnader förväntas ge ett högre pris vid försäljning, vilket ska motivera fastighetsägarna att prioritera energieffektivitet.

Riksrevisionen skriver i sin rapport att energideklarationen har svaga förutsättningar att få enskilda småhusägare att genomföra energieffektiverande åtgärder. Det finns också ett antal studier som visar att systemet med energideklarationer inte fungerar på det sätt som var avsikten när det infördes. Behovet av reform av detta har påtalats både av Riksrevisionen och av Boverket under ganska lång tid.

Vi som fattar beslut borde ju då ta och fundera på om vi verkligen har fattat rätt beslut eller om vi kan förändra det på något sätt, så att syftet uppnås.

Jag menar att de sedan länge konstaterade bristerna i systemet i kombination med de kostnader som detta medför borde leda till att man gör en översyn och en revidering. Det är ytterst angeläget att man gör detta. Det borde faktiskt vara en prioritering för regeringen också. Bland annat måste verkningfulla styrmedel för att åstadkomma fler förslag till kostnadseffektiva energibesparingsåtgärder i energideklarationerna utredas.

Man borde ändå tycka att syftet ska vara uppnått för att man ska kunna vara nöjd. Och är man inte nöjd borde man kunna ta tillbaka ett ärende eller förändra det för att det ska tjäna syftet. Jag tror ju ändå att riksdagen och regeringen menar väl, men man vill inte lägga pålagor på den enskilde fastighetsägaren i onödan. Men här är det uppenbart att man har lagt pålagor på fastighetsägaren som inte fyller något syfte över huvud taget.

Vi vill i vår reservation att man ska se över detta, så att man faktiskt når syftet. Det blir kostnadseffektiva energibesparingsåtgärder som faktiskt gör nytta för miljön, och så att även en enskild fastighetsägare kan se att detta är nödvändigt och viktigt. Med detta vill jag yrka bifall till reservation 2.

Anf. 146 LEIF NYSMED (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkande CU14.

Riksrevisionen har granskat systemet med energideklarationer och påvisat en hel del brister i systemet. Även regeringen gör samma bedömning att det finns brister i uppföljning och samordning med energideklarationer för byggnader och den kommunala energi- och klimatrådgivningen.

Syftet med energideklarationerna är att förbättra byggnaders energiprestanda och att de ska vara en del i den gröna omställning som krävs för framtiden. Men de ska också vara en hjälp för den enskilde att ställa om till ett mer energieffektivt boende. Det har tydligt visat sig nödvändigt inte bara i Sverige utan inom hela Europa.

SVT visade ett nyhetsinslag om bostäder i England – det tillhör tyvärr inte EU längre, men det har gjort det under lång tid – där människor, speciellt personer med en dålig ekonomi, inte har råd att värma upp sina bostäder.

Orsaken är inte bara de höga energipriserna. Det är snarare att man inte har gjort nödvändiga åtgärder för att minska energiförbrukningen, såsom tilläggsisolering, byte till energieffektivare uppvärmningsslag och så vidare.

I Sverige har vi arbetat mer med att bygga hus som är energieffektiva. Men naturligtvis finns det mycket kvar att göra. I det sammanhanget kan och ska energideklarationer vara ett verktyg och ett hjälpmedel. Det är syftet med dem. Där måste vi fortsätta att jobba.

Vi socialdemokrater ser, precis som Riksrevisionen och regeringen, också behovet av att åtgärda de brister som finns i systemet och utveckla det till ett bättre fungerande verktyg för att öka energieffektiviseringarna i bland annat våra bostäder.

Vi socialdemokrater ser också möjligheterna i att energieffektivisera byggnader för framtiden. Det skapar inte bara bättre bostäder med bättre klimat och lägre energikostnader. Det skapar också jobb och sysselsättning exempelvis i byggbranschen.

Den gröna omställningen av vårt samhälle till ett mer klimatsmart samhälle är just smart. Det skapas energieffektiva byggnader som håller nere energikostnaderna långsiktigt. Vi slutar helt enkelt att elda för kråkorna. Det skulle kunna vara ett alternativ om vi inför undantag för klimatomställningen, vilket en del andra partier föreslår i olika sammanhang och inte bara för den här produkten.

Vi vill med den gröna omställningen skapa både tillväxt och sysselsättning i Sverige. Vi socialdemokrater tror på Sverige och är hoppfulla inför framtiden vad gäller också den här delen.

Fru talman! Riksrevisionen ger en rekommendation om att ge Boverket i uppdrag att utreda hur energideklarationerna kan effektiviseras som styrmedel. Vi tycker att en sådan översyn ska göras i samband med de övriga förändringar som bereds med anledning av att den kommande omarbetningen av direktivet om byggnaders energiprestanda som ska genomföras i svensk rätt.

Vi hade på vårt bord i dag i civilutskottet ett utkast till hur det kan se ut när vi gjorde en subsidiaritetsprövning. Vi såg en hel del av de spännande förslag som ligger där. Det är ett ärende som vi i civilutskottet kommer att få debattera vidare.

Prot. 2021/22:68

17 februari

Riksrevisionens rapport om systemet med energideklarationer

Det handlar om hur vi tar renoveringar och effektiviseringar av energianvändningen i våra fastigheter framåt. Vi ska inte backa in i framtiden. Det är att säga att en Volvo ska dra två liter milen som min gamla 240 gjorde en gång i tiden på 80-talet och tycka att det är bra. Någonstans måste vi vara teknikvänliga och tro på framtiden och se till att vi kan bli lite mer energieffektiva även i våra bostäder och byggnader.

I en sådan översyn delar vi regeringens syn att det även bör undersökas om det är möjligt att harmonisera energideklarationerna med hur klimatdeklarationerna för byggnader utvecklas och används.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis återigen yrka bifall till utskottets förslag i betänkande CU14.

Anf. 147 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Fru talman! *Systemet med energideklarationer – tydligt syfte men oklart mål* är den talande rubriken på den granskning vi nu behandlar här som handlar om energideklarationerna. Syftet med dem är att de ska vara ett verktyg i den gröna omställningen och ett beslutsstöd för den som vill vara mer klimativänlig och använda mindre energi och på sikt bidra till att vi får en grönare värld. Det har inte riktigt lyckats.

Alla småhus som säljs och de flesta större byggnader i Sverige ska ha en energideklaration. Den som köper eller hyr en bostad eller en lokal ska kunna ta del av energiprestandan som byggnaden har. Det är smart och bra. Det skulle kunna bidra till att man strävar efter så låg energiförbrukning som möjligt. Det är själva tanken.

Hög förbrukning är tänkt att påverka priset. Det skulle göra att det var värt att till exempel investera i bättre isolering, mindre energikrävande uppvärmning och kanske kylning av bostad och lokaler. Men det fungerar inte så. Det har inte den effekt som vi skulle vilja se.

I praktiken går det inte att avgöra hur effektiva energideklarationerna har varit som verktyg i den riktning som vi hade velat ha. Det är välbekant att det ofta är helt andra faktorer som påverkar priset, framför allt där det råder stor bostadsbrist. Det kan jag känna igen från min hemort Malmö.

Det är också vad Riksrevisionen kommit fram till. Regeringen har inte utformat systemet så att det ger stöd för energieffektivisering i småhus. Regeringen har inte heller sett till att det finns förutsättningar för en samordning mellan energideklarationer och rådgivning, trots att det är vad EU syftade till när direktivet om byggnaders energiprestanda antogs 2002.

Man har haft lång tid på sig att göra rätt, och därför är Riksrevisionens kritik berättigad. Regeringen är inte tillräckligt tydlig med vad man tänker vidta för åtgärder. Därför har vi bland annat reserverat oss för att vi borde bli bättre på att utnyttja kompetensen hos de kommunala energirådgivarna.

Energikraven i Boverkets byggregler styr rätt i de flesta fall och har annat som kan vara bra. Men de blir svåra att leva upp till om det handlar om till exempel modulbyggnader för uthyrning. Det är bostäder, byggbodrar eller liknande byggnader som används i kommunal verksamhet som skolor, och det alldeles för ofta.

Det räcker inte för dem att vara uppdaterade i enlighet med BBR när en sådan byggnad tas i bruk för första gången. Det måste göras vid varje ny uthyrning eller flytt av en sådan byggnad. Det uppmärksammar vi också i vår reservation. Det är onödigt krångel, fru talman. Vi pratade precis innan om bättre företagsvillkor. Detta är ett sådant tydligt exempel.

Vi vill också se generösare avskrivningsregler för företag som energieffektiviserar, till exempel.

Centerpartiet ser att det finns potential att ytterligare skärpa energikraven inom EU. Jämfört med i många andra länder är svenska småhus ganska energieffektiva. Det beror såklart på att vi har skickliga och dedikerade byggföretag som vill skapa bostäder som är komfortabla och har låga driftskostnader.

Kraven måste vara enhetliga och utmanande, men inte omöjliga. Den balansen tror vi kan vara lite bättre än vad den är i dag och kraven lite skarpare. Vi ser att det finns möjlighet, fru talman, att skärpa energieffektiviseringsmålet inom EU med 50 procent till 2030 för att ytterligare stärka arbetet för klimatet.

Klimatkampen är viktig. Vi får inte glömma bort den. Därför yrkar jag bifall till Centerpartiets reservation 4. Vi ska ha skarpa nationella krav som baseras på de mål som sätts inom EU. Framför allt ska de system vi har för att deklarerat byggnaders energiprestanda vara verkningfulla och bidra till att målen nås.

I dag har vi mål och deklARATIONER. Men de hänger inte ihop, och de gör ingen nytta. Det kan vi göra bättre.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 23 februari.)

§ 16 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2021/22:118 Genomförande av direktivet om elektroniska vägtullssystem

Redogörelse

2021/22:ÖN1 Verksamhetsredogörelse för Riksdagens överklagandenämnd 2021

EU-dokument

COM(2021) 565 Förslag till rådets direktiv om fastställande av regler för att förhindra missbruk av företag utan substans för skatteändamål och om ändring av direktiv 2011/16/EU

COM(2021) 803 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om gemensamma regler för de inre marknaderna för förnybar gas, naturgas och vätgas

COM(2021) 823 Förslag till rådets direktiv om säkerställande av en global minimiskattenivå för multinationella företagsgrupper i unionen

COM(2021) 890 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om hantering av instrumentaliseringssituationer på migrations- och asylområdet

COM(2021) 891 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2016/399 om en unionskodex om gränspassage för personer

Prot. 2021/22:68

17 februari

Riksrevisionens rapport om systemet med energideklARATIONER

COM(2022) 32 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1025/2012 vad gäller de europeiska standardiseringsorganisationernas beslut om europeiska standarder och europeiska standardiseringsprodukter

COM(2022) 39 Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG vad avser förlängningen av tillämpningsperioden för det frivilliga förfarandet för omvänd betalningsskyldighet på leveranser av vissa varor och tillhandahållande av tjänster som är känsliga för bedrägerier och mekanismen för snabba insatser mot mervärdesskattebedrägeri

COM(2022) 50 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2021/953 om en ram för utfärdande, kontroll och godtagande av interoperabla intyg om vaccination mot, testning för och tillfrisknande från covid-19 (EU:s digitala covidintyg) för att underlätta fri rörlighet under covid-19-pandemin

§ 17 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 16 februari

2021/22:349 Utebliven justering av skatten på bränsle

av *Thomas Morell* (SD)

till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:350 Extratjänster

av *Lars Beckman* (M)

till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark (S)

§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 16 februari

2021/22:1093 Vättern och Norra Kärr

av *Betty Malmberg* (M)

till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:1094 Odling av matfisk

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:1095 Enskild fiskerätt och krav på yrkesfiskelicens

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:1096 Brottslighet mot företag

av *Lotta Olsson* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1097 Säkerhetsläget på Arlanda

av Åsa Coenraads (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1098 Den nya ordningen i skogen och dess påverkan på klimatarbetet

av Åsa Coenraads (M)
till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:1099 Handläggningstid för vapenlicenser

av John Widegren (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1100 Skydd mot värmeböljor för extra utsatta grupper

av Marléne Lund Kopparklint (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1101 Fortsatt problem med framtidsfullmakter

av Magnus Stuart (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1102 Sjuk- och aktivitetsersättningens påverkan på kommunala avgifter

av Ida Gabrielsson (V)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2021/22:1103 Upphandling av känslig verksamhet samt säkerheten på Arlanda

av Markus Wiechel (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1104 Implementeringen av fredsavtalet för jämställdhet och för jämlikhet för etniska grupper i Colombia

av Amineh Kakabaveh (-)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1105 Brister i säkerhetstänk hos statligt ägda bolag vid upphandlingar

av Björn Söder (SD)
till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

§ 19 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 16 februari

2021/22:1000 Situationen för religiösa minoriteter i Indien

av Gudrun Brunegård (KD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1016 Brott mot handlare

av Alexander Christiansson (SD)
till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:1009 Avvecklingen av kopparnätet på Sveriges landsbygder

av Eric Palmqvist (SD)
till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

**2021/22:1001 Information till ungdomar om mönstring till värnplik-
ten**

av *Per-Arne Håkansson* (S)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2021/22:1002 Företagsstöd vid höjda drivmedelspriser

av *Birger Lahti* (V)
till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:1006 Sveriges svar på Rysslands brev

av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1004 Förändrad strejkrätt och gula fackföreningar

av *Ciczie Weidby* (V)
till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:1023 Skenande elpriser

av *Kjell Jansson* (M)
till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:1024 Skenande drivmedelspriser

av *Kjell Jansson* (M)
till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:1005 EU och yttrandefriheten

av *Björn Söder* (SD)
till kulturminister Jeanette Gustafsdotter (S)

2021/22:1011 Ett samnordiskt agerande gentemot Ryssland

av *Aron Emilsson* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1010 En Nato-option

av *Aron Emilsson* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

**2021/22:1003 Åtgärder med anledning av propaganda mot social-
tjänsten**

av *Robert Hannah* (L)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1008 Ryssland och Vattenfall

av *Helena Storckenfeldt* (M)
till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:1007 Återcentraliseringen av statliga myndigheter

av *Arman Teimouri* (L)
till statsrådet Ida Karkiainen (S)

2021/22:1014 En utökad möjlighet till förhör

av *Ann-Sofie Lifvenhage* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1025 Bevarandet av svenskt motorintresse

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till kulturminister Jeanette Gustafsdotter (S)

2021/22:1045 BB-krisen i Lycksele

av *Markus Wiechel* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1020 Dumpning av förorenade bottensediment i Öresund

av *Betty Malmberg* (M)
till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:1012 Tillbakadragande av de svenska insatserna i Mali

av *Aron Emilsson* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1017 OS i Peking

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1013 Säkra tågavgångar

av *Ann-Sofie Lifvenhage* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1043 Boxning, arbete och utbildning – möjligheter i kampen mot gängvåldet

av *Anders Österberg* (S)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1036 Husdjur och destruktiva relationer

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:1027 Vapenexport till Ukraina

av *Aron Emilsson* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1031 Neutral politik för de olika energislagen

av *Lotta Olsson* (M)
till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:1018 Konkurrenskraften för det svenska näringslivet

av *Lars Beckman* (M)
till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:1026 Jordbruksverket och betalningsansvar vid utebliven betalning

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:1028 Kyrkans roll i gruvetablering

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)
till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:1015 Turkiets koppling till IS

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1022 Väg 55 Hjulstabron

av *Magnus Jacobsson* (KD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1039 Återupprättad trygghet i folkbokföringslagen

av *Lina Nordquist* (L)
till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:1057 Höga elskatter och företagens villkor

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:1053 Barn, ekonomisk utsatthet och möjlighet till idrott

av *Maj Karlsson* (V)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1040 Otryggheten för lärare

av *Lars Hjalmered* (M)
till statsrådet Lina Axelsson Kihlblom (S)

2021/22:1054 Statsministerns uttalande om Stockholms stads socialtjänst

av *Gulan Avci* (L)

till statsminister Magdalena Andersson (S)

2021/22:1050 Åtgärder för att stärka hästnäringen

av *Alexandra Anstrell* (M)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:1055 Ökade kostnader för hästnäringen

av *Alexandra Anstrell* (M)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:1041 Otryggheten hos elever i den svenska skolan

av *Lars Hjalmered* (M)

till statsrådet Lina Axelsson Kihlblom (S)

2021/22:1046 Utvisningar på grund av mindre misstag av arbetsgivaren

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1034 Digitala nationella prov

av *Lars Hjalmered* (M)

till statsrådet Lina Axelsson Kihlblom (S)

2021/22:1033 Korrekt deltagande i de internationella kunskapsmätningarna

av *Lars Hjalmered* (M)

till statsrådet Lina Axelsson Kihlblom (S)

2021/22:1030 Lokal acceptans

av *Martina Johansson* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1049 Stöd till ägarfamiljer

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:1052 Apotekens returrätt avseende kylvaror

av *Pia Steensland* (KD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1051 Marginaleffekter av sjuk- och aktivitetsersättningen

av *Bengt Eliasson* (L)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2021/22:1044 Arbetsmiljön på Rise

av *Lars Hjalmered* (M)

till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:1037 Undantag för jetboards från förarbevis

av *Åsa Coenraads* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1056 Oseriösa aktörer på skolmarknaden

av *Anders Österberg* (S)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2021/22:1047 Begreppet mäns våld mot kvinnor

av *Sofia Damm* (KD)

till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:1042 Förändring av det svenska systemet med domarutnämning

av *Björn Söder* (SD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1032 Säkerställande av utvisning

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1029 Stöd till regionala flygplatser

av *Betty Malmberg* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1048 Stöd till regionala flygplatser

av *Åsa Coenraads* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1035 Utvärdering av tonnageskatten

av *Åsa Coenraads* (M)

till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:1038 Åtgärder mot fågelinfluensa

av *Åsa Coenraads* (M)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

Prot. 2021/22:68

17 februari

§ 20 Kammaren åtskildes kl. 19.39.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.45,

av förste vice talmannen därefter till och med § 10,

av andre vice talmannen därefter till och med § 13 anf. 125 (delvis) och

av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövningar	1
§ 3 Riksrevisionens rapport om att komma till Sverige som anhörig.....	1
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU8	1
Anf. 1 MARIA MALMER STENERGARD (M)	1
Anf. 2 CARINA OHLSSON (S).....	3
Anf. 3 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik	5
Anf. 4 CARINA OHLSSON (S) replik.....	5
Anf. 5 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik	5
Anf. 6 CARINA OHLSSON (S) replik.....	6
Anf. 7 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD).....	7
Anf. 8 TONY HADDOU (V).....	9
Anf. 9 ANDRE VICE TALMANNEN	11
Anf. 10 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD) replik	11
Anf. 11 TONY HADDOU (V) replik	11
Anf. 12 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD) replik	11
Anf. 13 TONY HADDOU (V) replik	11
Anf. 14 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik	11
Anf. 15 TONY HADDOU (V) replik	12
Anf. 16 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik	12
Anf. 17 TONY HADDOU (V) replik	13
Anf. 18 HANS EKLIND (KD)	13
Anf. 19 RASMUS LING (MP)	15
(Beslut fattades under § 10.)	16
§ 4 Riksrevisionens rapport om Försäkringskassans arbete med att förebygga sjukskrivning.....	16
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU9	16
Anf. 20 MATTIAS VEPSÅ (S)	16
Anf. 21 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M).....	18
Anf. 22 JULIA KRONLID (SD).....	19
Anf. 23 MARTINA JOHANSSON (C)	21
Anf. 24 IDA GABRIELSSON (V).....	22
Anf. 25 HANS EKLIND (KD)	24
Anf. 26 RASMUS LING (MP)	26
(Beslut fattades under § 10.)	27
§ 5 Deltagande på distans i styrelsesammanträden i samordningsförbund	27
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU10	27
(Beslut fattades under § 10.)	27
Ajournering.....	27
Återupptaget sammanträde.....	27
§ 6 Frågestund	28
Anf. 27 FÖRSTE VICE TALMANNEN	28
<i>Kulturbegreppet.....</i>	<i>28</i>
Anf. 28 KRISTINA AXÉN OLIN (M)	28

Anf. 29 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S).....	28
Anf. 30 KRISTINA AXÉN OLIN (M).....	28
Anf. 31 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S).....	28
<i>Reduktionsplikten</i>	29
Anf. 32 MARTIN KINNUNEN (SD)	29
Anf. 33 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	29
Anf. 34 MARTIN KINNUNEN (SD)	29
Anf. 35 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	29
<i>Kartläggning av brott mot företag</i>	30
Anf. 36 MALIN BJÖRK (C).....	30
Anf. 37 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	30
Anf. 38 MALIN BJÖRK (C).....	30
Anf. 39 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	30
<i>Utsläppen från vägtransporter</i>	31
Anf. 40 JENS HOLM (V)	31
Anf. 41 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	31
Anf. 42 JENS HOLM (V)	31
Anf. 43 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	32
<i>Islamistisk kampanj mot socialtjänsten</i>	32
Anf. 44 ANDREAS CARLSON (KD).....	32
Anf. 45 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	32
Anf. 46 ANDREAS CARLSON (KD).....	32
Anf. 47 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	33
<i>Samsyn kring en långsiktig kulturpolitik</i>	33
Anf. 48 CHRISTER NYLANDER (L).....	33
Anf. 49 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S).....	33
Anf. 50 CHRISTER NYLANDER (L).....	33
Anf. 51 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S).....	34
<i>Dumpningen av gift i Öresund</i>	34
Anf. 52 RASMUS LING (MP).....	34
Anf. 53 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	34
Anf. 54 RASMUS LING (MP).....	34
Anf. 55 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	35
<i>Höjda inbetalningar till pensionssystemet</i>	35
Anf. 56 ALEXANDER OJANNE (S)	35
Anf. 57 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	35

Anf. 58 ALEXANDER OJANNE (S).....	35
Anf. 59 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	36
<i>Rättsintyg från Rättsmedicinalverket.....</i>	<i>36</i>
Anf. 60 MIKAEL DAMSGAARD (M)	36
Anf. 61 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	36
<i>Illegal införsel av hundar.....</i>	<i>37</i>
Anf. 62 YASMINE ERIKSSON (SD)	37
Anf. 63 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	37
<i>Avfallshantering</i>	<i>37</i>
Anf. 64 MAGNUS EK (C).....	37
Anf. 65 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	38
<i>Polisens resurser och resultat</i>	<i>38</i>
Anf. 66 LINDA WESTERLUND SNECKER (V).....	38
Anf. 67 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	38
<i>Effekterna av omvårdnadsbidraget</i>	<i>39</i>
Anf. 68 PIA STEENSLAND (KD)	39
Anf. 69 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	39
<i>Antalet poliser</i>	<i>39</i>
Anf. 70 ROGER HADDAD (L).....	39
Anf. 71 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	40
<i>Rättssäker prövning av havsbaserad vindkraft.....</i>	<i>40</i>
Anf. 72 AXEL HALLBERG (MP)	40
Anf. 73 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	40
<i>Kapade bostadsrättsföreningar.....</i>	<i>41</i>
Anf. 74 SANNE LENNSTRÖM (S).....	41
Anf. 75 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	41
<i>Förnybar respektive fossilfri energi.....</i>	<i>41</i>
Anf. 76 ULRIKA HEINDORFF (M)	41
Anf. 77 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	41
<i>Ersättning till felaktigt utpekade</i>	<i>42</i>
Anf. 78 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	42
Anf. 79 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	42
<i>Teknikexport till Myanmar</i>	<i>43</i>
Anf. 80 HÅKAN SVENNELING (V)	43
Anf. 81 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	43
<i>Framtiden för Kungliga Operan.....</i>	<i>43</i>
Anf. 82 ROLAND UTBULT (KD).....	43
Anf. 83 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S)	43
<i>Stöd till brottsoffer.....</i>	<i>44</i>

Anf. 84 PETER LÖBERG (S)	44	Prot. 2021/22:68
Anf. 85 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	44	17 februari
<i>Ordningvaktslagen</i>	44	-----
Anf. 86 DAVID JOSEFSSON (M)	44	
Anf. 87 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	45	
<i>Miljöprovningar och försvarets övningar</i>	45	
Anf. 88 CAROLINE NORDENGRIP (SD)	45	
Anf. 89 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	45	
<i>Kinesiskt företag och ansvaret för Arlandas säkerhetskontroller</i>	46	
Anf. 90 HANNA GUNNARSSON (V).....	46	
Anf. 91 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	46	
<i>Brott mot företag</i>	46	
Anf. 92 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD).....	46	
Anf. 93 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	47	
<i>Pensionärernas situation</i>	47	
Anf. 94 ELSEMARIE BJELLQVIST (S)	47	
Anf. 95 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	47	
<i>Målen för friluftspolitiken</i>	48	
Anf. 96 ULRIKA JÖRGENSEN (M).....	48	
Anf. 97 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	48	
<i>Klimat- och miljöministerns syn på utländska ledare</i>	48	
Anf. 98 LUDVIG ASPLING (SD).....	48	
Anf. 99 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	48	
Anf. 100 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	49	
Ajournering	49	
Återupptaget sammanträde	49	
§ 7 Beslut om ärende som slutdebatterats den 2 februari	49	
MJU14 Livsmedelspolitik	49	
§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 15 februari	51	
FöU6 Försvarspolitik.....	51	
FöU10 Cybersäkerhetsfrågor.....	52	
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 16 februari	54	
JuU11 Lättnader i tillståndsplikten för ljuddämpare	54	
JuU50 Subsidiaritetsprövning av förslag till förordning om åtgärder mot transportföretag som underlättar eller ägnar sig åt människohandel eller smuggling av migranter i samband med olaglig inresa till EU.....	54	
SoU10 Alkohol-, narkotika-, dopnings-, tobaks- och spelfrågor.....	54	
TU3 Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en gemensam digital ingång	56	
TU6 Digitaliserings- och postfrågor.....	56	
TU7 Väg- och fordonsfrågor	58	

§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	61
SfU8 Riksrevisionens rapport om att komma till Sverige som anhörig.....	61
SfU9 Riksrevisionens rapport om Försäkringskassans arbete med att förebygga sjukskrivning	62
SfU10 Deltagande på distans i styrelsesammanträden i samordningsförbund.....	64
§ 11 Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper	64
Utbildningsutskottets betänkande 2021/22:UbU7.....	64
Anf. 101 LINUS SKÖLD (S).....	64
Anf. 102 LARS HJÄLMERED (M).....	67
Anf. 103 LINUS SKÖLD (S) replik	68
Anf. 104 LARS HJÄLMERED (M) replik	68
Anf. 105 LINUS SKÖLD (S) replik	69
Anf. 106 LARS HJÄLMERED (M) replik	69
Anf. 107 JÖRGEN GRUBB (SD).....	70
Anf. 108 LINUS SKÖLD (S) replik	71
Anf. 109 JÖRGEN GRUBB (SD) replik.....	72
Anf. 110 LINUS SKÖLD (S) replik	72
Anf. 111 JÖRGEN GRUBB (SD) replik.....	73
Anf. 112 NIELS PAARUP-PETERSEN (C)	73
Anf. 113 DANIEL RIAZAT (V).....	74
Anf. 114 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD)	76
Anf. 115 FREDRIK MALM (L)	78
Anf. 116 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	80
(Beslut skulle fattas den 23 februari.)	81
§ 12 Riksrevisionens rapport om yrkeshögskolan	81
Utbildningsutskottets betänkande 2021/22:UbU8.....	81
Anf. 117 ROBERT STENKVIST (SD)	81
Anf. 118 NIELS PAARUP-PETERSEN (C)	82
Anf. 119 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD)	84
Anf. 120 MARIA NILSSON (L)	86
Anf. 121 TOMAS KRONSTÅHL (S).....	87
Anf. 122 JOSEFIN MALMQVIST (M).....	89
Anf. 123 DANIEL RIAZAT (V).....	90
(Beslut skulle fattas den 23 februari.)	91
§ 13 Ersättningsrätt och insolvensrätt	91
Civilutskottets betänkande 2021/22:CU7.....	91
Anf. 124 SANNE LENNSTRÖM (S)	91
Anf. 125 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	92
Anf. 126 OLA JOHANSSON (C).....	94
Anf. 127 JON THORBJÖRNSSON (V)	94
Anf. 128 LARRY SÖDER (KD).....	97
Anf. 129 DAVID JOSEFSSON (M)	98
Anf. 130 ANGELICA LUNDBERG (SD).....	100
(Beslut skulle fattas den 23 februari.)	101
§ 14 Associationsrätt	101
Civilutskottets betänkande 2021/22:CU11.....	101

Anf. 131 OLA MÖLLER (S)	101	Prot. 2021/22:68
Anf. 132 DAVID JOSEFSSON (M)	102	17 februari
Anf. 133 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD).....	104	-----
Anf. 134 OLA MÖLLER (S) replik	106	
Anf. 135 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	106	
Anf. 136 OLA MÖLLER (S) replik	107	
Anf. 137 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	107	
Anf. 138 LARRY SÖDER (KD).....	108	
Anf. 139 OLA MÖLLER (S) replik	109	
Anf. 140 LARRY SÖDER (KD) replik.....	109	
Anf. 141 OLA MÖLLER (S) replik	110	
Anf. 142 LARRY SÖDER (KD) replik.....	110	
Anf. 143 NIELS PAARUP-PETERSEN (C).....	111	
(Beslut skulle fattas den 23 februari.).....	112	
§ 15 Riksrevisionens rapport om systemet med		
energideklarationer.....	112	
Civilutskottets betänkande 2021/22:CU14	112	
Anf. 144 ROGER HEDLUND (SD)	112	
Anf. 145 LARRY SÖDER (KD).....	114	
Anf. 146 LEIF NYSMED (S).....	115	
Anf. 147 NIELS PAARUP-PETERSEN (C).....	116	
(Beslut skulle fattas den 23 februari.).....	117	
§ 16 Bordläggning.....	117	
§ 17 Anmälan om interpellationer.....	118	
§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	118	
§ 19 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	119	
§ 20 Kammaren åtskildes kl. 19.39.....	123	